Nº 276. ZONDAG EN MAANDAG 18 EN 19 NOVEMBER. Aº 1860.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is ƒ 24 's jaars of ƒ 6 per drie maanden franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaars en Postkantoren Abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

Bureau: Hoogstraat, Wijk 10, Nº. 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels.... ƒ 1.—
Iedere regel meer.......... 0.20
Andere Advertentiën per regel.......... 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cents voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Bij deze Courant behoort een
BIJVOEGSEL.

BUITENLAND.

ENGELAND.

LONDEN 16 *november*. — De Keizerin der Franschen, die eergisteren avond incognito hier aankwam en het hôtel Claridge betrokken heeft, maakte gisteren en heden wandelingen te voet en uitstapjes met een huurrijtuig, en zet waarschijnlijk heden avond hare reis naar het landgoed der Hertogin van Hamilton in Schotland voort.

— Onze voornaamste dagbladen betoonen zich weinig verwonderd of verontrust door de nieuwe verhooging van het disconto der Engelsche Bank. Het publiek, zegt de Times, ziet zeer goed in dat het tegenwoordig ligten van numerair hemelsbreed met dat verschilt hetwelk anders ten gevolge van overdreven handelsondernemingen geschiedt, en dat al de nu geligte waarde binnen een bepaald tijdstip weder terug moet komen, terwijl de Morning Post de verhooging van het disconto een wijzen en sedert lang voorzienen maatregel noemt, die ja wel het voordeel op de uitvoeren van numerair zal verminderen, maar waarbij het nogtans de vraag blijft of zelfs dat verhoogd disconto in staat zal zijn de verzending van goud uit Engeland te stremmen, want, als het Vasteland goud verlangt zal het dit tot elken prijs betalen. Nevens verschillende andere oorzaken bestaat voor die levendige vraag naar goud deze dat in Frankrijk het zilver betrekkelijk verdwenen is en het goud dus bijna overal tot aankoop van dat metaal wordt heengezonden, ten einde daaruit de voor den geldomloop zoo onontbeerlijke stukken van 5 francs te slaan.

— Kapitein Mac Clintock, die de stellige bewijzen van het overlijden van sir J. Franklin opspoorde en ontdekte, daarna in den ridderstand verheven en sedert met het schip Bulldog uitgezonden werd om, ten behoeve eener nieuwe telegrafische gemeenschap over IJsland enz. naar Amerika, peilingen in het noorden te doen, is eenige dagen geleden van zijnen togt teruggekeerd en zal de uitkomst zijner onderzoekingen aan de Admiraliteit doen kennen, die haar later aan het Parlement mededeelt. Voor een gedeelte echter zal zij reeds vroeger bekend worden gemaakt, ter beslissing of men eene onderzeesche gemeenschap met Amerika in de genoemde rigting zal beproeven.

— Een aantal leden der Engelsche balie is voornemens den beroemden Franschen advocaat Berryer tot bijwoning van een maaltijd uit te noodigen, als blijk hunner erkenning van zijne uitstekende bekwaamheden.

— Het cijfer der sterfgevallen in deze hoofdstad bedroeg in de laatstleden zaturdag geëindigde week 1084 en steeg derhalve met 35 boven dat in de voorlaatste, maar bleef nog 108 beneden het gemiddelde in dezelfde week der tien vorige jaren.

In de afgeloopen week werden hier 890 jongens en 801 meisjes, derhalve in het geheel 1691 kinderen geboren, zijnde 55 boven het gemiddelde getal in dezelfde week der tien vorige jaren.

— Tot de Amerikaansche berigten van 3 dezer, door de Canadian overgebragt, behoort hoe uit Valparaiso tijding is ontvangen dat het ultimatum van de Regering der Vereenigde Staten in de zaak van zekere eischen door die van Peru verworpen was, alsmede dat het Peruaansch fregat San Lorenzo bij het binnenkomen van het dok te Callao is verongelukt, waarbij ongeveer 150 menschen omkwamen. — Te Panama is het tot eene botsing tusschen de Noord-Amerikaansche en Engelsche oorlogschepen gekomen, ten gevolge der in hechtenisneming van een officier en een burger der eerstgenoemde Natie, die het geroep van een Engelschen wachtpost niet beantwoord hadden. — In Bolivia is de omwenteling gesmoord en zijn verscheiden officieren die daaraan deel genomen hadden doodgeschoten.

FRANKRIJK.

PARIJS 16 November.
(*Particuliere correspondentie.*)

Vergun mij u eene passage uit een schrijven van Turijn aan het Journal des Débats aan te halen, die bevestigt wat ik u reeds meermalen als mijne meening te kennen gaf, namelijk dat de oorlog tegen het voorjaar onvermijdelijk is.

„Garibaldi gaat thans eveneens te werk als hij deed in het vorige jaar. Toen verlangde hij een millioen geweren; nu vraagt hij een millioen soldaten. Het comité der Venetiaansche uitgewekenen heeft hem tot eerevoorzitter benoemd, even als in het vorige jaar de Siciliaansche uitgewekenen deden.

„Men kan moeijelijk zeggen wat de beweging zou kunnen tegenhouden.

„De heer de Cavour is een bekwaam Staatsman. Hij ontroeft aan het toeval alles wat de voorzigtigheid hem zou kunnen doen verliezen; maar hij is vermetel. hij is gelukkig en desgevorderd vertrouwt hij zich toe aan de fortuin, die hem sints eenigen tijd zoo goed dient. Bovendien heeft hij de populariteit lief en wil hij er zich niet aan blootstellen de leiding der beweging te verliezen. De Koning houdt van den oorlog; hij wil vooral de Kroon van Italië op het slagveld winnen, zoodat hij althans de man niet is om tegenstand te bieden aan de oorlogzuchtige rigting.

„Wat het Parlement betreft, wanneer het ministerie voorwaarts gaat, zal het de eenparige stemming voor zich hebben; wanneer het tegenstand wilde bieden, zou het waarschijnlijk de meerderheid hebben, maar van eene vredelievende politiek zal het initiatief wel niet van de zijde der Kamers komen.

„Het is dus waarschijnlijk, bijna zeker, dat het jaar 1861 Italië tot zijne volkomene eenheid zal zien geraken of wel overwonnen. Alleen eene zeer krachtige, zeer eenstemmige diplomatieke tusschenkomst zou het kunnen tegenhouden, en dan nog niet zonder groote moeite."

De briefschrijver meldt ook dat de voorzigtigste Staatslieden niet zonder bekommering zijn, maar het streven is bijna algemeen. Garibaldi zal zich eerlang naar Genua begeven.

La Patrie meldt onder hare laatste berigten eenige bijzonderheden, die haar eigenaardig gewigt hebben, wanneer zij juist zijn. De goede verstandhouding tusschen Garibaldi en de regering van Victor Emmanuel is hersteld. De heer de Cavour zou zich verbonden hebben den oorlog in het voorjaar te hervatten en op die voorwaarde zou Garibaldi den titel van generaal des legers, die gelijk staat met dien van maarschalk, hebben aanvaard en tegelijkertijd zou hij een verlof hebben aangenomen van drie maanden, hem door den Koning gegeven. Bovendien zou Garibaldi het bevel voeren over een korps dat hij zelf zou organiseren. En wat het gewigtigste is: wanneer diplomatieke beweegredenen de Piemontesche Regering mogten beletten het initiatief te nemen tot bevrijding van Venetië, zou Garibaldi aan het Parlement een plan van aanval op die provincie voorleggen.

Wat Frans II betreft, hij blijft te Gaëta, dat, naar men zegt, voor zes maanden van leeftogt is voorzien en door eene geduchte artillerie wordt verdedigd. Hij heeft den generaal de Goyon het grootkruis der orde van den H. Januarius toegezonden en een generaal naar Rome afgevaardigd belast met aan de Pauselijke Regering de internering op haar grondgebied te verzoeken van een legerkorps van 7000 man. Waaruit men zou moeten opmaken dat het Napolitaansche leger aanzienlijker was dan men tot hiertoe meende.

Er wordt hier veel gesproken over de redevoeringen die bij het banket der Salters-company te Londen zijn gehouden door lord Palmerston en door lord John Russell en die zoo gunstig luiden voor de zaak der Italiaansche eenheid. In officiële kringen schijnt men zeer met de taal der Engelsche Ministers ingenomen en daaruit zou men opmaken dat voor het oogenblik de inzigten der beide Regeringen op dit punt vrij wel overeenkomen.

Men zegt dat sir J. Hudson waarschijnlijk Engeland en Italië zal blijven vertegenwoordigen, met den titel van Ambassadeur van Hare Britsche Majesteit bij den Koning van Italië. De heer Elliot zou dan voorloopig tot het ambteloos leven terugkeeren.

De Constitutionnel deelt twee opmerkelijke nota's mede. De eerste is die, welke door den heer Turgot, Fransch ambassadeur in Zwitserland, werd gerigt aan den voorzitter van den Bondsraad, betreffende het gebeurde aan het spoorwegstation van Sion, den 27 september jl. De toon dezer nota is vrij levendig; ziehier eene passage er van:

„Deze nieuwe beleediging, waaraan de Fransche vlag is blootgesteld geweest, vordert van de zijde der Bondsregering een maatregel, waardoor zij hoogelijk toont af te keuren de vijandige gevoelens, welke een gedeelte der bevolking, door onbillijke provocatien op het dwaalspoor gebragt, ten onzen aanzien koestert."

Voorts verlangt de heer Turgot de onmiddellijke bestraffing der schuldigen.

Zoo de toon van deze nota vrij heftig is, het antwoord van den Bondsraad geeft blijk van eene regt booze luim en men zou bijna zeggen van de bedoeling om te trotseren.

De Bondsregering verklaart dat zij van den Staatsraad van Wallisserland de verzekering had ontvangen dat er maatregelen waren genomen om de schuldigen te straffen; dat de Staatsraad deze maatregelen voldoende had geacht, wijl de Zwitsersche spoorwegmaatschappij zich niet beleedigd had geacht en geene klagt had ingediend; dat de maatschappij, beschouwd als eene Zwitsersche maatschappij, hare regten grondde op eene Zwitsersche concessie; dat men geene internationale questie kon maken van eene zaak, die door de spoorweg-maatschappij voor de Zwitsersche autoriteiten had moeten gebragt worden, wanneer zij daartoe aanleiding meende te hebben. De Bondsraad verklaart dat hij meende hoe met het oog op de inlichtingen van den raad van Wallisserland, de zaak aldus geheel als geëindigd kon worden beschouwd, maar dat hij, na het beklag van den heer Turgot, moest verklaren dat er hier geene aanleiding bestond tot diplomatieke interventie; dat de vlaggen waren gedragen door particulieren; „zonder officieel karakter, zonder autorisatie der Regering", en dat zij geen meerder regt op eerbiediging hadden dan elk ander particulier eigendom. De nota verklaart dat de maatschappij officieel door de autoriteiten van Wallisserland was uitgenoodigd om zich te onthouden van alle decoratief dat tot voorwendsel zou kunnen dienen van eene demonstratie; men betreurt de opgewondenheid, die bij de grensbevolking der beide Landen heerscht en zegt dat het geen Fransche maar eene Italiaansche vlag was, die werd nedergerukt en vervolgens weder op hare plaats hersteld; de nota eindigt met te zeggen dat het wenschelijk ware wanneer men geen meer gewicht hechtte dan noodig is aan op zich zelf staande handelingen, die door de meerderheid des Lands worden afgekeurd.

Ik heb eenigzins uitvoeriger stil gestaan bij deze nota, omdat de gebeurtenissen, waarop zij betrekking heeft, zeer onvolkomen bekend zijn en omdat zij de verhouding, die na de aanhechting van Savoije tusschen Frankrijk en Zwitserland heerscht, nog meer gespannen maakt.

De Moniteur de l'Armée deelt eene correspondentie uit China mede, waarin wordt gemeld dat twee Prinsen van de Keizerlijke Familie door den Keizer aan de Geallieerden zijn te gemoet gezonden, voorzien van volmagt om den vrede te teekenen.

De avondbladen deelen, naar de Augsburgsche Zeitung, het protest van den Spaanschen ambassadeur te Turijn tegen de tusschenkomst van Koning Victor Emmanuel in Napels mede.

De Paus volgt het voorbeeld van Frans II, hij blijft te Rome.... tot nader order. De buitenlandsche ambassadeurs zullen eveneens te Gaëta blijven, altoos behalve die van Frankrijk en Engeland.

Zoo de generaal de Lamoricière in de officieuse bladen vijanden heeft, die geene heftige woorden sparen tegenover zijn ongeluk, — in de Kerkelijke bladen bezit hij enthousiaste verdedigers. „De geschiedenis zal het met trots getuigen voor ons roemrijk verleden, zegt l'Union, zij zal het voor den tegenwoordigen tijd herhalen, dat de overwinnaar van Oran, toen hij zich aan Pius IX toewijdde, zich zelf bewust was van de zaak der eer en die van Frankrijk te dienen."

En wilt gij nu dat ik u zeg hoe de generaal de Lamoricière, wanneer men zijne politieke tegenstanders hoort spreken, voornemens was „de zaak der eer en die van Frankrijk" te dienen?

Het was mgr. de Mérode die door de belanghebbende partijen werd belast met te onderhandelen over de aanwerving van den heer de Lamoricière voor de Pauselijke dienst. Deze aanwerving was slechts eene eerste schrede op den weg tot een veel gewigtiger doel. De heer de Lamoricière moest, terwijl hij een Pauselijk leger organiseerde van 25,000 man, dat door wervingen in Oostenrijk tot een nog hooger cijfer kon opgevoerd worden, op een gegeven oogenblik zich met de Napolitaansche troepen vereenigen en Piemont aanvallen, terwijl Oostenrijk tegelijk van het Noorden zou opereren. Zoo Frankrijk Piemont te hulp kwam, moesten Duitschland en Pruissen eene krachtige afleiding aan den Rijn maken. Frankrijk zou alsdan aangevallen zijn door twee vijanden tegelijk en deze vijanden, vereenigd met hen die slechts eene gunstige gelegenheid tot handelen afwachten, zouden inderdaad eene coalitie hebben gevormd. Door zijne oude betrekking op het leger moest de heer de Lamoricière beproeven een afval te bewerken van het Fransche leger en alles zou op eene restauratie uitgeloopen zijn.

Dit is het plan hetwelk aan het royalistisch comité wordt toegeschreven en waarvan de generaal de Lamoricière welligt onwetend het werktuig en het slagtoffer zou geweest zijn. De aanval van Piemont, met Frankrijk overlegd, zou het programma hebben doen mislukken, voor welks echtheid ik u evenwel niet zou durven instaan.

— De heer Billault, minister van binnenlandsche zaken, heeft eene tweede circulaire aan de prefecten gerigt, waarin hij hun herinnert dat sints lang op de wet betreffende het deponeren en geregeld in omloop brengen van gedrukte stukken eene uitzondering werd gemaakt ten behoeve van bisschoppelijke mandementen en herderlijke brieven. Daar echter in den laatsten tijd, onder den titel van mandementen en herderlijke brieven, onderscheidene geschriften zijn verschenen, waarin questien werden behandeld, vreemd aan elk geestelijk belang en die inderdaad politieke brochures mogten heeten, en dat vaak in een zeer heftigen vorm, — zoo verlangt de Minister dat de prefecten bovenbedoelde uitzondering alleen dan zullen toepassen, wanneer de kerkelijke stukken louter geestelijke belangen betreffen, en dat zij in het tegenovergestelde geval de wettelijke bepalingen strikt zullen handhaven ten aanzien van de bisschoppelijke mandementen.

— De graaf de Persigny wordt te Parijs verwacht.

— Lord Cowley vertrekt dezer dagen naar Engeland, waar hij tot het einde des jaars met verlof zal vertoeven.

— Door een schrijven van den generaal Turr aan de Nazionale van Napels brengt hij ter algemeene kennis dat eene volkomen verzoening tusschen Garibaldi en Pallavicino, den prodictator van Napels, heeft plaats gehad. Aangaande den gerezen twist en die daarop gevolgde verzoening verneemt men nu de volgende bijzonderheden: Garibaldi had wel voor zich zelven den halsketen der Orde van de Annonciado van de hand gewezen, maar de tevens voor zijne vrienden en luitenants Pallavicino en Mordini verlangd. Ten opzigte des eersten nu werd geenerlei bezwaar geopperd, maar Farini en de Koning verklaarden ten stelligste dat aan Mordini die hooge onderscheiding niet toekwam en dat hij die, in weerwil der inschikkelijkheid welke men hem die ze voor hem vroeg gaarne zou willen betoonen, niet zou ontvangen. Deze onverwachte weigering krenkte Garibaldi ten sterkste. Hij bemint Mordini zeer, wiens keuze tot prodictator van Sicilië hem door niemand aanbevolen was, en die hem wederkeerig bestendige trouw en genegenheid betoonde, al zijne plannen kende en in het bewind over Sicilië zijne inzigten, somtijds met opoffering van zijne eigene, bestendig volgde. Garibaldi hechtte er dus veel aan dat hem eene schitterende onderscheiding te beurt viel, en meende dat in deze geen onderscheid tusschen de prodictors van Napels en Sicilië gemaakt moest worden. Toen hij zich dus hierin zoo zeer teleurgesteld zag, ging hij Pallavicino opzoeken en verzocht hem dat ook hij de halsketen der genoemde Orde van de hand zou wijzen. Maar Pallavicino, daartoe te veel op die eer gesteld, en tevens vreezende zijnen Souverein door eene weigering te beleedigen, voegde Garibaldi op vrij scherpen toon toe dat hij hem zijn zin niet geven kon. Daarop gaf de dictator aan zijnen aanvankelijk bedwongen toorn lucht, en zoo ontstond het tooneel waarop in de Nazionale gedoeld wordt. Maar den volgenden morgen werd er bedaard geworden, zood Garibaldi, door tusschenkomst van den generaal Turr, Pallavicino een brief toe die hunne onverwijlde verzoening bewerkte, en op het schrijven waarvan Mordini, die wist de onwillekeurige aanleiding tot het geschil geweest te zijn, zelf had aangedrongen.

— Een officier van Koning Victor Emmanuel brengt eerstdaags aan Garibaldi, die te Caprera ontscheept is, zijne benoeming tot generaal bij het leger, den hoogsten militairen rang in Piemont over, welke hij, ook om op eenigzins voegzame wijze in zijne behoeften te kunnen voorzien, denkelijk niet zal weigeren. Overigens verhaalt men dat de door hem afgeslagen verdere aanbiedingen des Konings in het volgende bestaan hebben: het bezit, ter zijner keuze, van een der Koninklijke kasteelen; eene dotatie aan zijn oudsten zoon; den rang van ordonnans-officier des Konings voor zijnen jongeren zoon, en eene Vorstelijke huwelijksgift aan zijne dochter.

BELGIË.

BRUSSEL 16 *november*. — In de zitting der Kamer van Volksvertegenwoordigers van heden is ingekomen eene missive van den heer Orts, waarin hij verklaart het voorzitterschap, waartoe hij door de Kamer was benoemd, niet te aanvaarden. Men schrijft zijn besluit toe aan de omstandigheid dat bij met slechts 44 stemmen tot die betrekking werd benoemd en het aantal ingeleverde blanco-billetten een voor hem pijnlijk bewijs opleverde dat hij de ondersteuning van een niet onaanzienlijk gedeelte zijner partij heeft verbeurd, — natuurlijk ten gevolge van het onlangs voorgevallene tusschen de twee vijandig tegen over elkander staande liberale kiesvereenigingen der hoofdstad.

OSTENDE 15 *november*. — Door de alhier te huis behoorende visschersloep Dolphijn is den 12 dezer op tien Engelsche mijlen van de Noordhollandsche kust eene kleine jol ontdekt, waarin zich, meer dood dan levend, vier personen bevonden die, aan boord van de sloep opgenomen en verzorgd zijnde, bleken te zijn vier Zwitsers in Nederlandsche krijgsdienst, en bestemd voor het leger in Ned. Oost-Indië, die getracht hadden op die wijze uit hun garnizoen aan den Helder te deserteren. Zij waren dus bijna het slagtoffer geworden van hun dolzinnig pogen en werden, na behouden te Ostende aan wal te zijn gebragt, door den reeder der sloep aan de Belgische autoriteiten overgeleverd, die hen op hare beurt ter beschikking stelde van den Nederlandschen consul hier ter stede.

DUITSCHLAND.

BERLIJN 15 *november*. — De Prinses van Pruissen stelt denkelijk hare komst naar Berlijn uit totdat zij de Keizerin van Oostenrijk te Coblentz begroet zal hebben, die maandag aanstaande op hare reis naar Ostende te Frankfort verwacht wordt.

—Terwijl de ministeriële Preuszische Zeitung het door andere bladen vermeld gerucht wederspreekt dat het Staats-Ministerie over een wetsontwerp op de ministeriële verantwoordelijkheid beraadslaagd en daarop betrekkelijke besluiten genomen heeft, houdt de Neue Preuszische Zeitung hare bewering in zoover vol, dat het Ministerie wel nog niet over eene zoodanige wet zelf, maar nogtans over de vraag beraadslaagd heeft of het die al dan niet aan de Wetgevende Vergadering voor zou dragen, welke vraag in ontkennenden zin beslist zou zijn.

— Het gerucht dat onze Regering voornemens zijn zou, zoodra de herschepping van Italië in een Koningrijk voleindigd zal wezen, haren gezant uit Turijn terug te roepen, vindt hier bij velen geen geloof. Wanneer, dus redeneren zij, het Pruissisch Gouvernement eene revolutionaire verwisseling van bewind in een vreemd Land ook al niet moge billijken, zoo volgt daaruit nog geenszins dat het weigert die gebeurtenis als feit te erkennen. Gedurende het tijdvak der restauratie beproefde het zulks en brak, uit hoofde der illegitimiteit van Koningin Isabella, het diplomatiek verkeer met Spanje af, hetwelk tot niets anders leidde dan dat eenige Silezische linnenwevers verhongerden, terwijl Pruissen ten laatste de diplomatieke betrekkingen toch weder moest aanknoopen. Sedert dien tijd heeft onze Regering in die staatkunde niet volhard, en bij voorbeeld haren gezant niet uit Parijs teruggeroepen, ofschoon daar verscheidene verwisselingen van regering op revolutionaire wijze plaats grepen, en met name het Fransche Keizerschap niet minder onwettig is dan het tegenwoordig Italiaansch Koningschap.

— Behalve aan Engeland en Hamburg, met welke de zaak, althans in beginsel, geregeld is, heeft de Hannoversche Regering nog geene officiële voorstellen wegens de repartitie ten opzigte van den Stadetol gedaan, maar zich hebben alleen vertrouwelijke aanvragen plaats gehad, welke bij Nederland en eenige andere Staten gunstig opgenomen zouden zijn, terwijl de Regeringen van andere Staten zich daarover nog niet uitgelaten hebben.

Per Telegraaf.

LONDEN 17 November.

Het agentschap Reuter meldt uit Konstantinopel den 10 dezer, dat het sluiten der leening onverwijld verwacht wordt. Aan Vorst Michiel van Servië is de firman die zijne investituur bevat toegezonden. Emir pacha is tot gouverneur van Damascus benoemd.

Tweede depêche.

Volgens den heden openbaar gemaakten staat van de Bank van Engeland, is het bedrag der in omloop zijnde bankbiljetten verminderd met £ 546,800 en de voorraad munt- en muntmateriaal met £ 582,274.

BERLIJN 16 November.

Volgens de Kreuzzeitung zouden Pruissen, Oostenrijk en Rusland, in te Warschau beraamde en naar Parijs opgezonden overeenstemmende nota's, de zaak van Zwitserland en der onzijdig verklaarde districten van Savoije besproken hebben. Anderen betwijfelen het zenden van zoodanige nota's aan de Fransche Regering ten sterkste.

WEENEN 17 November.

De Oester. Zeitung zegt, langs buitengewonen weg vernomen te hebben, dat Engeland, in plaats van een buitengewonen gezant en gevolmagtigd minister bij ons Hof voortaan een ambassadeur van den eersten rang hier zal zenden, en dat lord Bloomfield voor die betrekking is aangewezen.

TURIJN 16 November.

De dagbladen behelzen eene dagorder des Konings, in welke hij verklaart dat de troepen van Garibaldi zich wel verdiend bij het Vaderland gemaakt hebben. De Koning heeft 200,000 francs voor het volksonderwijs te Napels geschonken.

Het dagblad van Turijn verzekert op nieuw dat een geheim committé te Rome de stemmen der bevolking ter gunste der aanhechting bij Sardinië opneemt. Te Napels is eene commissie uit Umbrië aangekomen.

LONDEN 17 November.

Koloniale Waren stil. — IJzer. Schotsch 52.3. — Oliën. Raap- 42.6 a 43; Patent- 45 a 45.6; Lijn- 29.9. — Hennep. St. Pet. Rijn £ 34.4/; Riga Rein £ 35. — Talk in loco 61/3, op Nov./Dec. 61/, Voorjaar 61/9. De markt was vast. Deze week werden afgeleverd 1057 en aangevoerd 1196 v.

Met de Waternymph zijn 80,000 oncen goud uit Australië aangebragt.

LIVERPOOL 17 November.

Katoen. Heden werden 5000 b. afgedaan. — Olijfolie meer gevraagd. — Talk 59/ a 59/6, met levendigen handel.

De City of Washington is uit New-York aangekomen met berigten loopende tot 4 dezer.

BERLIJN 17 November.

Rogge per Nov./Dec. 51, Dec./Jan. 50¾ — Raapolie. Nov./Dec. 11⅝, Dec./Jan. 11¾.

LONDEN 17 November.

De 3 pc. Geconsolideerden 93½. Mexico 3 pc. 21¾. Venezuela 4½ pc. 24⅛. Illinois, Goud 77/10, id. Zilver 61⅜.

PARIJS 17 November.

Frankrijk 3 pc. 69.85; dito 4½ pc. 96; Cred. Mob. 755. Spanje 1¾ pc. —; dito binnenl. 3 pc. 48.

WEENEN 17 November.

Oostenrijk, Metalliek 5 pc. 66.20; dito Nationale 5 pc. 77.10. Wissel Londen ƒ 134.20.

FRANKFORT 17 November.

Oostenr. Metalliek 5 pc. 46½; dito Nation. 5 pc. 55. Spanje 1¾ pc. 39½; dito 3 pc. 47⅞.

ANTWERPEN 17 November.

Belgie 4½ pc. 98; dito 2½ 55⅞. Oostenrijk Metalliek 5 pc. 48⅛; dito Nation. 5 pc. 56½. Spanje 1¾ pc. 39⅝; dito binnenl. 3 pc. 48.

Kunstnieuws.

Rotterdamsche Schouwburg.

Hoogduitsche Opera.

Een ongeluk komt zelden alleen. Dat ondervond ook onze schouwburg-directie, toen zij, door de welwillendheid van mevrouw Kainz, in staat gesteld zijnde voor de voorstelling van jl. vrijdag de Hugenooten aan te kondigen, op den morgen van dien dag, door eene plotselinge verhindering van den heer Grimminger, die zich uithoofde van ongesteldheid liet verontschuldigen, andermaal in eene onverwachte vacature te voorzien had. Dank zij de bereidvaardigheid op zijne beurt door den heer Seyffardt betoond, in het geheel onvoorbereid opnemen der partij van Raoul, werd men ook uit die moeijelijkheid gered en liep Meijerbeer's kolossaal werk, in weerwil van al de abnormaliteiten, die van al die rolverwisselingen het gevolg waren, nog met een waarlijk boven verwachting gelukkigen uitslag van stapel. Mevrouw Kainz vervulde de beide rollen van Margaretha en Valentine niet alleen zonder blijk van vermoeijenis, maar zij zong fraaijer en geinspireerder dan ooit, en ontwikkelde vooral in eerstgenoemde partij eene belangrijke virtuositeit en in het andere karakter meer dramatische warmte, dan wij haar ooit zagen ten toon spreiden.

De heer Seyffardt toonde de toegevendheid, waarop hij regtmatige aanspraak had en die hij had doen inroepen, slechts weinig te behoeven. Hij heeft, door de verdienstelijke wijze waarop hij zich van zijne zware taak kweet, voorzeker niet alleen alle verstandige verwachtingen verre overtroffen, maar zich daardoor tevens voor goed de achting van het publiek verzekerd. Werd de welwillendheid van mevrouw Kainz en den heer Seyffardt al dadelijk bij beider eerst optreden door een warm en langdurig applaus erkend, later huldigde men menigwerf hunne artistieke verdiensten door herhaalde terugroeping, o. a. na de groote Duo der vierde acte tot driemalen toe. Hetzelfde eerbewijs werd aan de heerlijke voordragt der Duo van Valentine en Marcel geschonken. De heer Dalle Aste werd insgelijks reeds bij zijne entré met een geprononceerd applaudissement verwelkomd. De debutante, mej. Zengraf, heeft teregt al dadelijk zulk een gunstigen indruk gemaakt, dat wij reeds thans meenen te mogen verklaren, dat door het vast engageren dezer artiste in het emplooi der Soubrette op eene zeer voldoende wijze zal voorzien en eene belangrijke aanwinst zal verkregen zijn. Haar aangenaam en nog frisch geluid, lenigheid in stemgebruik, bevalligheid van voordragt en gunstig voorkomen droegen de algemeene goedkeuring weg. De overige details dezer, met het oog op de omstandigheden, zeer bevredigende uitvoering laten wij thans rusten, alleen nog opmerkende dat de zaal goed bezet was en men die zeer voldaan verliet.

Wij sluiten met eene hoogst verblijdende aankondiging. Het herstel namelijk van mevr. *Bertram Maijer* heeft zulke gelukkige vorderingen gemaakt, dat zij reeds weder op aanstaanden woensdag ten tooneele zal kunnen verschijnen, om, als Fidelio, met hare talrijke vereerders en vrienden eene gelukkige redding op eene allezins feestelijke wijze te vieren.

Het zou niet overbodig zijn de zaal voor die gelegenheid te doen uitbouwen.

Ingezonden Stukken.

Aan de Redactie der Rott. Courant.

Mijne Heeren!

In het Nommer van heden van uw Dagblad komt voor een uittreksel uit een particulieren brief, gedateerd Amboina 1 September jl. Daarin wordt „de luiheid der Amboinezen, die zeer nadeelig voor den handel, de nijverheid en de cultures werkt”, voorgesteld als „te weeg gebragt door de zendelingen, die veel te vlug tot doopen overgaan, vóór dat de nieuwe Christen eenig begrip van de zaak heeft.” — Het schijnt wel, dat de briefschrijver niet zeer op de hoogte is van de kerkelijke zaken in de Molukken. Immers de Christelijke gemeenten, die daar gevonden worden, dagteekenen reeds van de tijden der Portugezen, of werden door onze voorvaderen gevestigd, gedurende de 17de eeuw. Wanneer tegenwoordig predikanten of zendelingen in die gemeenten doopen, dan zijn het, met weinige uitzonderingen, slechts de kinderen van gemeenteleden. Dat die gemeenten in geen beteren toestand verkeeren veroorzaakt niemand meer verdriet dan den zendelingen; doch is niet voor het minst aan dezen te wijten, daar het, om niets meer te noemen, eerst sedert een vijftal jaren is, dat zij voor goed daar gevestigd zijn. — Vóór dien tijd waren op de Ambonsche eilanden wel nu en dan zendelingen werkzaam, doch te kort, om in den zedelijken toestand der bevolking eenen belangrijken invloed te verwerven. De voornaamste werkzaamheid van het Nederlandsche Zendelinggenootschap was toen bepaald tot de „kweekschool voor inlandsche onderwijzers” op Batoemejra. — Hoe de man, die daar aan het hoofd staat, over den toestand der Molukken reeds voor jaren dacht, is te lezen in het Tijdschrift „Mededeelingen van wege het Nederlandsche Zendelinggenootschap” (4de deel blz. 1 e. v. en blz. 168 e. v.). Het zou den briefschrijver daaruit kunnen blijken, dat ook zendelingen een geopend oog kunnen hebben voor maatschappelijke gebreken, en eenstemmig kunnen zijn met mannen, die meer bijzonder de politieke belangen der kolonie behartigen. Beleefdelijk zouden wij den correspondent van den Ambonschen briefschrijver willen verzoeken dezen op dit stuk opmerkzaam te maken. — Die het goede willen ontmoeten elkander meermalen, al verschillen zij ook in inzigten en rigting. Voor de Molukken is meer nog dan voor onze koloniën in het algemeen noodig, dat allen, die het met de bevolking wel meenen, de handen in een slaan. Daar valt weinig af te breken, veel op te bouwen.

Met het plaatsen van deze regels in uw geacht Dagblad zoudt gij zeer verpligten

UEd. Dw. Dienaar

16 *November* 1860. J. C. NEURDENBURG.

De motie van Hoëvell.

Met niet minder verbazing dan de heer van Heukelom vernamen ook wij het voorstel van den heer van Hoëvell, om de discussien over de wet op de nieuwe regterlijke inrigting te schorsen en een aanvang te maken met de beraadslaging over de begrootingswetten. Daar het voorstel slechts tijdelijk is ingetrokken en de heer van Hoëvell heeft aangekondigd daarop later te zullen terugkomen (en in den geest der discussie op e. k. dingsdag), verzoeken wij een plaatsje in uw geacht blad om onze bezwaren tegen dat voorstel kenbaar te maken.

Het komt ons in alle opzigten onaannemelijk voor, als ten eenemale strijdig met het publiek belang. Op voldoende wijs is door den Minister van Justitie reeds aangetoond, dat ten vorigen jare de discussien over de Staatsbegrooting een aanvang namen op 28 November en dat zij ten einde liepen op 13 December, zoodat de Eerste Kamer ruim tijd had om dat onderwerp te behandelen. Voegen wij er bij, dat zelfs ten vorigen jare slechts ééne avondzitting werd gehouden, en het blijkt duidelijk dat er nog een redelijke tijd voorhanden is, om ongejaagd voort te gaan met en ten einde te brengen de behandeling van de wet op de regterlijke organisatie. Immers er is niet aangetoond, en wij zoeken er vergeefs naar, waarom juist *dit* jaar voor de behandeling der Staatsbegrooting zoo veel *meer* tijd noodig zou zijn dan vroeger; doch al ware dit het geval, dan eischt het gewigt der werkzaamheden niet *uitstel van arbeid* maar verdubbeling van inspanning aan de zijde der Kamer.

Wij zullen niet in 't breede herinneren, zoowel hetgeen voorgevallen is met menig vroeger ontwerp van regterlijke organisatie, als ten aanzien van het thans bij de Kamer aanhangige. Genoeg zij het te constateren, dat na veel ijver-betoon door den Minister van Justitie en na veel betoon van lusteloosheid van de zijde der Kamer, eindelijk het ontwerp in discussie is gekomen: zoodat er na twaalf jaren wachtens eindelijk eens kans bestaat te komen tot eene nieuwe regterlijke inrigting. Zal men nu, op het punt staande de zoo lang verbeide beslissing te zien nemen, op nieuw gaan uitstellen? Het schijnt ons onmogelijk toe; want van welke zijde ook beschouwd en juist in de omstandigheden, waarin wij verkeeren, zou het publiek belang door zoodanig uitstel groote schade lijden. Te regt heeft dan ook de Minister van Justitie er op gewezen, hoe er voor hem meer dan ééne reden bestond om de afdoening der zaak te wenschen, zóó zelfs dat, indien de voordragt door de Tweede Kamer mogt worden aangenomen, ook nog de Eerste in staat ware, vóór het einde van het jaar hare beslissing uit te spreken.

Die redenen komen ons voor duidelijk te zijn. De tegenwoordige voordragt, tot wet verheven, kan niet worden ingevoerd zonder eene herziening van de wetboeken van strafvordering en van burgerlijke regtsvordering. Die herziening wacht alzoo op de beslissing over de voordragt. De herziening van het eerstgenoemde wetboek is door den Minister reeds voorbereid en met die van het wetboek van burgerlijke regtsvordering wenscht de Minister dadelijk na de aanneming der wet op de regterlijke organisatie te beginnen. Stelt men nu de behandeling der laatste wet uit, het is duidelijk dat zij door de Eerste Kamer in geen geval vroeger kan worden behandeld dan in het midden van het volgende jaar: tot onbepaalden tijd schier wordt daardoor de invoering der nieuwe inrigting vertraagd. Werd daarentegen nog vóór januarij eene beslissing genomen door de beide Kamers, nog in den loop *dezer* Zitting zou men kunnen wachten voorstellen tot herziening, althans voorloopig voor zoo veel noodig, om de nieuwe regterlijke organisatie in te voeren. Wij zijn derhalve van oordeel, dat de afdoening van de thans aanhangige wet van groot publiek belang is, en dat, wat ons betreft, om tot die afdoening te geraken, wij gaarne daaraan opofferen het genoegen, om van de heeren van Hoëvell c. s. eindelooze vertoogen te lezen over constitutionele theoriën, die geen practisch nut aanbrengen. Doch ook onmatige bekorting van de debatten over de Begrooting is niet noodig; want het komt ons voor dat in drie weken tijds nog al het een en ander is te zeggen; terwijl de Kamer zich ook niet zou doodwerken, indien ze, is het noodig, eenige avondzittingen hield.

Maar tot de afdoening der wet op de Regt. Org. *thans*, dringt nog eene andere, eene *groote politieke reden*.

Indien de verslagen der Kamer over de Staatsbegrooting zullen blijken, *werkelijk* te zijn de uitdrukking van de gevoelens der meerderheid van de leden ten aanzien van de Regering, dan moeten, ongetwijfeld, de aanstaande debatten gewigtige politieke gevolgen hebben. Dan zal in toepassing moeten worden gebragt hetgeen de Regering zelve heeft aangekondigd, nl.: „Mogt overeenstemming „tusschen de Raadslieden des Konings en de Staten-Generaal „*inderdaad* blijken te ontbreken, dan zal de tijd dáár zijn, „*waarop de Koning krachtens zijn grondwettig regt moet* „*beslissen*.” Verwerping van een of meerdere hoofdstukken der Begrooting zal dan na zich slepen òf eene aftreding van het Bewind, òf eene ontbinding der Kamer. In beide gevallen zou de voordragt op de Regt. Org., ofschoon op het punt zijnde van te worden afgedaan, op nieuw in het niet vervallen. Mag de Kamer, in het publiek belang, medewerken tot zoodanige eventualiteit, nu sedert zoo vele jaren en te regt op eene wet tot reorganisatie der regterlijke magt is aangedrongen? Wij gelooven, dat billijkheid en pligt zich tegen zoodanigen maatregel behooren te verzetten.

Van de regtvaardigheid der Tweede Kamer verwachten wij, dat zij van deze zaak geene politieke questie maken zal, dat zelfs de tegenstanders van de Regerings-voordragt niet het voorstel zullen ondersteunen om indirect de eindbeslissing te verhoeden — maar wij verwachten, dat de Tweede Kamer met ijver en naauwgezetheid, gelijk tot heden is geschied, de behandeling ten einde zal brengen van een onderwerp van wetgeving, bij welks eindelijke regeling alle burgers van den Staat groot belang hebben.

A. en B.

Grooten opgang maakt dezer dagen te Parijs het nieuwe en in de tegenwoordige omstandigheden zoo belangwekkende werk van den heer Edmond About, zoo zelfs dat op den eersten dag der verschijning de geheele oplage, bestaande uit eenige duizende exemplaren, werd uitverkocht. Het is getiteld *Rome Contemporaine* en bevat eene beschrijving van het hedendaagsche Rome, zijne zeden, instellingen, bevolking, enz. De bouwstoffen daartoe werden door den schrijver opgedaan op eene reis welke hij in 1859 naar Rome maakte en zijn door hem bewerkt in zijn bekenden geestigen, onderhoudenden, oorspronkelijken schrijftrant. Ofschoon hij, naar zijn eigen beweren, van de Pauselijke Regering, na zijne *Question Romaine*, niets wil of behoeft te zeggen, zoo bevatten de bladzijden, welke hij er aan wijdt, in schijnbaar eerbiedige vormen zulke bijtende satiren, dat de ongestoorde verschijning van dit werk te Parijs geene onbelangrijke bijdrage is tot de waardering van de tegenwoordige verhouding der Keizerlijke Regering tot het Hof van Rome.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM 17 November.

OVERLEDEN: A. Huizer, z., 2 m. — J. H. Snitker, jd., 84 j. — C. A. de Goede, z., 6 m. — C. Krulder, wed. G. H. Slinkert, 49 j. — A. Frisekoop, z., 4 j. — J. F. D. Duiber, z., 1 j. — A. Vis, d., 3 j. — C. Keysser, d., 1 j. — J. Hagendoorn, wedr. van M. E. van der Lely, 75 j.

BEVALLEN: P. Bek, geb. Geel, z. — M. Sint Nicolaas, geb. Seny, z. — M. S. Boekhout, geb. Bruning, z. — W. Sandifort, geb. Cornu, d. — M. Hoekstra, geb. de Blaauw, d. — A. de Groot, geb. Bruyninghuys, z. — A. W. Hamel, geb. Hamel, z. — J. E. Klaasen, geb. Weijerbos, z. — J. Langerlaan, geb. Boogert, d. — A. Klein, geb. Booy, z. — H. Duurkoop, geb. Wigman, d. — C. L. Izaaks, geb. Mok, z. — H. Siebel, geb. Middelkoop, z. — J. C. Jansen, geb. Besier, d. — M. F. Meeuwsen, geb. Quirijnen, z.

ONDERTROUWD: C. L. Fischer, jm., 30 j., met M. Boomhuijer, jd., 21 j. — F. Guurink, wedr., 63 j., met H. G. van Leeuwen, jd., 51 j. — J. de Leeuw, jm., 25 j., met M. S. Proler, jd., 28 j. — J. C. Grootenboer, jm., 33 j., met M. J. Rust, jd., 41 j. — J. C. Lach, jm., 29 j., met M. A. Contze, jd., 28 j. — P. M. Ouborg, jm., 26 j, met M. H. Honig, wed. J. A. van Bueren, 31 j. — J. J. Klerks, wedr., 33 j., met P. M. van der Locht, jd., 28 j. — C. Frings, jm., 27 j., met C. H. Snijder, jd., 26 j. — J. Betjes, wedr., 55 j., met J. van Keulen, jd., 33 j. — C. A. de Melker, jm., 20 j., met J. S. de Brey, jd., 20 j. — L. Biemond, wedr., 36 j., met H. W. Ligthart, jd., 22 j. — J. Eshuys, jm., 30 j., met M. Kleyn, jd., 42 j. — J. H. Krafft, wedr., 54 j., met E. G. Romeyn, jd., 23 j. — B. J. Post, jm., 33 j., met B. M. Trekers, jd., 26 j.

In lading liggende Schepen.

Te Rotterdam.

BATAVIA en SOURABAIJA, het snelzeilend gekoperd Nederl. Barkschip Krimpenerwaard, kapit. F. W. van Heyningen. Adres bij de Reeders Slingeland & Lehr, en bij de Cargadoors D. Burger & Zoon.

BATAVIA en SOERABAIJA, voor Passagiers, het Nederl. Barkschip Delft, kapit. L. van Geelkerken; voerende een geëxamineerden Scheepsdoctor en vertrekt in den loop der maand November. Adres bij de Reeders Bonke & Co. en de Cargadoors Wambersie & Zoon.

BATAVIA, voor Goederen en Passagiers, het Nederl. Barkschip Canton, kapit. H. J. Tweehuys. Adres bij Wambersie & Zoon.

BOSTON, het Ned. Brikschip Minerva, kapit. G. T. van Ommeren. Adres bij Wambersie & Zoon.

BOSTON, het Nederl. Brikschip Presto, kapit. F. F. Cremer. Adres bij Hudig & Blokhuyzen.

CHARLESTON, het Oldenburger Barkschip Fanny Kirchner, kapit. G. Abbes. Adres bij Wambersie & Zoon.

GIBRALTAR, het Nederlandsch Schip Mina, kapitein J. Hoogerwerf. Adres bij Seeuwen & Co.

GUERNSEY en JERSEY, Eng. Schoener Admiral Windham, kapit. Chs. Allcock. Adres bij Hudig & Pieters.

JERSEY en GUERNSEY, Eng. Schoener Seabird, kapit. C. Nuttall. Adres bij Hudig & Pieters.

JERSEY, het Engelsch Kotterschip Marco, kapit. Fr. Richardson. Adres bij Hudig & Blokhuyzen.

LISSABON en MALTA, het Nederl. Schip Wilhelmina, kapit. A. Koster. Adres bij Seeuwen & Co.

MONTEVIDEO en BUENOS-AYRES, het extra snelzeilend nieuw gezinkt Nederl. Brikschip Anna Catharina, kapit. R. Jansen. Adres bij Kuyper, van Dam en Smeer.

NEW-ORLEANS, het Amerik. Fregatschip India, kapit. J. P. Howatt. Adres bij Hudig & Blokhuyzen.

NEW-YORK, het Amerik. Fregatschip Alexandrine, kapit. E. Titcomb. Adres bij Wambersie & Zoon.

NEW-YORK, het Amerik. Fregatschip Cairo, kapit. D. C. Wooster. Adres bij Wambersie & Zoon.

NEW-YORK, het Bremer Fregatschip Hermann, kapit. F. Kuhlmann. Adres bij Wambersie & Zoon.

NEW-YORK, het Pruissisch Fregatschip Arnold Boninger, kapit. J. D. Hashage. Adres bij Wambersie & Zoon.

PASSAROEANG, het Nederl. Brikschip Karel August, kapit. A. Huizer. Adres bij Hudig & Blokhuyzen en Kuyper, van Dam & Smeer, alhier, en de Coningh & Co., te Amsterdam.

SOERABAIJA (direct), mede voor Passagiers, waartoe hetzelve uitmuntend is ingerigt, het extra snelzeilend Nederl. gekoperd Barkschip Cheribon, kapitein W. J. Coers. Adres bij Kuyper, van Dam & Smeer en Hudig & Blokhuyzen.

TRIEST, het Nederl. gezinkt snelzeilend Schoenerschip Zeven Sterren, kapitein Hulsinga. Adres bij Kuyper, van Dam en Smeer.

Te Vlaardingen:

GIBRALTAR en MALTA, het Nederl. Hoekerschip Oceaan, kapit. G. van Duffelen. Adres bij Kuyper, van Dam en Smeer.

Cargalijsten.

Rotterdam.

BERGEN, Aleda, Vos Peper. — 3347 waag Stokvisch, P. van Rossem en Zoon.

Amsterdam.

PETERSBURG, Cornelia, Teensma. — 1722 tsw. Rogge, A. en F. Haerten.

DANTZIG, Herman, Niebuhr. — 1 lad. Hout, Order.

DANTZIG, Wilmina, Baas. — 1 lading Hout, Order.

RIGA, Robert, Meijer. — 1 lading Balken, Deichmann en vom Rath.

Beursberigten.

ROTTERDAM 17 November.

	l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl... Werk. Schuld 2½ pCt.	63		
″ dito dito 4 ″	97 9/16	97⅝	
Portugal.. Obl. 1856/7/9. 3 ″	43 1/16	43 3/16	43⅛
Rusland.. Obl. te Amst. 4½ ″	89¾		
Pruissen.. Aand. 1854... 3½ ″	209½		
Oostenr... Oblig. Metall. 2½ ″	24⅝		
″ dito dito 5 ″	45 15/16	46	46
″ dito Nat. Met. 5 ″	53	53 1/16	53 1/16
″ Ad. fl 250 1854 ƒ	203½		
Venez.... Obligatien......1½ ″	10¾	10 13/16	10¾
Grenada, Uitgestelde....... ″	5¾	5 13/16	5 13/16

Binnenl. fondsen iets vaster, terwijl van buitenl. alleen eenige prijsverhooging op Portugesche en Grenada's vermelding verdient.

Het Commité der Effecten-handelaren,
H. A. MARCELIS, *Secretaris*.

Laatste prijzen ten *drie* ure: Oostenrijk, Metalliek Oude, 5 pc., 46; dito Nationale, 5 pc., 53⅛, 53 3/16. Ween. Loten 1854, ƒ 203½.

AMSTERDAM 17 November.

	l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl.... Werk. Schuld 2½ pCt.	63	63 1/16	
″ dito dito 3 ″	75⅝		
″ dito dito 4 ″	97 9/16	97⅝	
″ Amort. Synd. 3½ ″			
″ Hand. Maats. 4½ ″			
″ O.-I. Leening 4 ″	95½		
″ Holl. Sp. .... 4½ ″			
″ Rijnsp. ..... 4½ ″			
″ M. van Weld. 4 ″			
België, .. Cert. *Rothsch.* 2½ ″			
Frankrijk, Certificaten.. 3 ″			
Spanje... Buitenlands.. 1¾ ″	40 1/16		
″ dito 3 ″	48 5/16	48 7/16	48 5/16
″ Binn. a ƒ 6000 3 ″	47 7/16	47½	
″ Amort. Schuld	24⅛	24 3/16	
″ Bew. v. Coup.	5⅞	5 15/16	
Portugal, Obligatien... 3 pCt.	44¾	44 13/16	
″ dito 1856/59. 3 ″	43 1/16	43⅛	43⅛
″ dito Uitgest..	35		
Rusland, Ob. *Hope en C.* 5 ″	101¾		
″ dito 1828/29.. 5 ″	101¼		
″ Cert. 1831/33 5 ″	85⅝		
″ d.° 1840..... 4 ″	77 5/16		
″ d.° *Stieglitz*.. 4 ″			
″ d.° d.° Nieuwe 5 ″	87⅜		
″ d.° d.° 1855 N. 5 ″	96⅛	96⅜	96⅛
″ d.° te Lond. 4½ ″			
″ d.° v. Assign.. 6 ″	57⅜		
″ Inschr. dito.. 6 ″			
Polen.... Aand. 1835.. ....ƒ			
″ Obligatien... 4 pCt.			
Pruissen, Oblig. 1859.. 5 ″			
″ Aand. 1854 .. 3½ ″			
Oostenr., Ob. *Goll en C.* 5 ″			
″ d.° dito 4 ″			
″ d.° Met. Oude 5 ″	45⅞	46⅛	46
″ d.° N. te Ams. 5 ″	67¾		
″ d.° Nat. Met.. 5 ″	53 1/16	53¼	53 3/16
″ d.° Metalliek. 2½ ″	24⅞	24 15/16	24⅞
″ W. Ad. fl 250 4 ″	203½		
Brazilië, 1843, £ 100 5 ″			
Equador, £ 100 ...... 1 ″			
Venez.,.. Obligatien... 3 ″	20¼		
″ Uitgestelde.. 1½ ″			
Grenada, Obligatien... 4 ″	13 5/16	13 7/16	13⅜
″ Uitgestelde..	5 11/16	5 13/16	
Mexico,.. Obligatien... 3 ″	20⅛		
Illinois................ 7 ″	90⅝	90¾	

Handelm. op resc. 129⅝, 129½, 129½. Rusland, Cert. bij Hope, 1860, 4½ pc., 89¾; dito 1859, 3 pc., 61⅜; dito Spoorweg Aand., 5 pc., 208½, 209. Weener Aand., fl. 250, 1860, 5 pc., 389; Fr. Spw. Obl., 3 pc., 119. Napels, Cert. bij Lamaison en Bouwer, 5 pc., 84. Griekenl., 1825, 5 pc., 5⅝, 5 11/16.

Beleening 3. Prolongatie 3, Disconto 3 pc.

Zoowel Hollandsche als vreemde fondsen waren heden bij beperkten omzet nagenoeg onveranderd.

Laatste prijzen ten 5 ure: Holland, 2½ pc., 63 a 63 1/16. Spanje, 1¾ pc., 40 1/16; dito Binnenl., 3 pc., 47 7/16 a 47½. Oostenr., Metall., 5 pc., 46 1/16 a 46⅛; dito Nat. 5 pc., 53 3/16.

PARIJS 16 November.

Frankrijk 3 pc. a contant 69.75, 69.65, 69.95; dito op ultimo 69.80, 70, 69.70, 69.95; dito 4½ pc. a cont. 95.90, 95.80; dito op ultimo 95.95, 96; dito Bank-Actien 2930, 2935. Crediet Mobilier 747.50, 745, 752.50. Rusland 4½ pc. —; dito Spoorweg-Aandeelen 460 a 461.25. Napels 5 pc. —. Spanje 1¾ pc. 40; dito buitenl. 3 pc. Oude — en dito Nieuwe 48⅞; dito binnenl. 3 pc. 48¼; dito Passive 24⅛. Oostenrijk 5 pc. 75½.

De 3 pcts. Fransche fondsen sloten 30 a 35 centimes hooger dan gisteren.

LONDEN 16 November.

3 pc. Cons. cont.	93 a	93½	3 pc. Peru	73½ a	74½
id. id. op tijd..	93½ -	93⅝	4½ pc. id. Urib..	83½ -	84½
5 pc. Oostenrijk	75 -	78	id. te New-York	83 -	85
dito 1859	65 -	70	3 pc. Portugal..	44 -	45
4½ pc. België...	97 -	99	5 pc. Rusland .	104 -	106
5 pc. Braz. 1824	99 -	—	4½ pc. idem....	94 -	95
id. 1839/59	98 -	100	3 pc. idem	62½ -	63
id. 4½ pc. 1852..	88 -	90	3 pc. Spanje ...	49¼ -	49¾
idem 1858	88 -	90	1¾ pc. idem....	40¾ -	41
6 pc. Buen-Ayr.	93 -	96	idem Amort....	23½ -	24½
6 pc. Chili	101 -	103	id. Cert. Coup..	5⅞ -	6⅛
3 pc. idem	72 -	74	5 pc. Sardinië ..	86½ -	87½
5 pc. Denemark.	98 -	100	6 pc. Turkije...	72 -	—
3 pc. idem.....	80 -	82	idem Nieuwe...	56 -	57
2½ pc. Holland..	64½ -	65½	4 pc. idem.....	101¼ -	101¾
4 pc. idem.....	99 -	100	3 pc. Venezuela	21½ -	22½
Equador.......	12½ -	13½	idem Uitgest...	11 -	12
id. Land-warr.	— -	—	Wissel Amst. krt.	11.14½ a	15
2½ pc. Grenada..	15 -	16	idem 3 m.	11.17½ -	17½
id. Uitgestelde..	5½ -	6	idem Rott. 3 m..	11.17½ -	17¾
3 pc. Mexico...	21⅛ -	21⅜	idem Parijs kort.	25.20 -	30
4½ pc. Peru....	94½ -	95½	idem 3 m.	25.52½ -	57½

Binnenl. fondsen iets hooger bij geringen handel; van buitenlandsche Turksche gewild.

Handelsberigten.

ROTTERDAM 17 November.

Overzigt der Week.

Koffij. De markt bleef in dezelfde vaste positie; afdoeningen alhier zijn niet bekend geworden. De omgang bepaalde zich alleen voor kleine orders.

Thee. In dit artikel is niets gepasseerd; de vorige week verkochte lading werd veel voor consumtie en ook voor

verzending gevraagd en afgehaald. De lading, verwacht wordende per Thomas Sparks, bestaat uit 466/4 en 1714/12 k. Congo, 792/4 en 550/12 k. Souchon en 817/4 k. Pecco, te zamen 6270/4 en 2264/12 k.

SUIKER. Ruwe bij voortduring in eene zeer willige stemming; uit de hand werden eenige partijtjes zoo in loco als zeilende tot verhoogde prijzen afgedaan. De afloop der op 22 dezer door de N. H. M. te houdene veiling, die met gespannen verwachting wordt tegemoet gezien, zal de juiste waarde van het artikel nader doen kennen. Geraffineerde met goeden kooplust, doch door de terughoudendheid der raffinadeurs met weinig omgang. Crushed H. v. O. & Co. geldt thans *f* 38 a *f* 38½.

RIJST. Uit de 1ste hand zijn alleen afgedaan 4000 b. Necranzie van de lading William Witherley a *f* 7½. In gepelde soorten werd tot bestaande prijzen voor de behoefte voor en na gekocht.

SPECERIJEN blijven op vorige prijzen met geringen omgang.

TABAK. In den loop dezer week werden uit de eerste hand afgedaan 68 v. Maryland en 456 p. Portorico. Aangevoerd werden per Clara, via Bremen, 299 p. Portorico, welke aanstaanden Woensdag bij inschrijving aan de markt komen. Tegen 21 dezer zijn 260/m. Manilla Sigaren Habanos 2a 1860 en tegen 23 dezer 1200/m. dito dito Habanos en Cortados 1860 in veiling aangeslagen.

KATOEN. De afloop der veiling van 1567 balen O. I., den 13 dezer gehouden, hebben wij reeds gemeld; sedert is de kooplust aanmerkelijk verflaauwd en konden niet dan tot lagere prijzen verkoopen plaats vinden. Uit de hand zijn nog omgezet ruim 500 b. N. Amerikaansch en 400 b. O. Ind.

METALEN. Banca Tin. Tot *f* 79 a *f* 79½ had eenige omzetting plaats; tot laatstgenoemden prijs blijft te koop.

HUIDEN. Bij inschrijving werden gisteren verkocht de volgende partijen, als: 622 Oost-Indische en 432 Buffel-, per Fortuna.

MEEKRAP. Tot prijzen *f* ½ a *f* 1 hooger dan vorige week was er goede kooplust. Wortels minder aangeboden en verkocht *f* 24 a *f* 24½ naar kwaliteit en gewas. De 40,000 kilo door de Wilhelmina-polder aangeboden zijn a *f* 25 verkocht.

INDIGO blijft voortdurend in eene vaste stemming verkeeren, met kleinen omzet.

COCHENILLE onveranderd, met weinig handel.

POTASCH. Petersburger met meer vraag en kleinen voorraad *f* 17½. Amerik. 1ste soort New-York 1860 opgeruimd. Tosc. *f* 18. — PAARLASCH *f* 17½ a *f* 17¾.

HARST. Amerik. bruine *f* 2 15/16. Transparante *f* 3½ a *f* 6.

QUERCITRON. Baltimore *f* 4¾ entr. Philad. *f* 6 a *f* 6½ naar kwaliteit.

TERPENTIJNOLIE *f* 20 entr.

ZWAVEL. Ruwe *f* 6½ a *f* 6¾.

VETWAREN met weinig verandering. Cocosolie bedong *f* 35. Van Hammerfester Levertraan zijn 50 tonnen blanke tot niet juist bekend geworden prijs verkocht.

HENNEP in een doen.

SUIKER. Heden werden verkocht 2383 krjs. Passaroeang, dooreen factuur n.° 9½ tot *f* ½ boven September en en 112 krjs. Soerabaija, dooreen factuur n.° 11½ tot *f* 1 boven September, aangevoerd per Catharina Maria.

GRANEN. Rogge, 154 ℔ N. Limb. *f* 245; 145, 150 ℔ Petersb. *f* 212, *f* 220; 144 ℔ dito *f* 208 bij partij; 140 ℔ ger. Odessa *f* 185.

SCHIEDAM 17 November.

GRANEN. Verkocht: Rogge, 146 ℔ Libau *f* 222 6/w. Gerst, 128 ℔ Coursche *f* 220 6/w. In veiling min of meer beschadigde Arensburg verkocht van 214 tot 223 c. per last, wegende 109 a 110 ℔ Pool.

MOUTWIJN, per Ned. Vat zonder fust *f* 14.—.
JENEVER, „ „ „ „ „ - 19.50.
AMST. PROEF, „ „ „ „ „ - 20 75.
Alles zonder de belasting.
SPOELING per Ketel .... *f* 2.10.

DELFT 17 November.

KAAS. Heden zijn de prijzen geweest *f* 16 a 19; ter markt zijn verkocht 34 stapels, wegende 7308 Ned. ℔.

AMSTERDAM 17 November.

Overzigt der Week.

KOFFIJ meer gevraagd; voor behoefte werd Java met 38½ a 39 c. betaald; van Padang werden 3000 b. per Capella tot 38½ a 39½ c. afgedaan.

In THEE is niets bijzonders omgegaan.

SUIKER. Ruwe bleef willig gestemd en de actuele waarde is *f* 1½ boven Sept. aan te nemen. De omzet was vrij belangrijk te Rotterdam en alhier, te zamen bedragende ruim 5500 kr. Java uit de eerste hand en circa 4000 kr. dito uit de tweede hand; in andere soorten ging niets om. Prijsnotering onveranderd. De verkoopen van Geraffin. bedroegen slechts 200/m. kilo Crushed Melis bij B. & H., n.° 1 tot *f* 38¼, n.° 2 tot *f* 37¼, levering begin Januarij; overigens blijft de markt vrij goed. De raffinadeurs willen de veiling der N. H. M. van 22 dezer afwachten, om verdere afdoeningen te doen. Kandij door het vergevorderde saizoen met minder attentie, echter ook hooger in prijs. Stroop schaarsch.

RIJST. Uit de eerste hand vond geene afdoening plaats, doordien de partijen in die hand gering en de houders niet genegen zijn tot de geboden prijzen af te geven. De positie van de markt blijft zeer gunstig, daar de voorraad in gepelde langzamerhand minder wordt.

VRUCHTEN. In Vijgen vonden, na den afloop der veiling van nieuwe Smirna, geene afdoeningen plaats. Krenten blijven gevraagd en vinden grif koopers; 150,000 kilo nieuwe Patras werden afgedaan.

SPECERIJEN stil.

Van TABAK zijn afgedaan 70 v. Maryland en 29 v. Virginie. Bij inschrijving werden verkocht 298 p. Java KAWI, 33 p. dito IN en 743 p. dito PK per Martaban. Tegen het laatst dezer maand zullen bij inschrijving aan de markt worden gebragt 3012 p. Java DMVO per Geertruida Maria en Weltevreden, 1443 p. dito CUBA per Canton en 971 p. dito AFH per Martaban, en zal de H. N. M. op den 5 december veilen 2239 p. Java NGROWO per Vrede; aangevoerd per Sinta Leonide 28 cer. Domingo. Voorraad in de eerste hand op heden 2023 v. Maryland, 10 v. Virginie, 687 v. Kentucky, 19 v. Stelen, 156 cer. Havana, 63 cer. Domingo, 109 k. Seedleaf, 7665 p. Java.

KATOEN was vrij levendig; er werden afgedaan 483 b. Noord-Amerik. en ruim 300 b. Suratte; de stemming is merkelijk flaauwer en thans zou men wel iets lager kunnen koopen.

TIN. Van Banca werden 700 bl. tot *f* 79 en van Billiton 1400 bl. tot *f* 78½ omgezet.

INDIGO. Bij onveranderde stemming was de kooplust evenwel beperkt.

COCHENILLE onveranderd.

VERWHOUTEN. Met weinig handel en prijzen voor alle soorten geheel onveranderd.

HARST. Bruine Amerikaansche bij partij iets lager afgegeven.

TERPENTIJNOLIE. Prijzen in loco geheel onveranderd; op levering zijn diverse partijen aan de markt.

MEEKRAP. Zeer vast; de steeds hooger wordende vorderingen der eigenaars verhinderen echter geregelden omzet.

VETWAREN door gebrek aan voorraad zonder handel. Traan onveranderd met weinig handel. Ansjovis vaster; bij partij op *f* 7 gehouden.

Voor HENNEP bestond goede vraag met vaste prijzen; men betaalde voor Riga Pools. Rein *f* 61, dito Uitschot *f* 59, Petersb. Rein, naar gelang van kwantiteit, kwaliteit en conditiën, *f* 57. *f* 58, *f* 58½ en *f* 59. Petersb. Halfrein *f* 55.

STERKE DRANKEN. Jeneverprijzen met weinig variatie; Amst. proef *f* 18 a *f* 18½; Amerik. dito *f* 18½ a *f* 19. 30 punch. Surinaamsche Rum per Maximiliaan vonden koopers; overigens is er niets omgegaan.

TABAK. Heden zijn uit de eerste hand afgedaan 25 v. Maryland per Eduard.

HUIDEN. Bij inschrijving zijn de volgende partijen afgedaan: 599 st. Runder-, 1335 st. dito en 112 st. Buffel-.

GRONINGEN 16 November.

GRANEN enz. Tarwe wel zoo aangenaam. Rogge en Boekweit meest in een doen. Gerst goed prijshoudend. Dikke Haver 10 cents verlaagd. Witte en Zwarte Voer zeer weinig aan en van benoodigden boven de vorige notering bedongen. Boonen en Gort als voren. Koolzaad bijna niet in omgegaan. Geel Mostaardzaad stil. Raapolie *f* 40.75. Lijnolie *f* 30. Raapkoeken *f* 90 en Lijnkoeken *f* 14.

LONDEN 16 November.

SUIKER. West-Ind. stil, weinig aangeboden; andere soorten 3 a 6 d. lager dan ll. vrijdag; Havanah n.° 9½ zeilende 28/; Mauritius grijs en blond 42/ a 44/, middl. a bruin 39/6 a 42/; crystall 45/ a 47/; Bengal middl. a goed Bally 46/ a 46/6; Cossipore 45/ a 46/6. Geraffin. slap, prijzen nominaal. Melassen. Cossipore 18/.— KOFFIJ. Native Ceylon stil; goed ord. 63/ a 63/6, bruin 45/; Plantage deze week 1/ lager, gem. middl. a middl. grijs 67/6 a 71/, triage 71/ a 76/, Rio donker kleurig 62/ a 63/, goed en mooi ord. 59/6 a 60/, goed ord. mixed 58/. — CACAO slap. Trinidad ord. rood 68/, ord. en middl. grijs 63/ a 66/. — THEE iets vaster; de veiling is afgeloopen, van 12,700 k. zijn 5100 k. verkocht. — RIJST stil. Necr. op levering 12/. — PEPER. Witte stil; Singapore middl. a goed 6¾ a 6½ d. — CASSIA LIGNEA slap. N.° 2 93/, n.° 3 91/. — KATOEN slap. — SALPETER slap. Puike 6 d. lager. — COCHENILLE slap. — INDIGO. 57 ceroenen Guatemala zijn verkocht van 3/4 a 4/5. — SAFFLOER. goed a puik £ 5.12.6 a £ 9.5. — SCHELLAK. Helder rood £ 11.5 a £ 11.7.6. — CUTCH stil. Pegue 25/ a 25/6. GAMBIER 17/ a 17/6. — WAS. Japansche blok 62/, puik 64/ a 66/. — ANIJSOLIE 7/6. — ZADEN. Lijn- Calcutta zeilende 60/. — METALEN. IJzer, Schotsch Pig vast 52/3. Zink £ 20. Straits Tin 131/. — OLIEN. Lijn- slap 29/9 a 29/7½; Raap- als voren; Cocos- vast, Cochin 54/6 a 55/, Ceylon 53/3 a 54/3; Palm- goed en puik 47/3 a 47/9; Terpentijn- 33/6 a 33/9. — TALK slap, loco 61/ a 61/3, het geheele jaar 61/, Dec. 61/6, Jan./Maart 61/6.

GRAANMARKT. Zoowel van vreemde als inlandsche soorten was slechts redelijke aanvoer. Engelsche Tarwe tot onveranderde prijzen, puik blanke 64/ a 68/. puik roode 60/ a 65/; ord. soorten 45/ a 46/. Vreemde weinig gezocht, puik blanke en hoogbonte Dantzig 75/ a 74/, puike bonte 70/ a 73/. Amerik. blanke 66/ a 67/, roode 61/ a 62/, puike Oostzeesche 66/ a 68/, oude Rostocker 70/. Ord. Russische 54/ a 55/, goede 57/ a 58/. Meel. Inlandsch 41/ a 57/, Fransch 46/ a 50/. Spaansch 48/ a 50/ per zak. Amerik. met goede vraag 30/ a 33/ per vaatje. Puike Gerst voor Mouterij als voren, andere soorten lager aangeboden. Puike Mout schaarsch en willig. Erwten en Boonen vast. Haver met redelijke vraag, puike soorten als voren, inferieure iets lager. Zaden vast.

De aanvoeren te Londen van 12 tot 15 dezer bedragen Tarwe 17,740 q., Gerst 3690 q., Haver 20,200 q., Mout 1810 q., Meel 2550 balen.

LIVERPOOL 15 November.

Door de verhooging van de disconto is de markt algemeen ongunstig gestemd. — SUIKER. Gurpatta Date 42/6. — JUTE. 1300 b. zijn van £ 17.2 tot £ 22 afgedaan. — 190 kil. PARELMOERSCHELPEN werden a £ 5.10 in veiling afgedaan. — LIJNZAAD. Bombay loco 65/. Calcutta dito zeilende 59/ a 60/. — SAGO-MEEL 19/.

ANTWERPEN 16 November.

KOFFIJ. 200 b. St. Domingo zijn in de 2de hand a 43 c. afgedaan en 250 b. tot onbekende prijzen. — GRANEN met minder omzet, doch voortdurend vast; Fransche Tarwe fl. 15¾. Memel Rogge fl. 18½; Deensche dito fl. 7¾ entr. — OLIEZADEN vast. Lijnzaad uit de Zwarte Zee fl. 14½; Berdiansky loco fl. 14¾. Deensch Raapzaad fl. 15⅜. — HUIDEN met goede vraag, ligte soorten echter iets lager; in de afgeloopen week zijn 23.000 st. afgedaan; Paarden- B.-A. fr. 1.20. — RIJST met goede vraag; Arracan ongep. fl. 7 entr.; prijzen blijven voortdurend vast, terwijl belangrijke partijen worden omgezet. — SUIKER. Geraffineerde. 25,000 kil. Lompen en 10,000 kil. Brooden zijn heden afgedaan. — TALK vast. — TABAK. Uit de 2de hand zijn deze week ca. 150 v. Kentucky tot vaste prijzen afgedaan.

HAVRE 14 November.

KATOEN. De verkoopen hebben gisteren niet meer dan 614 b. bedragen. Heden is de markt zeer kalm; tot 3 ure zijn 500 b. verkocht, prijzen slap; men noteert fr. 92 a 93 voor gem. New-Orleans. — KOFFIJ. Haiti fr. 79 entr. — SUIKER. Antilles n.° 4 fr. 50½ cons. — HUIDEN. Heden in veiling zijn reeds 13,600 st. afgedaan; prijzen zijn slap. — RIJST. Carolina loco fr. 32 a 34 cons. — WALVISCHBAARDEN. Ochotsk fr. 5; Zuid fr. 4.65 cons. — TARWE. Roode Amerik. fr. 69½ cons.

HAMBURG 16 November.

KOFFIJ stil. — ZINK. Verkocht 500 ctr. loco tot ult. maart a 13 m. 1 sch. — RAAPOLIE loco 25.14, per Mei 26.14. — GRANEN. De markt verkeerde in gedrukte stemming en de prijzen waren meer nominaal. Rogge af Koningsb. 80 ℔ per voorjaar 79 th. bco.

ST. PETERSBURG 28 October/9 November.

KOPER stil, Paskoff r. 13½; Laval 12½ a 12¾; Demidoff 12½. — TALK vast, loco r. 58 a 58½; per Aug. 1861 r. 57. Dit jaar zijn reeds 127,493 v. verscheept. — GRANEN. Tarwe 11 a 13. Rogge r. 6. Lijnzaad r. 11½ a 12. — POTASCH. Casan r. 24. — WISSEL op Amst. 179.177.

NEW-YORK 3 November.

KATOEN. Middl. Upland 11⅜ a 11¾. — GRANEN. Tarwe 1 a 2 c. lager.

NEW-ORLEANS 2 November.

KATOEN zonder verandering; verkocht gedurende de laatste 2 dagen 19,000 kil.

Scheepstijdingen.

Brouwersh. *Aang.*
17 nov. *James*, Shield, Newcastle
Ary Scheffer, Kunst, Hellevoetsluis
Argus, Gibbins, Liverp.
Vertrokken.
Eliza Ann, Henwood, Rotterdam
Davidsons, Wardle, dito
John, Huggett, dito
Ann Dams, Adams, Dordrecht
Stad Dordrecht (st.), Londen
(Z. t. O.—O., dik v. regen)

Hellevoet *Aangek.*
17 nov. *Euphrosine*, Justensen, Malaga
Watermillock, Sanderson, Sunderland
Ossian, Clark, dito
Andrew Wilson, Nichol, Newcastle
Cassandra, Bell, dito
Jabez, Gilbert, dito
Mystery, Hudson, dito
Maria Elizabeth, Brothericks, dito
Prudence, Thomas, Liverpool
Plover, George, dito
Flintshire Lass, Johns, d°
Levant, van Gelderen, Smirna
Thirsk, Rydes, Newcastle
Arrow, Hall, dito
Effort, Watson, dito
Bywater, Dodds, dito
Allport, Carr, Brouwersh.
Vertrokken.
Oceaan, v. Duffelen, Gibraltar
Mayflower, Purvis, Newc.
Aurora (st.), Londen
Zeilklaar.
Maria Diederika, van Marion, Newcastle
Jacoba, Schaap, dito
Duisburg, Wiegmann, Cardiff
(Z. O.—O. t. N.)

Brielle *Aangek.*
17 nov. *Adm. Ver-Huell* (s), Havre
Vertrokken.
Three Brothers, Gilbert, Rochester
Brothers Success, Hobart, dito
William Reed, Robinson, Newcastle
Cleadon, Brown, dito
Favorite, Fenwick, dito
Juno, Schmidt, Pillau
Holyrood (st.), Leith
Cologne (st.), Londen
Honor, Hodge, dito
Hawk (st.), Hull
(Z. O.—O. t. N.)

Maassluis *Aangekomen*
16 nov. *John & Charles*, Hopkins, Rochester
Vertrokken.
17 *Catharina*, Tampcke, Newcastle
Luna, Moffatt, Sunderl.
Æolus, Spillman, avont.
(Z. Z. W.—Z. O.)

Texel (W.) *Aangek.*
15 nov. *Janet Izat*, Reay, Newcastle
16 *Lubbina*, Hazelhof, Londen
Bordeaux, Gnodde, dito
Stuurmans Harmonie, Mulder, Liverpool
Orissa, Johnson, Newc.
Ann Taylor, Newton, d.°
John, Brown, dito
Billpoint, Shepherd, dito
Priscilla, Smith, dito
Harmanna, Pijbe dito
Juffer Garrelts, Redeker, dito
Alphard, Puister, dito
Zeebloem, Bakker, dito
Wemetje, Kok Houwink, Laurvig
17 *Fox*, King, Yarmouth
Twenthe (st.), Hull
Cycloop (st.), Stockholm
Furst Blücher, Staben, Stettin
Hansensminde, Lyngaas, Frederikstad
Hoffnung, Berg. dito
Catharina Johanna, Tobiasen, Drammen
Argo, Kjönning, dito
Morgenster, Christensen, dito
Tvende Brödre, Christiansen, Holmstrand
Eyr, Holst, dito
Fem Söstre, Knudsen, Tonsberg
Terug uit zee.
16 *Maroim*, Kuiper. n. Alexandria (E.) (met gebroken fokkera)

Vlissingen *Aangek.*
15 nov. *Leona*, Morris, Callao
Gerlina, Feijen, Villanova
Neelina Jettina, Kuipers, Bordeaux

—o—

Suriname *Aangek.*
10 oct. *Zeemeeuw*, v. d. Meer, Amsterdam
11 *Josephina Bernhardina*, Bos, dito
12 *Wilhelmina*, Klint, dito
Jenny, de Lang, Rott.
14 *Johan Cornelis*, Groenewoud, Amst.

Curaçao *Aangek.*
18 oct. *Raphaël*, v. d. Velde Smit, Amsterdam

Laguayra *Aangek.*
19 oct. *Zeehond*, Visser, Liverpool

Bij **Queenstown** *Aang.*
14 nov. *Satellite*, Swan, St. Domingo n. Amst.

Holyhead *Binneng.*
15 nov. *Uzella*, Hunkin, Liverpool n. Dordt

Falmouth *Vertr.*
14 nov. *Iduna*, Holtz, (v. Nantes) Amst.
Aangekomen.
16 *Imina Brons*, Muller, Bassein
Waterhuizen, Oosterhuis, Rio-Grande
Elisabeth Jacomina, Kleininga, Galatz

Bij **Falmouth** *Aangek.*
15 nov. *Nienberg*, Peters, Iquique
16 *Hiram*, Roelfsema, Rio-Janeiro n. Antw.
Oscar I, Clase, Batavia naar Hamburg

Londen *Uitgekl.*
15 nov. *Amalia Sinnige*, Jansen, St. Kitt's
Sieuwert & Johan, Net, avontuur
Ceres, Huizinga, dito

Hull *Vertrokken*
15 nov. *Stad Genemuiden*, Dekker, Amsterdam
Ettiena, Wellinga, Newc.

Hartlepool *Vertr.*
15 nov. *Christina Jacoba*, Ploeg, Amsterdam

Sunderland *Vertr.*
14 nov. *Klasina Arendina*, Bekkering, Varel

Shields *Aangekomen*
15 nov. *Captain Cook*, Fisher, Amsterdam
Vertrokken.
Susannah, Rott.

Antwerpen *Vertr.*
16 nov. *Hendrik Pieter*, Mellema, Newcastle

Hamburg *Vertr.*
16 nov. *Johanna Elizabeth*, Zwaal, Laurvig

Cuxhaven *Aangek.*
15 nov. *Jacoba Gezina*, Kramer, Hammerfest

Bremerhaven *Vertr.*
15 nov. *Hanna Willemina*, de Jonge, Groningen

Stralsund *Aangek.*
7 nov. *Mentor*, Schultz, Rotterdam

Dantzig *Vertrokken*
14 nov. *Unie*, Posta, Grimsby

Gothenburg *Uitgekl.*
12 nov. *Martha*, Postema, Frankrijk

Christiansund *Aang.*
31 oct. *Eleonore*, Schjetnan, Amsterdam
1 nov. *Sirius*, Nyland, Rott.

Kopenhagen *Vertr.*
15 nov. *Jonge Paul* (st.), (v. Amst.) Stettin
Gouvern. v. Ewijck (st.), (v. dito) Dantzig

Elseneur *Gepass.*
14 nov. *Johanna*, Kranenborg, Dantzig naar Hartlepool

Rendsburg *Aangek.*
14 nov. *Maria*, Tent, Tonningen n. Oostzee

—o—

Rotterdam 17 nov. Aangaande het Ned. schip *Theodorus Adriani*, kapit. Hazewinkel, 14 mei ll. van Warnemunde naar Londen vertrokken, heeft men sedert niets vernomen.

Vlaardingen 16 nov. Volgens telegrafisch berigt van Bilbao van heden, is het schip *Dankbaarheid*, k. v.d.Berg, met eene lading kastanjes herw. vertrokken.

Amsterdam 16 nov. Aangaande het Groninger kofschip *Gesina Margaretha*, kapit. Bolhuis, van hier n. Aalborg, 22 sept. van Ameland vertrokken, heeft men sedert niets vernomen.

— Volgens brief van Suriname, dd. 20 october, zouden binnen kort van daar herwaarts vertrekken de schepen *Alida*, k. Valk, en *Cornelia*, kap. Doijen.

Texel 17 nov. Gisteren avond ten 8 ure is bij Kijkduin gestrand het Engelsch brikschip *Leo*, k. Crosby, v. Sunderland n. Amsterd.; het volk is gered.

Harlingen 16 nov. Het in het Oude Vlie gestrande en 29 oct. alhier in veiling verkochte Ned. schip *Jansje*, gevoerd geweest door kapit. J.S. Pik, is sedert afgebragt en heden morgen in de hav. gekomen.

Grimsby 15 nov. Het brikschip *Dove*, van Newc. n. Rott., is alhier lek binnengesleept, hebbende in den afgeloopen nacht gestooten.

Liverpool 13 nov. Het schip *Branscombe* is op het eiland Agincourt, in de Chinesche Zee, totaal verongelukt; 10 man der equipage zijn daarbij verdronken.

Patras 15 nov. Het schip *Queen of the West*, kapitein Tregarthen, van Penzance n. Zante, is te Guardiani (Cephalonia) gestrand en door het volk verlaten.

Konstantinopel 15 nov. Het Noordsche schip *Mary*, kap. Pettersson, van Galatz n. Falmouth, is den 9 dezer bij Sulina gestrand.

—o—

16 november. De wind te **Falmouth** W. en te **Deal** W. Z. W.

—o—

Rotterdam *Uitgekl.*
16 nov. *Goudkust*, Zillesen, Kust van Guinea
Hermann, Kuhlmann, New-York
Marinus & Geertruida, v. d. Tas, Boston
Anna Agatha, Klingen, Belfast
Sophia, Hanzen, Dublin

—o—

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 18 nov.: 1ste getijde 6 ure 59 min.; 2de get. 7 ure 23 min.; — 19 nov.: 1ste get. 7 ure 41 min.; 2de get. 8 ure 5 min.

Arnhem. Waterhoogte 16 nov. 1.44 el.

Keulen. Rijnhoogte 16 nov. 6 v. 9 d. Rijnl.

—o—

De Minister van Marine heeft ter kennis van belanghebbenden gebragt de volgende bekendmaking der Regering van New South Wales, als:

NIEUW ZUID-WALES.

Oostkust van Australië. Lichttoren nabij Jervis' baai.

Aan de kust van Nieuw Zuid Wales is een witte steenen toren gebouwd, op een voorgebergte, 2¼ Eng. zeemijl ten zuiden van den zuidelijken steilen oever der Jervis' baai (Bowen-eiland) gelegen en 2 mijlen ten noorden van de vooruitstekende punt, bekend als Kaap St. George, op welken toren sedert den 1 october een licht ontstoken is. De toren is 61 Eng. voeten hoog en het brandpunt des lichts 224 voeten boven gewoon hoog water en zigtbaar van N. 27° O., door het oosten tot Z. 0° 40′ W. Het is ook zigtbaar 19° 52′ verder westwaarts, over een schuin afloopenden heuvel, ten zuiden van den lichttoren gelegen, doch alleenlijk wanneer men zich op eenen aanzienlijken afstand van denzelven bevindt. Het licht is *catoptriek*, van de 3de grootte en draaijend, vertoonende, bij tusschenpoozen van 30 seconden, beurtelings een rood, groen en wit licht. Het witte licht is bij helder weder van eene hoogte van 16 voet, op een afstand van 20 mijlen zigtbaar, terwijl het groene en roode licht op 15 mijlen afstands verdwijnt. Het staat op 35° 9′ 15″ ZB. en 156° 47′ 48″ lengte O. van Greenwich. Schepen, die uit het zuiden komen, moeten dit licht ten zuiden van den schuins afloopenden heuvel openhouden, in peiling N. 20° 32′ O. Evenwel moet men zorg dragen bij het naderen der Kaap St. George eene lage, gevaarlijke rotsachtige punt (waarop de zee breekt), binnen een afstand van 8 mijlen of daaromtrent, het licht niet in peiling noordwaarts van N. 10° W. te brengen, dewijl, wanneer een schip nabij het land is, zuidwestwaarts van deze peiling het licht gedeeltelijk, zoo niet geheel verduisterd wordt, doch oostwaarts houdende, zal het langzamerhand zich openen, en met de peiling N. 25° W. of N. N. W. ¼ W. kan men het veilig op 1 a 2 mijlen afstands passeren. Schepen uit het zuiden komende, moeten altijd trachten dit licht te maken, ook om niet te vervallen in de diepe bogt ten westen der Kaap, genaamd Wrak-baai (Wreck-bay). Schepen uit het noorden komende, moeten dit licht open brengen van Krokodillen-hoofd, in peiling Z. 27° W., en kunnen, wanneer zij het in het gezigt houden, veilig ten zuiden passeren, één a twee mijlen van land sturende. Schepen, die de Jervis' baai aandoen, alwaar zij eene goede en veilige ankerplaats met alle winden aantreffen, moeten het licht achter het noordelijk einde van Bowen-eiland brengen, in peiling Z. ½ W. De kompasstreken op het miswijzend kompas. Afwijking 10° 15′ O.

NEDERLANDSCHE STOOMBOOT-REEDERIJ.

Dienst van af 1 October 1860.

DAGELIJKSCHE DIENST tusschen **ROTTERDAM-MANNHEIM**

ROTTERDAM. AFVAART BOOMPJES.

Van	ROTTERDAM langs NIJMEGEN	naar	EMMERIK	's morgens ten	**10** ure.
„	EMMERIK...	naar	KEULEN............	„ „	**8** „
„	KEULEN....	„	COBLENZ..........	„ „	**8** „
„	COBLENZ...	„	MANNHEIM.........	„ „	**5** „
„	MANNHEIM..	„	MAINZ............	's middags „	**12½** „
„	MAINZ......	„	KEULEN...........	's morgens „	**6½** „
„	KEULEN....	„	NIJMEGEN.........	„ „	**6** „
„	NIJMEGEN..	„	ROTTERDAM........	„ „	**8** „

De meeste dezer Stoombooten hebben op het Dek **Glas-Paviljoen** en ieder **2 Slaapkamertjes**, welke laatste voor ééne Reis *af te huren* zijn.

	Enkele Reis. G. K.	Enkele Reis. V. K.	Heen en terug. G. K.	Heen en terug. V. K.
VRACHT: Van ROTTERDAM naar NIJMEGEN.....	ƒ 1.80.	ƒ 1.20.	ƒ 2.70.	ƒ 1.80.
„ „ „ KEULEN.......	ƒ 4.70.	ƒ 2.95.	ƒ 7.—.	ƒ 4.70.
„ „ „ MANNHEIM....	ƒ 9.35.	ƒ 5.85.	ƒ 14.60.	ƒ 9.95.

SCREW STEAM SHIPPING COMPANY.
Wekelijksche Dienst
TUSSCHEN
ROTTERDAM EN LONDEN.
Voor GOEDEREN en VEE.
Het Engelsch Schroefstoomschip
Earl of Auckland,
Kapitein WILLIAM W. APPLETON,
vertrekt **Dingsdag Avond 20 November.**
Adres bij de Agenten GEORGE LEVINGSTON en J. A. HOUWENS, te Rotterdam, en W. H. CAREY & SON, 34 Mark Lane, Londen.

STOOMBOOTVAART
OP
S C H O T L A N D,
vóór PASSAGIERS en GOEDEREN.
Naar LEITH
het Stoomschip **IVANHOE,** Kapitein **John Cairns,** vertrekt ZATURDAG 24 NOVEMBER, des morgens vroeg.
Adres bij *GEORGE LEVINGSTON* en *J. A. HOUWENS*, Agenten te Rotterdam, en bij *DONALD R. MACGREGOR*, Agent te Leith.

DE VRIEND VAN IEDEREEN.

De PILLEN van HOLLOWAY.
Moeders en Dochters.

Deze Pillen zijn inzonderheid aan te raden wegens de eigenschap van zuivering die zij bezitten, alsmede het vermogen dat zij hebben om het bloed te ontdoen van alle onreinheden en de teruggehouden vochten te doen afkomen.

Algemeen worden zij beschouwd als het beste geneesmiddel voor de ziekten der *vrouwelijke kunne;* nooit missen zij de verlangde uitwerking en verzwakken daarbij geenszins het gestel.

De Pillen van Holloway zijn het beste Geneesmiddel der Wereld voor de volgende Ziekten.

Dagelijksche, anderdaagsche en derdendaagsche Koortsen.	Geelzucht.
Aamborstigheid.	Leverziekten.
Galziekten.	Lendenpijn.
Blaasjes op de Huid.	Aambeijen.
Pijn in de Ingewanden.	Rhumatiek.
Kolliek.	Moeijelijk Wateren.
Verstopping in de Darmen.	Huidziekten.
Tering.	Klierziekten of Koningszeer.
Verzwakking.	Keelpijn.
Waterzucht.	Steen en Graveel.
Roode-Loop.	Secundaire Verschijnselen.
Roos.	Gezwellen.
Vrouwen-Ziekten.	Zweren.
Aanvallen van Beroerten.	Etterbuilen.
Jicht.	Wormen van alle soorten.
Hoofdpijn.	Venerische Ziekten.
Slechte Spijsvertering.	Tic-douloureux.
Ontsteking.	Zwakheden uit welke oorzaak ook, enz., enz.

Zijn op *franco* aanvraag a contant te bekomen bij den Heer J. M. VAN RENESSE. Depôthouder te *'s Gravenhage;* aan het Hoofd-Depôt bij den Heer J. STRAATMAN, te *'s Hertogenbosch;* alsmede in **Holloway's Etablissement,** te *Londen*, 244, Strand, en te *New-York*, 80, Maiden-Laine.

Door het vermeerderd Debiet zijn de op nieuw verminderde prijzen nu de volgende: Doosjes Pillen van ƒ 0.80, ƒ 1.85, ƒ 3, ƒ 6.75, ƒ 13.50, ƒ 20.50.

*** Door de grootste hoeveelheid te nemen bevoordeelt men zich aanmerkelijk.

NB. Bij iedere Doos is een Biljet, dat verklaart hoe men de Patienten moet behandelen.

ROTTERDAM & HULL.

Iederen **WOENSDAG** en **ZATURDAG**.

Het Stoomschip **OCEAN QUEEN,** Kapit. **F. Dossor,** vertrekt van ROTTERDAM naar HULL **Woensdag 21 November,** des morgens vroeg.

De Agenten *SEEUWEN & Co.*

DU BARRY'S
Revalenta Arabica.

Men schreef ons:

Eene Jufvrouw te Terheyden, ½ uur van Breda, heeft bij mij 2 Bussen **REVALENTA** van 1 ℔ gehaald voor haren Man, die gedurig aan Maagpijn leed en de genuttigde Spijzen telkens uitbraakte. De **REVALENTA** at hij echter gaarne, en gevoelde alsdan ook geene neiging tot braken, zoodat hij thans, na de 2 Bussen gebruikt te hebben, geheel van zijne Maagkwaal, welke hem dikwijls 3 weken lang aan het Bed kluisterde, volkomen genezen is. De naam van dezen Heer kennende, zal ik denzelven op aanvraag gaarne mondelings mededeelen.

Breda
31 *Augustus* 1860. (Get.) HENRI SPRENGERS.

ZWAKKE MAGEN, die geenen substantiëlen kost verdragen kunnen, moeten DU BARRY'S **REVALENTA** gebruiken, om hunne krachten te herwinnen.

De **REVALENTA** *is geen Medicament, maar een Voedsel*, dat zeer gunstig op de Spijsverteringsorganen werkt en daardoor eene menigte ziekten en onpasselijkheden genezen en voorkomen kan. Er zijn voorbeelden in groote menigte, dat zij ***zonder hulp van Medicijnen*** langdurige ongesteldheden genezen heeft. Duizenden hebben openlijk verklaard, dat zij hunne genezing aan haar te danken hebben. *Men kan ze zonder inconvenient gebruiken en de genezing volgt gewoonlijk spoedig.*

De **Echte REVALENTA** van de Heeren BARRY DU BARRY en Co., 77 Regentstreet, Londen, wordt alleen verkocht door het **Verkoophuis** en deszelfs Depôts.

De Prijs is:	1 ℔	2 ℔	5 ℔	12 ℔
	ƒ 2.—.	ƒ 3.50.	ƒ 8.—.	ƒ 16.—.

Kleine Bussen, om er de proef mede te nemen, kosten 87½ Cent.

Men lette er vooral op, dat iedere Bus, tot waarborg der echtheid, door „F. VON WINDHEIM & Co., VERKOOPHUIS," geteekend is.

Amsterdam, VERKOOPHUIS.
Rotterdam, J. A. KLINGER & Co.
„ F. E. VAN SANTEN KOLFF.
Bergen-op-Zoom, D. POUWELS.
„ P. F. APPELBOOM.
Brouwershaven, G. ALING.
Delft, J. T. WAGNER.
Dordrecht, J. VETH Jr.
Goes, Wed. C. VREEKE.
Gorinchem, H. BODERIJ.
Gouda, A. GOEDRAAD.
„ Wed. A. C. SCHOUTEN.
„ H. P. VAN FRANKENHUIZEN.
's Hage, SACK & Co.
Leyden, L. G. DIRKS. Verkooph., Donkersteeg.
Hellevoetsluis, H. G. VAN STEEDEN.
„ ALEX. BRUCH.
Maassluis, P. POORTMAN.
Middelburg, J. C. KRUISSE.
Oostburg, Wed. P. J. GEELHOED.
Schiedam, M. J. DE LANGE.
Sluis, Gez. JANSEN.
Steenbergen, W. VAN DER KAR.
Vlaardingen, J. LAGERWERFF.
Vlissingen, A. M. KALBFLEISCH.
Willemstad, B. FRIDERICHS.
En in de bekende Depôts in de andere Steden.

THEOLOGISCHE LEES-INRIGTING.

De Boekhandelaar **P. C. HOOG**, *Hoofdsteeg* alhier, heeft het voornemen met 1 Januarij 1861 eene **THEOLOGISCHE LEES-INRIGTING** te *openen.*

Prospectussen zijn *gratis* te bekomen.

F. WEINREICH

is **VERHUISD** van den Steiger naar de ***Hoogstraat*, wijk 9, n.º 485,** het vierde **Huis** van de **Stadhuissteeg,** en maakt tevens aan zijne Begunstigers bekend, dat de UITVERKOOP zijner MUZIEK-INSTRUMENTEN door velerlei ongunstige omstandigheden **niet heeft kunnen plaats hebben,** waardoor hij het raadzaam geoordeeld heeft zijne AFFAIRE weder **voort te zetten,** in bovengenoemd Huis aan de Hoogstraat, en bestaande uit de volgende **ARTIKELEN,** als: PIANINO'S, PIANO'S, ORGELS. Seraphine, zoo Bespeelde als Nieuwe, VIOLEN, waaronder extra beste Oude van **Cremona, van Stainer, Amatius** en andere Oude Meesters; VIOLONCELLO'S, CONTRABASSEN, PAUKEN, TROMMEL, TRIANGELS, TAMBOURIN, FAGOTTEN, FLUITEN, CLARINETTEN, HARPEN, GUITAR'S, *Engelsche* PIANO- en andere *Italiaansche* SNAREN, BANDONIONS en HARMONICA'S in verschillende Kwaliteiten, en verder hetgeen tot bovengenoemde Zaak behoort; alsmede exquise Groote en Kleine SPEELDOOZEN, Spelende en Gewone HUISKLOKKEN, PENDULES, eenige Gouden en Zilveren HOROLOGIËN. Verwittigt tevens zijne Begunstigers, dat hij ook blijft voortgaan met alle bovengenoemde Artikelen te **Repareren** en te **Stemmen,** waartoe hij zich minzaam aanbeveelt, en betuigt zijnen hartelijken dank voor het veelvuldige vertrouwen dat hij zoovele jaren heeft mogen genieten en zal trachten dit vertrouwen waardig te blijven en alles tot de ***minst mogelijke prijzen*** af te leveren.

F. WEINREICH.

NB. PIANO'S en ORGELS zijn steeds tot ***verminderde Huurprijzen*** verkrijgbaar.

Koninklijke Fabriek van
SMIRNASCHE EN ANDERE
TAPIJTEN,
van de Firma P. VAN CALCAR & Co.,
te DEVENTER.

De Ondergeteekende heeft de eer ter kennis te brengen van Heeren Magazijnhouders van Tapijten, Behangers en Particulieren, dat de in zijne Fabriek vervaardigd wordende ***SMIRNASCHE*** en ***DOORNIKSCHE*** of andere ***MOQUET-TAPIJTEN,*** bij den Heer

J. DE BOUTER,

op het Westnieuwland, wijk 4, n°. 73, te *Rotterdam*, tot *dezelfde Prijzen en Conditien* zijn te bekomen als aan genoemde Fabriek.

W. F. KRONENBERG,
Directeur.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *ROTTERDAM* roepen bij deze op allen, die voor de **Betrekking** van

Hoofdonderwijzer

aan eene op te rigten **Meisjes School** voor **meer uitgebreid Lager Onderwijs** der 3de Klasse wenschen in aanmerking te komen, om zich, onder overlegging der bij de Wet gevorderde Bescheiden, in Persoon of met vrachtvrije Brieven, aan te melden bij Burgemeester en Wethouders dier Gemeente vóór of uiterlijk op den 10 December e. k.

De aan deze Betrekking verbonden Voordeelen zijn: eene Jaarwedde van **ƒ 1600, 5 per cent** van het Schoolgeld en **vrij Woning,** alles onverminderd de Voordeelen en Voorregten bij de Wet van 13 Augustus 1857 (Staatsblad n.º 103) toegekend.

Dag en Plaats van het vergelijkend Examen zullen later worden bekend gemaakt aan de Sollicitanten, wier Stukken in orde zijn bevonden.

Rotterdam 17 *November* 1860.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
de Secretaris, J. L. NIERSTRASZ. de Burgemeester, J. F. HOFFMAN,

---

UIT DE HAND TE KOOP:
de DONNEKENSKADE,

loopende van af het Dorp van Waddinxveen, langs den Zuidplaspolder van Schieland, tot aan den Donderdam, *met* of *zonder* de aldaar staande Twee ARBEIDERSWONINGEN, groot ruim drie Bunders.

Met *franco* Brieven te bevragen bij den Notaris A. N. MOLENAAR, te Zuid-Waddinxveen.

PUBLIEKE VEILING,

Maandag 19 November 1860, des voormiddags ten elf ure, in het Logement **de Zon,** aan den Steiger te Rotterdam, van:

Cª 41 Lasten LIJNZAAD,

meer en minder door Zeewater beschadigd van **Riga** aangebragt met het Schip *Jantina Alida*, Kapit. *K. Datema;* liggende in Ligters. Nader onderrigt ten Kantoren van JAN VAN WAGENINGE & ZOON en Wm. & ALBs. SMALT & Co.

T. A. RUYS, I. J. B. BROEKMEIJER en H. R. CROOCKEWIT, Makelaars te Rotterdam, als last hebbende van hunne Meesters, zullen op Vrijdag den 23 November 1860, des middags ten 12 ure, in het Huis der Notarissen aan de Gelderschekade, in het openbaar Verkoopen:

246 kranjangs Java SUIKER,

door Zeewater beschadigd alhier aangebragt per het Nederlandsch Schip *van der Palm*, Kapit. *C. Marcus*, van **Sourabaija.**

H. VRIESENDORP, J. P. M. BOONEN, E. MAURITZ, A. C. VAN WAGENINGEN Jr. en P. J. DE KANTER Jr., Makelaars te Dordrecht, als last hebbende van hunne Meesters, zijn voornemens te Veilen en te Verkoopen:

2500 Vure en **Grijne *Koperwijksche*** en ***Holmestrandsche* BALKEN,** maats en ondermaats, van 4 El 5 Palm (16 vt.) tot 8 El 5 Palm (30 vt.).

Eene Partij **Vure *Dantziger* KROON-BALKEN.**

Eene Partij **Grijne *Narva* BALKEN** en eene Partij **dito SPARREN.**

Voorts eene aanzienlijke Partij **ELLENS, JUFFERS, KOLDERS, DEELEN, SPARREN** en meer andere **HOUTWAREN.**

Welke *twee dagen* vóór de Verkooping genommerd zullen liggen: de Balken in het Maartensschat en Nieuwe Haven en het overige in de Lootsen en Erven van **Jacob Vriesendorp en Zoonen.**

De Verkooping zal zijn bij **R. J. van der Horst,** in het Koffijhuis over het Stadhuis, op Vrijdag den 23 November 1860, des namiddags ten EEN URE precies.

Nader onderrigting is te bekomen bij bovengenoemde Makelaars.

Openbare Vrijwillige
VERKOOPING,

door de Notarissen *VAN DER HOEVEN & LORIÉ*, residerende te Rotterdam, als last hebbende van hunne Principalen, daartoe behoorlijk gemagtigd, op Woensdag den 5 December 1860, des namiddags ten 5 ure, in het Notarishuis aldaar, van:

N.º 1. Een hecht en sterk **PAND,** bestaande in Twee net ingerigte BENEDENHUIZEN en Vier dito BOVENWONINGEN, met daarachter gelegen **TUINEN** en **ERVEN,** te Rotterdam, aan de oostzijde van de Mannenlaan, wijk 13, n.º 384, Kadaster sectie E, ns. 2217 en 2218.

Grondlasten over 1860 ƒ 32.19, hebbende gedeeltelijk Vrijdom.

Verhuurd in Zes Percelen, zie Aanplakbiljet, voor ƒ 690 's jaars.

N.º 2. Een hecht en sterk **WINKELHUIS, BOVENWONINGEN** en **ERVE,** te Rotterdam, aan de zuidzijde van de Prinsestraat, strekkende vóór van de Straat tot achter aan zekeren Gang, wijk 9, n.º 289, Kadaster sectie L, n.º 715.

Grondlasten over ƒ 1860 ƒ 35.25.

Verhuurd in Vijf Percelen, zie Aanplakbiljet, voor ƒ 369.80 's jaars.

Te aanvaarden 1 Februarij 1861.

Te bezigtigen 2 dagen vóór en op den dag der Veiling, van 10 tot 4 ure. Nadere informatien zijn te bekomen ten Kantore van genoemde Notarissen *VAN DER HOEVEN & LORIÉ*, Beursplein, n.º 3.

Openbare Verkooping,

door den Notaris *VAN RIJSOORT*, gevestigd te Charlois, op Zaturdag den 24 November 1860, des vóórmiddags ten 10 ure, in het gewone Lokaal te Rhoon, van:

Eenige Bunders 4jarig **WILGEN GRIENDRIJS,** zoomede 10jarige **ELS,** staande in onderscheidene Grienden der Heerlijkheden Rhoon en Pendrecht.

Alles breeder bij Biljetten en in zoodanige koopen als een en ander is verdeeld of genummerd.

Vrijwillige Openbare
VERKOOPING,

bij Veiling of Inzetting, op Vrijdag den 23 November 1860, en bij Afslag en Toewijzing, op Vrijdag den 7 December 1860, telkens des voormiddags ten 10 ure, in het **Nederlandsch Koffijhuis,** van J. ZAHN, over het Marktplein, te Dordrecht, ten overstaan van den aldaar residerenden Notaris *H. SCHUYTEN*, van eene kapitale, hechte, sterke en in den besten staat onderhouden **BOUWMANSWONING,** genaamd ***Walenburg,*** en ruim **110** Bunders uitmuntende **WEI- en BOUWLANDEN, ERF, TUIN, BOOMGAARD, BOSCH, VIJVERS** en **DIJK,** beplant met YPENBOOMEN, staande en gelegen in den Hoekschenwaard, onder Strijen. Zullende de Veiling geschieden in 26 Percelen; terwijl, ten dage van den Afslag, de eerste 20 Percelen, groot met de Woning ruim 81 Bunders, en allen aan elkander gelegen, na Afslag in Percelen en verschillende combinatien, in eene massa gecombineerd Opgehangen en Afgeslagen zullen worden. Zijnde een en ander, gelijk ook de Huren en Lasten, breeder omschreven in de gedrukte Biljetten en Catalogussen.

Nadere inlichtingen zijn te bekomen ten Kantore van voornoemden Notaris *SCHUYTEN*, te Dordrecht, alwaar de Kaart, Huurcontracten en verdere Bescheiden ter inzage en lezing van de Belanghebbenden liggen en de Catalogussen, op *franco* aanvragen, te bekomen zijn.

H. A. KRAMERS alhier heeft ontvangen:

ROME CONTEMPORAINE,
par EDMOND ABOUT,

2.e Edit. 1 vol. gr. in 8.º, **ƒ 2.65.**

De Eerste Editie was op den dag der verschijning geheel uitverkocht.

Bij bovengenoemde is ook voorhanden:

LA QUESTION ROMAINE,
par EDMOND ABOUT,
5.e Edit. 1 vol. gr. in 8.º **ƒ 2.75.**

Préliminaires de la question Romaine de *Edmond About*,
par Petrucelli de la Gattina.
1 vol. gr. in 8.º **ƒ 4.90.**

Rotterdamsche Schouwburg.

Directie: ***J. Eduard de Vries.***

DINGSDAG 20 NOVEMBER 1860:

MOEDERZEGEN,
of het Meisje van Savoije,
Tooneelspel in vijf Bedrijven, van *Anicet Bourgeois.*
Gevolgd door:
De Verstrooidheden van Mijnheer,
Blijspel met Zang naar 't Fransch, door *F. H. Greb.*
Aanvang ten ***half zeven*** *ure precies.*

WOENSDAG 21 NOVEMBER 1860:
Vijfde Voorstelling van
FIDELIO,
groote Opera in twee Bedrijven, van *Beethoven.*
Aanvang ten ***half acht*** *ure precies.*

NIEUWE SCHOUWBURG,
op de Kruiskade.
KONINKLIJKE HOLLANDSCHE TOONEELISTEN.
Directie: ***BREEDÉ & VALOIS.***

ZONDAG 18 NOVEMBER 1860:

Göthe,
of eene Tooneelvoorstelling aan het Hof te Weimar,
Blijspel met Zang in 2 Bedrijven, vrij naar het Fransch van *Scribe*, door *W. P. Bangert.* Daarna:

Een Nacht in Venetië,
nieuw groot Divertissement, gearrangeerd door den Heer *Zinck.*

DANSEN:
1. **Pas de Deux,** door den Heer en Mad. *Zinck.*
2. **Grand Pas de Shawls et de Manteaux,** door Mlle *Mathilda*, Gez. *van Velzen* en Mej. *Kettman.*
3. **Danse Comique,** door den Heer *Zinck* en Mej. *Belinfante.*
4. **Pas Hongrois,** door Mad. *Zinck.*
5. **Grand Finale,** door het geheele Ballet-Personeel.

TOT SLOT:
HET HUISMOEDERTJE,
Vaudeville in 1 Bedrijf, naar het Fransch, door *H. P. J. Beems*

De Groote Pauze na het Divertissement.
Aanvang ten ***acht*** *ure.*
1ste Rang ƒ 1. Parterre ƒ 0.75. Galerij ƒ 0.40.
Plaatsen zijn dagelijks te bespreken à 10 Cent extra voor iedere Plaats.

VERTREK der SPOORTREINEN.

Hollandsche Spoorweg.

Van Rott. naar Amsterdam: 7.20, 11.40, 3.20, 6.50
„ „ alleen n. 's Hage: 9.45 's morg., 9.40 's av.
„ Amst. naar Rotterdam: 8.30, 11.25, 4.25, 7.30
„ 's Hage „ „ 8.30, 10.41, 1.30, 4.10, 6,39, 9.40
Aankomst te Rotterdam: 9.15, 11.30, 2.15, 4.55, 7.25, 10.50

Rijn-Spoorweg.

Rott. n. Utr., Amst., Arnh.: 7.—, 10.—, 12.15, 1.30, 5.50, 9.—
Amst. n. Utr. en Rott.: 7.25, 10.25, 12.35, 2.30, 6.15, 9.15
Arnh. n. Utr., Amst., Rott.: 6.30, 9.30, 11.55, 1.10, 5.20, 7.55
Utrecht naar Rotterd.: 6.30, 8.40, 11.40, 1.25, 4.30, 7.30
Gouda naar Rotterd.: 7.36, 9.34, 12.34, 2.8, 5.40, 8.26
Aank. te Rotterdam: 8.15, 10.—, 1.—, 2.25, 6.30, 9.—

Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.

Van Rott. naar Antw. en Breda: 10.15 's morg. en 3 's nam.
„ Antwerpen: 7.50, 12.20, 5.35; de laatste alleen tot Breda en Moerdijk.
„ Breda: 6.30, 12.35, 5.25; de laatste alleen tot Antwerpen en Moerdijk.

Gedrukt en uitgegeven bij:
G. en C. A. van Reyn,
te Rotterdam.

BIJVOEGSEL,

behoorende tot de

ROTTERDAMSCHE COURANT

VAN

ZONDAG en MAANDAG
den 18 en 19 November 1860, N.⁰ 276.

BINNENLAND.

ROTTERDAM 17 November.

Heden werd in het Notarishuis alhier de jaarlijksche Algemeene Vergadering gehouden van de leden der Vereeniging tot wering der bedelarij van kinderen te Rotterdam.

Onder de overige gewone werkzaamheden werd daar verslag uitgebragt over den toestand der Vereeniging en over de middelen, ter bereiking van het beoogde doel aangewend. Dat korte verslag was in menig opzigt hoogst belangrijk, niet het minste om de bevredigende uitkomst die het als gevolg van de bemoeijingen der Vereeniging kon mededeelen.

De Vereeniging toch mag, na bijna vijf jaren bestaan te hebben, zich verzekerd houden dat zij aan het doel waarmede zij werd tot stand gebragt volkomen beantwoordt. Het middel, waarmede zij hier de bedelarij heeft bestreden, is de Inrigting, waarin de op straat ronddwalende kinderen werden opgenomen. In het begin aanzienlijk, werd het getal opgenomenen allengs minder, en eindelijk bepaalde het zich tot enkele zeer weinigen. Na de uitgebreide in druk gegeven verslagen, in den vorm van brochures in 1858 en 1859 verschenen, mag het thans overbodig heeten de geheele oeconomie van die Inrigting en de wijze waarop de kinderen daar behandeld worden uiteen te zetten. De strenge regel „ce n'est que le succès qui justifie" kan zondergevaar voor den goeden naam van de instelling op haar worden toegepast; want, mogen er weinig kinderen in de Inrigting worden opgenomen om hunne ouders en henzelven het bedelen te doen eindigen, zeker is het dat een jeugdig bedelaar in de straten van Rotterdam thans eene zeldzaamheid is. In dien toestand is door het Bestuur meermalen overwogen of de Vereeniging zou ophouden te bestaan, maar herhaaldelijk is eenparig besloten, dat dat Bestuur, van nabij goed bekend met de levenswijze van de bedelaars, zijn werk niet mogt eindigen en de Inrigting niet mogt opheffen. Te goed weet het, dat menige van bedelen bestaande familie onze stad verliet en bij eene opheffing van hun hinderpaal zich als vroeger hier zou vestigen, tot nadeelig voorbeeld van hen die onder de tegenwoordige omstandigheden niet tot bedelarij kunnen noch willen vervallen.

Bij die groote negatieve voordeelen kan het bestuur op menige positieve vrucht wijzen, die door zijne zorgen werd verkregen; zoo menige bemoeijing van de leden des bestuurs, zoo menige raadgeving, zoo menige waarschuwing aan den ongelukkigen natuurgenoot, waarmede men in aanraking kwam, was van den gelukkigsten invloed op zijn verder gedrag en zijn volgend leven. Sedert eenigen tijd ontvangen ook de grootste der in het Stads-Armhuis verpleegd wordende jongens, ongeveer 22, dagelijks in de inrigting onderwijs in de gymnastiek.

Het Bestuur dat in bovenbedoelde verslagen steeds verklaard heeft met naauwgezetheid gebruik te maken van de gelden door de medeburgers daaraan toevertrouwd, heeft in zijne overtuiging van de goede werking der inrigting, thans op nieuw de vrijheid gevonden om haar aan de belangstelling der stadgenooten aan te bevelen. Het nut der vereeniging is voor hen, die van nabij den werkkring kennen, boven allen twijfel verheven; de nederige inrigting, die door treurige omstandigheden in eene onaanzienlijke steeg gevonden wordt en in een beter lokaal hare plaats verdiende (al moet de welwillendheid van het plaatselijk bestuur geroemd worden) is zonder overdrijving een sieraad van Rotterdam. Meermalen werd zij door autoriteiten van elders bezocht, zoodat ook aan gunstig oordeel van vreemden de zaak werd getoetst, die alleen *hier* bestaat, maar overal wordt verlangd.

Het bestuur heeft in de personen zijner leden eenige verandering ondergaan. Volgens de statuten trad de heer H. W. A. van Oordt af, in zijne plaats werd benoemd de heer W. F. baron van Reede van Oudshoorn. Voor korten tijd verzochten de heeren mr. L. J. H. Bouman, die als secretaris en later geruimen tijd als vice-voorzitter, en mr. C. M. van der Leeuw, die als secretaris zoovele gewigtige diensten bewezen hebben, bij het verlaten der stad, hun ontslag. In hunne plaats werden gekozen de heeren J. van Stolk en mr. C. P. E. Hanegraaff.

Diensvolgens is het tegenwoordig bestuur uit de volgende heeren zamengesteld: H. van Rijckevorsel, voorzitter, A. R. Dunlop, vice-voorzitter; J. Mees, penningmeester, mr. J. G. de Bruyn, H. W. de Critter, F. Dekker, J. van der Hoop Az., G. J. Huygen, mr. H. C. Verniers van der Loeff, dr. H. W. de Monchy, C. M. Overgaauw, L. Pincoffs, W. F. baron van Reede van Oudshoorn, J. van Stolk; mr. C. P. E. Hanegraaff, secretaris.

Aan de leden der Rotterdamsche Afdeeling van de Hollandsche Maatschappij van Fraaije Kunsten en Wetenschappen is of wordt de rooster van het tiental leesvergaderingen bezorgd, welke in dit wintersaizoen bij die bloeijende afdeeling zullen gehouden worden. De inzage van dien rooster waarborgt aan de leden en hunne dames een rijk genot. Genoeg zij het, ten bewijze daarvan, te zeggen, dat, behalve de leden des bestuurs en andere hoogst verdienstelijke stadgenooten, de heeren Jan van Beers, dr. N. Beets, S. J. van den Bergh, van der Bilt la Motte, J. J. Cremer, de Genestet, ds. Hasebroek, W. R. baron van Hoëvell, dr. de Hoop Scheffer, ds. ten Kate, G. Keller, dr. Roodhuizen, mr. Snellen van Vollenhoven, A. Snieders en mr. Th. van Stolk zich tot het doen van redevoeringen of bijdragen hebben bereid verklaard. Reeds de aankondiging der eerste leesvergadering, tegen dingsdag aanstaande, den 20 dezer, zal, des twijfelen wij niet, velen onzer stadgenooten opwekken om zich nog vóór dien tijd voor het lidmaatschap aan te melden. De geestige spreektrant van den heer mr. L. G. Greeve van Schiedam en het zeldzaam talent van den heer H. R. de Breuk van IJsselstein zijn toch te algemeen bekend dan dat wij vele woorden tot opwekking behoeven zouden om zich, door die toetreding, het regt op het genot van hunne en zoo vele volgende boeijende voordragten te verschaffen.

Z. M. heeft goedgevonden, aan jhr. mr. G. J. C. Schimmelpenninck, 's Konings kamerheer, dienstdoende bij H. M. de Koningin, vergunning te verleenen tot het aannemen der onderscheidingsteekenen van ridder der orde van de Wurtemburgsche Kroon, hem door Z. M. den Koning van Wurtemburg geschonken; aan den heer A. A. van de Kasteele, direct. van het Kon. Kabinet van Zeldzaamheden, vergunning te verleenen tot het aannemen der onderscheidingsteekenen van ridder der orde van Wasa, hem door Z. M. den Koning van Zweden en Noorwegen geschonken; tot burgem. der gem. Haelen te benoemen F. Smeets.

Z. M. heeft goedgevonden: 1⁰, aan mr. M. G. van Hengelaar eervol ontslag te verleenen als kapitein bij de dienstdoende schutterij te Utrecht, met vergunning om de uniform der schutterij met de aan den rang van kapitein verbonden onderscheidingsteekeningen voortdurend te blijven dragen; 2⁰, tot auditeur bij den schuttersraad der dienstdoende schutterij te Utrecht te benoemen mr. M. G. van Hengelaar voornoemd.

Het Staatsblad n⁰. 67 bevat een Koninklijk besluit van den 31sten ll., strekkende om de artt. 42 en 43 van het bij Zr. Ms. besluit van den 18 november 1854 (Staatsblad n⁰. 143) vastgestelde algemeene reglement van politie voor het Nederlandsch gedeelte van het kanaal van Maastricht naar 's Hertogenbosch, genaamd de Zuidwillemsvaart, gewijzigd vast te stellen als volgt:

„Art. 42. De stoomvaart op het kanaal is geoorloofd met schroefstoombooten en met zoodanige andere stoombooten, waarvan ter beslissing van het Gouvernement het gebruik zonder overwegend nadeel kan worden toegestaan. Voor het in de vaart brengen eener stoomboot op het kanaal wordt eene bijzondere vergunning van het Gouvernement gevorderd. Onder stoombooten zijn ook stoomslepers begrepen. De hoofdingenieur van den waterstaat mag echter aan eene stoomboot het doen van een of meer togten vergunnen, tevens bepalende de grootste snelheid waarmede de boot mag gaan, welke echter in geen geval 180 el in de minuut mag overschrijden.

„Art. 43. Bij de aanvraag van vergunning tot het doen varen eener stoomboot op het kanaal moet opgaaf geschieden van: 1. den naam der boot, met zoodanige aanwijzing, dat het mogelijk zij later na te gaan of de boot, die op het kanaal vaart, dezelfde is, waarvoor vergunning is verleend; 2, de middellijn van de schroef, den aard en het vermogen van het voortstuwingsmiddel, benevens het maximum van diepgang."

Uit een door het Departement van Finantien openbaar gemaakt overzigt van de opbrengst der middelen (hoofdsom en opcenten) over de tien eerste maanden dezes jaars blijkt, dat die middelen hebben bedragen *f* 48.405,530.36½ tegen *f* 47,094,868.86 in hetzelfde tijdvak van 1859, te weten:

	1860.	1859.
Directe belastingen	*f* 17,209,854.49½;	*f* 16,975,880.70½.
In- en uitg. regten en scheepvaartregten	- 4,212,609.07;	- 3,797,146.70.
Accijnsen	- 14,040,300.61⅓;	- 13,857,259.75.
Waarborg en bel. der goud. en zilv. werken	- 223.462.53½;	- 200,758.24½.
Indirecte belastingen	- 10,683,903.17;	- 10.300,977.49.
Posterijen	- 1.624,060.48;	- 1,561.504.97.
Staats-loterij	- 411,340.00;	- 401.341.00.
	f 48,405,530.36½	*f* 47,094,868.86.

Door den Minister van Binnenlandsche Zaken zijn, voor zooveel de provincie Zuidholland betreft, de navolgende waterstaats-ambtenaren aangewezen, om bij eventuëlen ijsgang en hoog opperwater op de rivieren in den winter van 1860—1861 te bezetten de hieronder vermelde stations, als: te Vianen, door den ingenieur P. J. de Quartel en den opzigter B. Claeys; te Schoonhoven door den ingenieur P. Caland en den provincialen opzigter J. H. van Echten; te Krimpen door den opzigter J. D. Berkhout; te Gorinchem door den hoofd-ingenieur J. A. Beijerinck, de ingenieurs J. F. Augier en J. Dirks, en den opzigter A. J. Soeteman; te Hardinxveld door den buitengewonen opzigter H. M. Dirks; te Asperen door den opzigter P. Janse, en te Dordrecht door den opzigter C. A. van der Straaten.

Z. M. heeft aan den commissaris van politie te Maastricht, Graven, verleend de personele titel van hoofdcommissaris.

Tegen 11 zeevarenden zijn door de arrondissement-regtbank te Amsterdam bevelen tot gevangenneming uitgevaardigd ter zake van desertie van boord gedurende de reis.

In den nacht van 5 op 6 dezer is uit den stal van den landbouwer H. L. Calen, staande in de nabijheid van het door hem in den Pieterspolder, gemeente Biervliet, bewoonde huis, uit ieder der staarten van acht zwarte paarden een streng haar gesneden en ontvreemd. De deuren, die van buiten gesloten worden, werden digt bevonden. Braak is niet bespeurd.

De hoofdcommissaris van politie te Amsterdam heeft de hoofden van politie, vooral in de provincien Noord- en Zuidholland, Utrecht en Gelderland, verzocht onderzoek te willen doen naar een heer, tusschen de 40 en 50 jaren oud en van middelbare lengte, hebbende grijs haar, blaauwe oogen en rood aangezigt; zijn linnen is gemerkt A. M. B. Hij is op 1 dezer van Amsterdam naar Brummen vertrokken. Aangezien men sedert niets van hem vernomen heeft, bestaat de vrees dat hem een ongeluk heeft getroffen. Bij ontdekking verzoekt de hoofdcommissaris van politie voornoemd spoedig berigt.

Zekere Dirk Schroer, te Hensbroek, heeft, bij gelegenheid der op den 5 dezer te Alkmaar gehouden veemarkt, verkocht eene zwarte withoofd gelde koe, van iets meer dan middelbaren leeftijd, met korte horentjes, min of meer regt uitgaande aan de binnenzijde, vlak van achter het paar zwart, met zwarte achter- en witte voorspeenen, voor *f* 120. Hij gaf aan den veekooper een bewijs van den koop, waarop hij zich teekent A. Elsendoren, en liet de koe onmiddellijk bezorgen in de herberg van de wed. Wayboer, genaamd „de Rustende Jager", te Alkmaar, en bestelde den verkooper ten 12 ure van dien dag in de herberg „het Paardshoofd" aldaar, daar hij, kooper, met de stoomboot vertrekken zou. De kooper is echter aldaar niet verschenen, terwijl de koe toen reeds was vervoerd en niemand eenige inlichtingen omtrent hem of zijne woonplaats wist te geven. De kooper, vermoedelijk 40 jaren oud, was vergezeld van een man, naar het scheen ongeveer 50 jaren oud.

Het jaarlijksch verslag der Algemeene Synodale Commissie van de Synode der Nederlandsche Hervormde Kerk bevat o. a. de volgende statistieke opgaven:

Op 1 januarij 1859 voor zooveel de provincien Gelderland en Zuidholland aangaat, en ten opzigte der overige ressorten op 1 januarij 1860, was het getal zielen als volgt: Gelderland 238,736, met 187 gemeenten en 218 predikanten; Zuidholland 434,750, met 201 gemeenten en 274 pred.; Noordholland 294,448, met 160 gem. en 214 pred.; Zeeland 115,541, met 101 gem. en 115 pred.; Utrecht 93,560, met 68 gem. en 84 pred.; Friesland 223,735, met 206 gem. en 227 pred.; Overijssel 148,948, met 70 gem. en 90 pred.; Groningen 168.534, met 152 gem. en 165 pred.; Noordbrabant 43,538, met 94 gem. en 99 pred.; Drenthe 79.851, met 48 gem. en 54 pred.; Limburg 3374, met 15 gemeenten en 17 pred. Totaal 1,845,015 zielen, met 1302 gemeenten en 1557 predikanten.

Het getal zielen is dus bij vergelijking met de vorige opgave vermeerderd met 4188, dat der gemeenten met 5 en dat der predikanten met 8.

Ter vervulling der vacature, ontstaan door het overlijden van ds. M. J. Struick Czn., werd gisteren door den algemeenen kerkeraad der Nederduitsch-Hervormde gemeente te 's Hertogenbosch het navolgende alphabetisch gestelde twaalftal van predikanten geformeerd: dd. H. S. Balsem, te Nootdorp; B. ter Haar Bz., te Nijmegen; E. J. P. Jorissen, te Broek in Waterland; W. C. E. Koch, te Doesborgh; L. H. Koolhoven, te Bergambacht; B. C. J. Mosselmans, te Assendelft; N. J. H. Oudegeest, te Maurik; dr. F. Rauwenhoff, te Zalt-Bommel; F. Stam, te Edam; H. W. Terpstra, te Zaandijk; H. W. T. Tydeman, te Roosendaal c. a., en H. Worst, te Epe.

Beroepen tot predikant bij de Hervormde gemeente: te Lollum (Friesland) ds. G. Landweer, pred. te Giessen en Rijswijk; — te Zuiderwoude c. a. (cl. Edam) de kandidaat J. de Jong. — Toezegging van beroep gedaan aan den kandidaat W. Bax, als pred. te Herkingen (cl. Brielle).

Aangenomen: het beroep naar Oisterwijk (cl. 's Hertogenbosch) door ds. L. G. Roijaards, pred. te Oijen en Megen.

Bedankt: voor het beroep naar Oudega (Friesland) door ds. W. Mense, pred. te Voorthuizen.

DORDRECHT 17 *november*. — Het bestuur van het 16de Nederlandsch Landhuishoudkundig Congres, dat van den 18 tot en met den 22 junij 1861 alhier zal gehouden worden, heeft bij circulaire eene uitnoodiging gedaan, strekkende om door het inzenden van voorstellen en vraagpunten, tot een of meer der hier na te melden onderwerpen betrekkelijk, van belangstelling in het aanstaande Congres te doen blijken. Het verzoekt dringend om die uitnoodiging niet te beschouwen als een gewoon beleefdheidsverzoek, waaraan niet dan in bijzondere gevallen voldaan pleegt te worden, maar als eene opwekking, om, zooveel mogelijk, mede te werken tot de daarstelling van een programma, rijk in nuttige punten ter behandeling op een Landhuishoudkundig Congres De op de Congressen behandeld wordende onderwerpen betreffen: 1⁰, akkerbouw, veeteelt en zuivelbereiding; 2⁰, tuinbouw, houtteelt, bijenteelt; 3⁰, land- en staathuishoudkunde, statistiek, volkenkunde, en natuurwetenschappen in verband tot den landbouw, en 4⁰, kolonialen landbouw. Met uitzondering van de voorstellen en vraagpunten voor den *kolonialen landbouw*, welke men gaarne vóór 1 december a. s. zal ontvangen, ten einde de daarvoor vastgestelde punten ter behandeling bij tijds in de kolonien te kunnen verspreiden, verzoekt het bestuur de voorstellen en vraagpunten vóór den 1 februarij 1861 aan den 1sten secretaris van het Congres toe te zenden.

KINDERDIJK 16 *november*. — Heden is van de werf van de heeren J. en K. Smit alhier te water gelaten eene ijzeren schroefstoomboot, genaamd Noordbrabant. Binnen weinige dagen wordt van die werf eene dergelijke stoomboot te water gebragt. Beiden zijn bestemd voor het beurtveer van 's Hertogenbosch op Rotterdam, welke dienst thans door vier zeilschepen wordt uitgeoefend. De machines voor deze beide booten worden vervaardigd in de fabriek van de heeren Diepenveen, Lels en Smit alhier.

'S GRAVENHAGE 17 *november*. — Door de alhier gevestigde kiesvereeniging *Handel en Nijverheid* zijn in hare dezer dagen gehouden vergadering tot kandidaten geproclameerd als leden der Kamer van koophandel en fabrieken alhier, de aftredende leden, de heeren P. Varkevisser, G. Nicola en L. J. Enthoven, en ter vervanging van den heer Perk, die deze gemeente met er woon heeft verlaten, de heer van der Schooren.

— Men verneemt dat de baron Dujardin, Minister van België bij ons Hof, in naam zijner Regering, aan onzen Minister van Buitenlandsche Zaken eenige aanmerkingen medegedeeld heeft op het bij de Kamer ingekomen nieuwe tarief van regten van in- uit- en doorvoer. De Belgische Regering beklaagt zich meer bepaald over het artikel van het tarief, waarbij het invoerregt op garen, weefsels, gegoten ijzer, spijkers en andere bewerkte artikelen die België naar Nederland uitvoert, van 1 tot 5 pct. verhoogd wordt.

— In deze residentie is aangekomen en aan het Hotel de Oude Doelen afgestapt de baron von Budberg, adjudant van Z. M. den Keizer aller Russen, belast met eene buitengewone zending van St. Petersburg.

LEYDEN 17 *november*. — Heden is alhier tot doctor in de regten bevorderd de heer A. van der Does de Bije, geboren te Leyden, na openlijke verdediging van een academisch proefschrift over overeenkomsten gesloten door middel van brieven, boden, openbare aankondigingen of telegrammen.

HAARLEM 16 *november*. — Door Burgemeester en Wethouders is aan den Gemeenteraad voorgesteld, om de belasting op de steenkolen met 1 januarij af te schaffen en alsdan aan de neringdoenden in deze brandstof restitutie te verleenen van de betaalde belasting van den op 31 dec. bij hen aanwezigen voorraad. Bij de woordenwisseling daarover hebben sommige leden in bedenking gegeven om, ten einde het bezwarende van de restitutie te verhoeden, de afschaffing op 1 april of op 1 julij te bepalen. Deze meening is, ook in het belang der ingezetenen, bestreden, en het voorstel is met 15 tegen 3 stemmen aangenomen.

AMSTERDAM 17 *november*. — Men verneemt dat dezer dagen in het lokaal Odéon alhier eene bijeenkomst is gehouden van een 30tal notabelen dezer stad, waarin is gedelibereerd over de oprigting eener maatschappij, tot het oprigten hier ter stede van vleeschhouwerijen bij aandeelen, ten doel hebbende de verkoopprijzen van het versche rund- en andere vleeschsoorten, van prima kwaliteit vee afkomstig, in billijke evenredigheid te houden tot de marktprijzen van het slagtvee, ten einde zoo doende, in tijden van mindere duurte van inkoop, het voordeel, daaruit voortvloeijende, aan de verbruikers te verzekeren; alles echter behoudens eene redelijke winst voor de slagters, om alzoo hun door het bestaan dezer maatschappij geen te groote schade toe te brengen. Zijn wij wel onderrigt, dan is in die voorloopige vergadering het maatschappelijk kapitaal vastgesteld op *f* 200,000 en de verdere regeling dezer zaak aan eene voorloopige commissie opgedragen.

NIEUWE DIEP 16 *november*. — Met het Nederl. koopvaardijschip Agatha Maria, kapit. W. B. van Zijp, zullen weder 60 passagiers als emigranten naar de Kaap de Goede Hoop vertrekken, om zich in de Kaapkolonie te vestigen. Zij maken verschillende huisgezinnen uit en behooren voor een groot gedeelte tot den werkenden stand.

MIDDELBURG 15 *november*. — Heden zijn door den ambtenaar van den burgerlijken stand alhier in den echt vereenigd een weduwenaar en eene weduwe, beiden tot den behoeftigen stand behoorende, welke ieder 10 kinderen mede ten huwelijk brengen.

HULST 16 *november*. — Alhier circuleert een adres aan Z. M. den Koning, waarin wordt aangedrongen op het verleenen van concessie voor den geprojecteerden spoorweg van Breskens naar Mechelen, langs Neuzen, Axel, Hulst en Sint-Nicolaas.

SAS VAN GENT 14 *november*. — De jongeling, die in den nacht van 7 op 8 april dezes jaars alhier aan zijne moeder met een mes een steek boven de linkerborst heeft toegebragt, waaraan zij spoedig is overleden, zal binnen weinige dagen uit de gevangenis van Goes overgebragt worden naar het krankzinnigengesticht te Delft. Het Provinciaal Hof in Zeeland heeft, in raadkamer vergaderd, den 16 october jl. verklaard, dat hij den moord, op zijne wettige moeder gepleegd, in zoodanigen verwarden zielstoestand heeft bedreven, dat hem die strafregterlijk niet kan worden toegerekend, en hij deswegens niet kan worden vervolgd.

'S HERTOGENBOSCH 16 *november*. — Na afgelegd examen bij het Prov. Geregtshof alhier zijn heden tot candidaat-notarissen benoemd: de heeren Bossers, te Capelle; jhr. J. Bowier, te Rosmalen; van Hal, te Oosterhout; van de Mortel, te Boxmeer; Vieweg, te 's Hertogenbosch, en Wijngartner, te Gilze.

APELDOORN 16 *november*. — Z. M. de Koning wordt aanstaanden maandag of dingsdag op het Loo verwacht, ten einde ook de werkzaamheden in het kamp te Milligen in oogenschouw te nemen.

ZUTPHEN 15 *november*. — Men verneemt dat een aanmerkelijk gedeelte van den grond, die tot houtwal is ingerigt, zal benoodigd zijn bij den aanvang van het bouwen der groote spoorwegbrug over de IJssel. Men is daarom dezer dagen, naar aanleiding eener missive van de commissie tot de Staatsspoorwegen, bezig geweest maatregelen te beramen, geschikt tot het aanleggen van eene nieuwe los- en ladingplaats voor den houthandel, welke alhier aan een groot getal huisgezinnen brood verschaft.

GRONINGEN 15 *november*. — De alhier gevestigde kweekschool voor de zeevaart, ten behoeve waarvan alhier eene kanonneerboot is gestationeerd, ter opleiding van geschikte jongens uit den minderen stand voor 'sRijks zeedienst, heeft eene lang gewenschte uitbreiding ondergaan, doordien de commissie voor de school heeft aangekocht een daartoe zeer geschikt huis. De gemeente heeft der commissie ten dien einde de som van *f* 1000 verstrekt. Daardoor mag nu de school als voor goed gevestigd worden beschouwd.

— De heer dr. J. A. Wijnne, praeceptor aan het stedelijk gymnasium alhier, is benoemd tot rector aan genoemde inrigting.

GRONINGEN 16 *november*. — Gisteren is alhier de feestviering aangevangen, van het 200jarig bestaan van het Weeshuis der Herv. gemeente. Bij deze gelegenheid trad ds. Moltzer als spreker in de Martini-kerk op en had voor de predicatie tot tekst gekozen, de woorden van: Ps. 10: 14b. Des avonds had in het Weeshuis eene bijeenkomst van voogden en genoodigden, uit den Kerkeraad, enz. plaats. Heden had de eigenlijke feestviering der weezen plaats, die, behalve uit een bijzonderen maaltijd en eene algemeene wandeling, o. a. ook uit eene tooneelvoorstelling bestond. In de versierde vestibule van het Weeshuis, prijkte de buste van wijlen den hoogleeraar Th. van Swinderen, wiens naam door zijne belangrijke schenking steeds aan die van het Weeshuis zal blijven verbonden.

— Heden is aan de hoogeschool alhier bevorderd tot doctor in de beide regten de heer E. J. M. J. Canter Cremers, van Groningen, na het verdedigen van eenige quaestiones Juris Inaugurales.

Men schrijft met de laatst aangekomen mail uit Suriname het navolgende: In mijnen vorigen schreef ik u omtrent de ziekte van den heer Metman, en gaf hem toen als herstellend op; thans is hij overleden. Die gebeurtenis werkte hier verpletterend; iedereen stond als verslagen, te meer daar men zeide, dat de koorts, en daarmede het gevaar, geweken was. Op eens echter, in den morgen van den 5 october jl., verspreidde zich het gerucht, dat Metman stervende was, en, helaas! het gerucht was waar. In den avond van denzelfden dag, ten 8½ ure, bezweek hij; de ziekte had in weinige uren die verwoestende wending genomen. Metman had zich in den korten tijd van zijn verblijf alhier algemeen bemind weten te maken. Zijn afsterven is een groot verlies in alle opzigten, niet alleen voor zijne vrouw en vijf kinderen, maar voor Nederland, dat een zijner knapste regtsgeleerden verliest, en voor de maatschappij, waaraan een braaf en edel mensch onttrokken is; maar vooral voor de kolonie is de slag treffend, dewijl men op het punt stond de zoo lang verwachte nieuwe wetgeving te bekomen, die door hem met zooveel ijver, zaakkennis en zijne hem eigene begaafdheid werd voorbereid.

Den 6 october jl. is hij des avonds ten 5½ ure met gouverneurs-eer grafwaarts geleid.

Mr. Leonard Metman, commissaris des Konings voor de West-Indische wetgeving, werd geboren te Waalwijk, in de provincie Noordbrabant, op den 2 mei 1808. Hij voltooide, na den veldtogt van 1831 te hebben bijgewoond en dien ten gevolge met het Metalen Kruis te zijn begiftigd, in het jaar 1833 te Utrecht, als doctor in de regten, zijne academische loopbaan en betrad in de residentie de pleitzaal, waarvan hij gedurende ongeveer 27 jaren een sieraad was.

Door Z. M. den Koning naar verdienste geschat, werd hij opvolgelijk tot lid van onderscheidene Staatscommissien benoemd, inzonderheid van die van 27 september 1852, tot het ontwerpen van wetboeken voor de Ned. W.-I. bezittingen. Ook was hij gedurende drie jaren, van 1850 tot 1853, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Behalve deze blijken van onderscheiding werd hem eerst het ridderkruis van de Eikenkroon en later dat van den Nederlandschen Leeuw als onmiskenbaar bewijs van Zr. Ms bijzondere hulde geschonken.

Bij Koninklijk besluit van den 28 december 1859 tot Zr. Ms. Commissaris voor de W.-I. wetgeving benoemd, verliet hij den 20 maart dezes jaars het Vaderland en vertrok uit Southampton den 2 april daaraanvolgende derwaarts, ten einde de vereerende taak te volbrengen, die 's Konings vertrouwen hem had opgedragen. Den 26 april deed hij zijn plegtigen intogt te Paramaribo, en besteedde hij van dat oogenblik zijne krachten en vermogens aan de belangrijke taak die hem was opgedragen.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer.

Zitting van Zaturdag 17 *November*.

In deze zitting werd voortgezet de beraadslaging over de artikelen van het wetsontwerp, houdende *eene nieuwe regterlijke inrigting*, nadat de Voorzitter had medegedeeld dat de eindverslagen waren uitgebragt op de hoofdstukken I, II, III, IV en IX *A* van de Staatsbegrooting voor 1861, zullende de dag der

discussie nader worden bepaald.

De heer *Heemskerk Az.* verklaart in te trekken de amendementen door hem voorgesteld sub nis. 9, 10, 11 en 13 van zijne reeks van voorstellen (zijnde de amendementen op de artt. 48, 56, 74, 75, 77 en 89).

Art. 48 luidt: „De kantonregters nemen kennis van de vorderingen tot van-waarde-verklaring van een gelegd beslag, wanneer gelijktijdig daarmede wordt ingesteld eene tot hunne bevoegdheid behoorende vordering, ter zake waarvan het beslag gelegd is. Zij nemen insgelijks kennis van de vordering tot opheffing van een gelegd beslag, wanneer de vordering, ter zake waarvan het beslag gelegd is, tot hunne bevoegdheid behoort.

„Hunne vonnissen in de bij dit artikel bedoelde gevallen zijn altijd aan hooger beroep onderworpen."

Art. 49. „De kantonregters nemen kennis van de vordering tot van-waarde of nietig-verklaring van een gedaan aanbod van betaling of van eene geregtelijke bewaargeving, wanneer de waarde der zaak of de geldsom, die aangeboden of in bewaring gesteld is, hunne bevoegdheid niet overschrijdt.

„De laatste zinsnede van het voorgaande art. is hier van toepassing."

De heer *Wintgens* kan de bevoegdheid, in dat art. gegeven aan den kantonregter, niet rijmen met diens exceptioneel karakter. Alleen de gewone regter neemt, volgens een oud beginsel, kennis van de executie-legging van vonnissen: dat behoort tot de zoogenaamde volheid van jurisdictie. Spreker gaat, ten betooge van deze stelling, den toestand in Frankrijk op dit punt na en wat de schrijvers daarvan zeggen. De buitengewone regter mogt alleen hebben jurisdictie, geen commandement; maar wilde men dat doen, dan moest het stelselmatig worden ingevoerd, en den kantonregter ook worden verleend al de bevoegdheid omschreven in art. 435 burg. regtsv. — Ook de heer *van Asch van Wijck* had bezwaar tegen de hier aan den kantonregter verleende bevoegdheid, overgenomen uit het ontwerp van 1855. Behalve de gronden, door den vorigen spreker daartegen aangevoerd, betoogde spreker dat de bepaling minder goed voorkwam uit het oogpunt van *goed regt*, omdat dezelfde regter die het verlof zou verleenen tot het doen van het beslag zou moeten oordeelen over de waarde-verklaring daarvan. Bleef de bevoegdheid tot het geven van verlof bij den president van de arrondissements-regtbank, ging het dan op, om een lageren regter te doen beslissen over de handeling van een hoogeren? — De heer *Godefroi*, Minister van Justitie, herinnert, dat blijkens het O. Verslag van 1855 juist de nu voorgedragen bepaling geene bezwaren ontmoet had; en inderdaad bestonden daartegen geene bezwaren, wanneer men de zaak van het regte standpunt beschouwde. Thans houdt de competentie der kantonregters op, zoodra een schuldeischer, om hoe klein bedrag ook, het middel van conservatoir arrest gebruiken wil; het gevolg daarvan is dat schuldeischers hun ondanks van dat middel hebben moeten afzien. In de meeste gevallen bestond dus op dit punt feitelijk regtsweigering; en er bestond geen reden om den kantonregter te ontnemen de bevoegdheid, een arrest van waarde te verklaren wanneer het geldt eene vordering, tot zijne competentie van regtsmagt behoorende. Wat daartegen is aangevoerd wordt door den Minister bestreden. Het beginsel, dat de heer Wintgens op het oog had, was het beginsel van uitspraak over *geschillen*, ontstaan over de executie van vonnissen van den kantonregter; doch hiervan was in art. 48 geen sprake; dit punt werd geregeld in art. 56 sub nº. 2. Die volheid van jurisdictie, waarvan die spreker had gewaagd, was zelfs in Frankrijk niet meer van toepassing, evenmin in België. De Minister deelt niet in de onderstelling dat de kantonregter zou worden geïnfluenceerd door het summaire verlof van den president der arrond.-regtbank, want zijn onderzoek was niet summier, maar degelijk en ten volle. Hier oordeelt de lagere regter niet over de handeling van een hoogeren. De kantonregter, die het arrest van waarde moet verklaren, moet onderzoeken wie het geld, dat gevorderd wordt, verschuldigd is; dat doet de president niet bij het geven van het verlof, en zoo loopt het oordeel van den kantonregter over een ander onderwerp, dan over de handeling van den president. Overigens geeft het middel van appèl, in alle gevallen toegelaten, den waarborg tegen niet-goed regt.— De heer *Wintgens* repliceerde, daarbij blijvende verdedigen zijn systema van verschil, dat in deze moest worden gemaakt tusschen de bevoegdheid van den gewonen en den exceptionelen regter, terwijl hij tevens betoogde dat de van waarde-verklaring van een beslag juist was de beslissing van *geschillen*, ontstaan over die van waarde-verklaring. — Ook de heer *van Asch van Wijck* kwam op zijne stellingen terug, daarbij herinnerende dat de Minister niet had opgelost zijn bezwaar, dat dezelfde regter zou beslissen over de van-waarde-verklaring, die het arrest voorloopig zou hebben bevolen. — De heer *Godefroi*, Minister van Justitie, andermaal zijn wetsartikel verdedigende op nagenoeg gelijke gronden als in zijne eerste rede, antwoordde den laatsten spreker o. a., dat in art. 764 van het Wetboek burgerlijke regtsvordering, bij het tot stand komen van de wet, eene verandering zal moeten worden gebragt.

Art. 48 wordt daarna *aangenomen* met 51 tegen 11 stemmen.

Tegen stemden de heeren Luyben, Wintgens, van der Veen, Strens, Meylink, Heemskerk Az., Jespers, Hoffman, Begram, van Asch van Wijck en van Nispen.

De artt. 49, 50 en 51 worden zonder discussie *aangenomen*.

Art. 52 luidt aldus:

„Partijen, bevoegd tot het aangaan van dading of compromis, kunnen de beslissing van de daarvoor vatbare geschillen opdragen aan eenen kantonregter ter harer keuze, mits regtsmagt uitoefenende binnen het regtsgebied van de arrondissements-regtbank, bevoegd om van het geschil in eersten aanleg kennis te nemen.

„De kantonregter is verpligt aan die opdragt te voldoen, welke ook de aard van het geschil of de waarde van het betwiste voorwerp zij.

„Tegen zijne uitspraak is geen beroep toegelaten, ten ware partijen het zich bij de opdragt hebben voorbehouden, en het geschil overigens daarvoor vatbaar is.

„Partijen, tot het aangaan van dading of compromis bevoegd, kunnen insgelijks afstand doen van het regt van beroep van de vonnissen van kantonregters."

De heer *van Eck* vraagt wat de woorden „*geen beroep*" in 't art. beteekenen? Of het beteekent *hooger beroep in cassatie*, of alleen *hooger beroep?* Voorts, indien beroep wordt toegelaten, moet het dan niet zijn bij het hof, omdat de zaak zelve eigenlijk bij de arrondissements-regtbank te huis behoorde in eerste instantie? Zoo ja, streed daartegen dan niet de bepaling van art. 66 van 't ontwerp? — De heer *Godefroi*, Min. van Justitie, antwoordt dat „*beroep*" beteekent zoowel *hooger beroep* als *cassatie*. Het appèl moet worden aangebragt inderdaad bij het hof; art. 66 zal dan ook welligt eene wijziging noodzakelijk maken.

De heer *van Eck* stelt daarop voor een amendement, op grond dat de uitsluiting van cassatie is in strijd met de Grondwet, die beveelt dat de Hooge Raad toezigt houde op alle vonnissen. Dit amendement luidt, om in de derde al. te lezen de woorden: „*geen beroep*" — „*geen hooger beroep*." — De heer *Godefroi*, Minister van Justitie, kan niet gelooven dat de wet hier zou uitsluiten cassatie; aan partijen wordt vrijgelaten in cassatie te gaan.

Het amendement van den heer *van Eck* werd *verworpen* met 46 tegen 16 stemmen.

Vóór stemden de heeren van der Veen, Strens, de Lom de Berg, de Poorter, van Eck, van Heiden, Cool, van Heukelom, Heemskerk Az., Thorbecke, Wijbenga, Hugenholtz, Reinders, van Bosse, Wintgens en van Hoëvell.

Art. 53 luidt aldus:

„De kantonregters vonnissen over alle misdrijven, op welke geene zwaardere straf is gesteld dan gevangenis van *ééne* maand of geldboete van honderd gulden, te zamen of afzonderlijk.

„Hunne bevoegdheid houdt niet op, al gaat de straf gepaard met gevangenisstraf, de geldboete vervangende, of wel met verbeurdverklaring of last tot vernietiging of onbruikbaarmaking van eenig voorwerp, of met last tot slechting of opruiming van tot stand gebragte of aangevangen werken.

„Hunne vonnissen zijn, ook in het geval bij het tweede lid van dit artikel bedoeld, niet aan hooger beroep onderworpen, indien tegen het misdrijf geene andere straf is bedreigd dan eene geldboete van niet meer dan vijf en twintig gulden.

„Over de burgerlijke vordering tot vergoeding van kosten en schade, mits vijf en zeventig gulden niet te boven gaande, alsmede over elken anderen eisch tot betering, ingesteld door de beleedigde partij, die zich in het geding over de strafzaak gevoegd heeft, doen de kantonregters gelijktijdig met de strafzaak uitspraak."

De heer *Olivier* stelde voor, om alinea 1 van dat artikel aldus te lezen: „*De kantonregters vonnissen over alle misdrijven, op welke geene zwaardere straf is gesteld dan gevangenis van zeven dagen of geldboete van vijf en zeventig gulden, te zamen of afzonderlijk.*"

De heer *Olivier* betoogde, tot toelichting van zijn amendement, dat aan den kantonregter geene andere zaken in strafzaken moest worden opgedragen dan zuiver politie-overtredingen, waarbij de kantonregter slechts heeft te onderzoeken of het feit al dan niet is gepleegd; bij die overtredingen is niet noodig de moeijelijke beslissing over de daleuse intentie; terwijl bij de uitbreiding van competentie in deze, niet alleen de zaken bij de kantongeregten zouden worden opeengestapeld, maar vooral op het platteland zou de kantonregter niet zelden ontaarden tot een despotiek gezag.

De heer *van Asch van Wijck* ondersteunde het amendement op de gronden reeds door hem bij de algemeene discussiën ontwikkeld. Hij deed het ook bovenal, om den *unicus judex* niet te laten de beoordeeling of de beschuldigde geschikt is om cellulaire straf te ondergaan. — De heer *van Bosse* betoogt dat er strijd bestaat tusschen alinea 1 van artikel 53 en alinea 2 van art. 59; hij geeft derhalve in overweging om ten deze eenige voorziening in de redactie van artikel 53 te maken. — De heer *Thorbecke* acht het noodig, dat, wanneer regtsmagt moet worden opgedragen aan *één* individu, die magt moet worden teruggebragt binnen de naauwste grenzen: daarom ondersteunt hij het amendement, want ook hij gelooft dat het niet kan aangaan den kantonregter *alléén* verder te doen oordeelen in strafzaken dan over politie-overtredingen. — De heer *Heemskerk Az.* vraagt omtrent de overtredingen van plaatselijke belastingen, of in het ontwerp is eene gaping, of eene anomalie. Van de Rijksbelastingen wordt gesproken in artikel 59, gelijk de heer van Bosse reeds had opgemerkt, van de gemeentebelastingen niets. Zal nu de kantonregter incompetent zijn in *alle* gemeentebelastings-zaken; of zou de competentie zich moeten regelen naar het bedrag van de te beloopen boete? Het laatste zou spreker stelloos voorkomen, en gaf hij voorkeur aan de opdragt van die zaken aan de arrondissements-regtbanken. — De heer *Strens* heeft eenige bedenkingen tegen het amendement. Hij wees op de wet van 1854, die bepaalde zaken opdroeg aan de beregting van den kantonregter, welke wet zonder discussie en met algemeene stemming is aangenomen. Sedert 6 jaren heeft de wet bewezen goede gevolgen gehad te hebben; en nimmer is over de werking dier wet geklaagd. Nu strekt het amendement om die wet van 1854 geheel ter zijde te stellen, terwijl de Regerings-voordragt overeenkomstig was met die wet. Spreker geloofde dat het niet goed was, nu alweder een nieuw stelsel aan te nemen; te dien einde somt hij op de overtredingen, die volgens de wet van 1854 zijn opgedragen aan den kantonregter, om aan te toonen dat het allen zaken zijn van niet groot belang. In den regel betreft het geldboeten, en de kosten van het vonnis zijn gering. Deze zaken overbrengende bij de arrond.-regtb. zouden de kosten volstrekt niet staan in verhouding tot de boete. Spreker gelooft dat de vrees voor slechte uitspraak bij den kantonregter ijdel is; er was appèl, en daarvan wordt slechts zeldzaam gebruik gemaakt. De *maand gevangenisstraf* boezemt als 't ware schrik in tegen het Reg.-artikel; maar als men de zaak nagaat, dan ziet men, dat de feiten, alsdan staande onder de competentie van den kantonregter, zeer weinig in getal zijn. In ieder geval, waarom niet gesteld 14 *dagen* in plaats van *zeven dagen*; dan zou alles bij den kantonregter blijven, behalve de houtdieverij en jagt-delicten bij recidive. Spreker gaf den heer Olivier dan ook in overweging om in zijn amendement „*zeven dagen*" te veranderen in „*veertien dagen.*" — De heer *Godefroi*, Minister van Justitie, verklaarde dat, na de algemeene discussiën, het hem zelf was voorgekomen dat art. 53 wijziging behoefde, maar niet zoo radicaal als door den heer Olivier werd voorgesteld. De opmerking is juist, dat art. 53 onbeperkt zou uitbreiden de bevoegdheid, die bij de wet van 1854 slechts in bepaalde gevallen was toegekend. Nadere overweging had hem gebragt tot de conclusie, dat het wenschelijk is om als regel aan te nemen de competentie voorgesteld door den heer Olivier, en daarnaast te stellen de regel van de wet van 1854. Hij stelde derhalve voor, om de 1ste alinea van art. 53 aldus te lezen:

„*Onverminderd hunne bevoegdheid, uit andere wetten voortvloeijende, vonnissen de kantonregters over alle misdrijven, op welke geene zwaardere straf is gesteld dan gevangenis van zeven dagen of geldboete van f 75 te zamen of afzonderlijk.*"

Daarvan zou het gevolg zijn 1º, dat de wet van 1854 zou worden gehandhaafd; en 2º, dat het maximum van de competentie niet zal worden toegepast dan krachtens eene speciale wet. Overigens verdedigde de Minister, even als de heer Strens had gedaan, de gunstige werking van de wet van 1854, betoogende daarbij dat er geene feiten zijn aan te wijzen tot staving van de meening, dat die wet slecht zoude werken. De statistiek integendeel luidde, dat van 1855—59 van elke 100 strafvonnissen slechts 2 geappelleerd waren. Op de vragen gedaan door twee leden antwoordde de Minister, dat iedere gemeente-overtreding in belastingzaken wat de competentie betreft naar den grondslag van het proces-verbaal moet worden geregeld; en wat betreft de vraag door den heer van Bosse, dat de bedoeling is inderdaad om aan den kantonregter te onttrekken alle kennisneming van overtredingen in alle zaken van Rijksbelastingen.

De heer *Olivier* verdedigt zijn amendement nog nader op het beginsel dat men de opdragt aan den alléén-regter niet verder mogt uitstrekken dan tot de politie-overtredingen, zijnde dat zekere terrein, dat hoofdzakelijk steunt op de feiten. Spreker geloofde tevens, dat het nieuwe voorstel des Ministers niet zal bereiken het doel der Regering; want deze wet zou vroegere wetten doen vervallen, en zoo zou de wet van 1854 *niet* blijven gehandhaafd. — De heer *Strens* gelooft daarentegen, dat het doel des Ministers geheel zou worden bereikt door de gewijzigde redactie van het art., zoodat hij zich daarmede zou vereenigen. — De heer *Thorbecke* bestrijdt de voorgedragen wijziging des Ministers, want, deze redactie aannemende, zou de wet de deur openzetten voor eene voortdurende uitbreiding van competentie. — De heer *Godefroi*, Minister van Justitie, is het eens dat de kantonregter in den regel moet zijn politieregter; maar die regel moet niet zoo absoluut worden volgehouden, indien het publiek belang eene spoedige en plaatselijke beregting eischt. Het amendement juist echter sloot uit een aantal cathegorien van misdrijven, die niets anders waren dan politie-overtredingen, zoo als tegen de wet op den ijk en de gewigten. De door den Minister voorgedragen redactie zou volkomen beantwoorden aan het doel; want juist de bevoegdheid voortvloeijende uit speciale wetten wordt in art 53 nu in stand gehouden.

Het amendement van den heer *Olivier* werd daarna *verworpen* met 44 tegen 19 stemmen.

Vóór stemden de heeren: v. Franck, Heemskerk Az., Westerhoff, Hoffman, Thorbecke, Wijbenga, van der Linden, van Nispen, de Brauw, Wintgens, van Hoëvell, Blussé, van der Veen, Wichers, Poortman, Goltstein, van Asch van Wijck, Luyben en Olivier.

Art. 58 werd daarna *aangenomen* zonder hoofdelijke stemming.

Thans is, volgens het vroeger bepaalde, aan de orde art. 4.

Art. 4 luidt aldus:

„Het Openbaar Ministerie wordt uitgeoefend door den procureur-generaal bij den Hoogen Raad, de procureurs-generaal bij de geregtshoven, de officieren van justitie bij de arrondissements-regtbanken en de ambtenaren van het openbaar ministerie bij de kantongeregten.

„In ieder arrondissement wordt de waarneming van het Openbaar Ministerie bij de kantongeregten opgedragen aan *éénen* ambtenaar, behoudens de gevallen waarin de dienst der justitie de opdragt der waarneming aan meer dan *éénen* ambtenaar noodzakelijk maakt, of die opdragt in meer dan *één* arrondissement aan denzelfden ambtenaar toelaat.

„Bij opdragt aan meer dan *éénen* ambtenaar wordt het regtsgebied, waarvoor ieder hunner is aangesteld, door Ons aangewezen."

De heer *Olivier* stelde daarop voor een amendement, strekkende, om uit de eerste zinsnede van art. 4 weg te laten de woorden: „*de ambtenaren van het Openbaar Ministerie bij*" en de twee laatste zinsneden van dat art. te doen vervallen.

De heer *Olivier*, zijn amendement toelichtende, reserveert zich aan de algemeene discussien over dit punt, die de strekking hadden om de noodzakelijkheid te betoogen, dat het O. M. bij de kantongeregten werd waargenomen ook door de officieren van justitie bij de arrondissements-regtbanken, opdat geen afzonderlijke ambtenaren van het O. M. bij de kantongeregten zouden worden ingesteld. — De heer *van Eck* bestrijdt het amendement; het zou even kostbaar zijn, en bovendien veroorlooft menige localiteit in ons Vaderland niet de toepassing van het stelsel dat nu werd voorgedragen. — De heer *Godefroi*, Minister van Justitie, constateert dat er geen verschil bestaat over de noodzakelijkheid om verandering te brengen in het O. M. bij de kantongeregten; alleen wil de Minister bepaalde personen daartoe aanstellen; de heer Olivier wil die betrekking opdragen aan de offic. van justitie, waarvan het gevolg zou moeten zijn vermeerdering van het getal substituten in vele arrondissementen. Maar de toepassing van dat remedie zou kostbaarder zijn dan het voorstel der Reg., want de substituten worden hooger bezoldigd dan de speciale ambtenaren. — De heer *Olivier* betoogde dat zijn voorstel veel minder kostbaar zou zijn dan dat der Regering; bovendien zou men vermijden de creatie van eene nieuwe cathegorie van ambtenaren; hij zag geen bezwaar om de officier van justitie ook nog te belasten met het openbaar ministerie van den kantonregter; het werk was niet zoo groot en bij de afschaffing van de conclusien in civiele zijn de officieren van justitie ontslagen van veel en moeijelijk werk. — De heer *van Eck* bestrijdt nog nader het voorstel van den heer Olivier, op grond van het verlies van tijd, dat van de voorgedragen regeling voor de justiciabelen zou hebben.

Het amendement van den heer *Olivier* werd daarna *aangenomen* met 45 tegen 17 stemmen.

Art. 4 zelf werd *aangenomen* met 49 tegen 13 stemmen.

Tegen het amendement van den heer *Olivier* stemden de heeren Meeussen, Kien, van Nispen, Nolthenius, Schimmelpenninck, Delprat, Lijcklama, Hoekwater, Gevers Deynoot, Mijer, Strens, van Eck, Oomen, van Heukelom, de Bieberstein, Bots en van Lynden.

Tegen het artikel zelf stemden de heeren van Lynden, Meeussen, Kien, van Nispen, Nolthenius, Schimmelpenninck, Wintgens, Strens, van Eck, Oomen, van Heukelom, van Asch van Wijck en Luyben.

Aan de orde is art. 8, hetwelk echter wordt verklaard te zijn *vervallen* door de aanneming van het amendement op art. 4.

Aan de orde is art. 19, waarin nu de veranderingen worden gebragt, ten gevolge van het amendement op art. 4 noodzakelijk gemaakt. Tevens wordt het laatste lid in dat art. door den Minister aldus gewijzigd: „*Bij herbenoeming van kantonregters en hunne plaatsvervangers wordt geen nieuwe eed, belofte of verklaring vereischt.*"

Aan de orde is art. 26. Dat art. luidt aldus:

„De leden der regterlijke magt hebben hun vast en voortdurend verblijf ter plaatse waar hun collegie is gevestigd.

„De kantonregters en hunne plaatsvervangers hebben hun vast en voortdurend verblijf binnen het kanton. Zij houden hunne teregtzittingen in de hoofdplaats des kantons.

„De griffiers bij de kantongeregten hebben hun vast en voortdurend verblijf in de hoofdplaats van het kanton.

„De ambtenaren van het Openbaar Ministerie bij de kantongeregten wonen in de hoofdplaats van het arrondissement. Waar in hetzelfde arrondissement meer dan *één* ambtenaar is aangesteld, woont, ingevolge de aanwijzing door Ons te doen, *één* hunner in de hoofdplaats van het arrondissement, de andere in de hoofdplaats van een der kantons.

„De ambtenaar, voor meer dan *één* arrondissement aangesteld, woont in de hoofdplaats van een dier arrondissementen, door Ons aan te wijzen.

„Waar de dienst het vereischt, kan door ons word bepaald, dat de ambtenaar in stede van in de hoo plaats van het arrondissement in eene van de and kantons-hoofdplaatsen, door Ons aan te wijzen, wo

„Indien het kanton een gedeelte eener gemeente maakt, is het voldoende dat de kantonregter, zi plaatsvervangers en de griffier binnen die gemee hun vast en voortdurend verblijf hebben.

„Wegens overtreding van dit artikel kan art. wegens herhaalde of voortgezette overtreding art. worden toegepast."

De heer *Olivier* stelde voor, om ten gevolge v de aanneming van zijn amendement op art. 4 te do wegvallen de 4de, 5de en 6de alinea. — De Minister Justitie vereenigde zich met het doen wegvallen al. 4 en 5, maar stelde voor al. 6 te doen vervan door de volgende bepaling:

„*Waar de dienst het vereischt kan door Ons word bepaald, dat de substituut-officier, het O. M. oefenende bij een of meer kantongeregten, in stede in de hoofdplaats van het arrondissement, in eene de andere kantons hoofdplaatsen, door Ons aan wijzen, wone.*"

De heer *Olivier* kan zich met dat nieuwe voor niet vereenigen, want het zou zijn, ofschoon in exc tionele gevallen, een terugkomen op het verval 4de lid. De plaats van den substituut is dáár, w het parket is gevestigd; hij blijft dus persisteren het doen wegvallen van het *zesde lid*. — De he *van Eck* betoogt, dat de Minister hier alleen bed eene uitzondering, die, werd zij *niet* toegestaan, v een deel van het Land regtsbedeeling bij de kant zou onmogelijk maken bij stormweder of bij vorst. De heer *Dirks* ondersteunt mede het gesproke van den heer van Eck; ook in Friesland zal het mogelijk zijn, dat het openbaar ministerie goed bedie worde bij de kantongeregten op behoorlijke en gez tijden. — Na re- en dupliek van den heer *Minister* den heer *Olivier* werd het amendement van dien laats noemden spreker *aangenomen* met 43 tegen 19 stemm

Tegen stemden de heeren Delprat, Lijckla Hoekwater, Wichers, Mijer, Strens, van Eck, Oom de Bieberstein, Bots, van Lijnden, van Foreest, Bee Meeussen, van Nispen, Nolthenius, Dirks, Schimm penninck en de Voorzitter.

Art. 26 werd thans *aangenomen* zonder hoofdelij stemming.

Art. 31 luidt aldus:

„Zoo noodig, worden de procureur-generaal bij Hoogen Raad en de procureurs-generaal bij de regtshoven door eenen advocaat-generaal, de officier van justitie bij de arrondissements-regtbanken do eenen substituut vervangen, en, bij verhindering ontstentenis van dezen, door eenen raadsheer, regt of regter-plaatsvervanger, daartoe door den presid van het collegie aan te wijzen."

„De ambtenaren van het openbaar ministerie bij kantongeregten worden, zoo noodig, vervangen do eenen regter-plaatsvervanger bij het kantongeregt, na rang van benoeming."

De heer *Olivier* stelt voor, het laatste lid van art. te doen wegvallen. — De *Minister van Justitie* meent dat het noodig zijn zal te voorzien in de vallen waarin het openbaar ministerie bij de kanton geregten niet zouden kunnen worden vertegenwoo digd. — Op deze aanmerking des Ministers trok heer *Olivier* zijn amendement in; maar stelde Minister op het laatste lid voor de volgende wijzigin „*Voor de waarneming van het openbaar minister bij de kantongeregten wordt de officier, zoo noodi vervangen door een regter-plaatsvervanger, enz.*"

De heer *van der Linden* meent het stelsel onju om aan een plaatsvervanger van één kanton op dragen de waarneming van het O. M. bij een gehe arrondissement. — De heer *Godefroi*, Minister Justitie, acht dat bezwaar ongegrond: er staat „het kantongeregt, en dus de plaatsvervanger zal werkzaa zijn slechts bij *één* kantongeregt.

Art. 31 werd daarna *aangenomen* zonder hoofdelijk stemming.

Art. 41 luidt dus:

„De bezoldiging der kantonregters, griffiers ambtenaren van het openbaar ministerie bij de kanto geregten wordt vastgesteld overeenkomstig den staat A achter deze wet gevoegd.

„De kantonregters en hunne plaatsvervangers brenge voor buitengeregtelijke verrigtingen geene vacatie andere loonen in rekening. Alle met dit verbo strijdige verordeningen zijn ingetrokken.

„De ambtenaren van het openbaar ministerie bij kantongeregten hebben aanspraak op vergoeding reis- en verblijfkosten, op den voet door Ons bepalen."

De heer *Olivier* stelde voor, om in de eerste aline te doen invullen de woorden „*een ambtenaar van h O. M.*" en wordt het woordje „*en*" gevoegd tussche „*kantonregter*" en „*griffiers*", en in het 3de lid aldus lezen:

„*De officieren van justitie en hunne substitute hebben als ambtenaren bij het openbaar ministerie de kantongeregten aanspraak enz.*"

De *Minister van Justitie* nam deze amendemente over, maar toonde aan de noodzakelijkheid, om die overeenkomstig ook veranderingen te maken in staat A De Kamer vereenigt zich daarmede.

De heer *Cool* had vroeger een amendement voorg dragen, strekkende om de laatste alinea te doen aa vangen aldus: „*De kantonregters en hunne plaatsve vangers.*" Na het amendement, aangenomen op art. en de daardoor verder gemaakte wijzigingen in voordragt, handhaafde spreker ook nu nog de strek king van zijn voorstel, omdat hij het billijk achtte dat de door hem bedoelde ambtenaren in 't gen van reis- en verblijfkosten werden gesteld. Hij stel daarom voor, om bij het artikel te voegen eene nieuw alinea, luidende aldus:

„*De kantonregters en hunne plaatsvervangers hebb aanspraak op vergoeding van reis- en verblijfplaatse op den voet door Ons te bepalen.*"

De *Minister van Justitie* acht dit amendement on noodig. In het tarief van justitie-kosten is de zaak reeds geregeld op voldoende wijs; bij herziening dat tarief zal die bepaling niet worden vergeten beboeve van extra-justitiële verrigtingen. — De he *Cool* achtte het wenschelijk in deze wet te doen nemen de billijke bepaling door hem voorgesteld.

Het amendement van den heer *Cool* werd daar *verworpen* met 41 tegen 14 stemmen.

Vóór stemden de heeren van Franck, van Fore Meeussen, Nolthenius, Dirks, de Brauw, Lijckla van der Veen, Mijer, Strens, de Lom de Berg, Co van Goltstein en van Heukelom.

Art. 41 werd zonder hoofdelijke stemming goe gekeurd.

De Vergadering werd toen verdaagd tot maand ochtend ten elf ure. Alsdan is aan de orde co petentie van de arrondissements-regtbanken.

Gedrukt en uitgegeven bij

G. en C. A. van Reyn,

te Rotterdam.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer der Staten-Generaal.

's GRAVENHAGE, Zitting van Maandag, 19 November 1860.

Voortzetting der beraadslagingen over het

Ontwerp van Wet nopens de Nieuwe regterlijke inrigting.

Aan de orde is § 2 der IIde Afdeeling (*van de arrondissements-regtbanken*).

Art. 54 wordt aangehouden tot na de behandeling van de overige artikelen van deze §, waarin de attributen van de regtbanken worden omschreven. Bedoeld art. 54 luidt aldus:

"Het getal en de bezoldiging der leden van en ambtenaren bij de arrondissements-regtbanken worden vastgesteld evereenkomstig den staat B, "achter deze wet gevoegd."

Het volgende artikel wordt zonder discussie aangenomen; het is van dezen inhoud:

"Art. 55. De arrondissements-regtbanken nemen in eersten aanleg kennis van alle burgerlijke zaken, waarvan de beregting niet aan de kantonregters, de geregtshoven of den Hoogen Raad is opgedragen.

"De arrondissements-regtbanken, voor welke een eisch in reconventie "wordt ingesteld, die tot de bevoegdheid der kantonregters behoort, zijn "tot de kennisneming bevoegd."

Art. 56 luidt als volgt: "De vonnissen der arrondissements-regtbanken zijn aan hooger beroep onderworpen, ten ware:

"1°. het onderwerp der vordering de som van *f* 600 niet te boven gaat;

"2°. het geschil de tenuitvoerlegging van vonnissen der kantonregters "betreft.

"De bepaling van art. 51 is op de arrondissements-regtbanken toepas-"passelijk."

De heer OLIVIER heeft bedenking tegen de verhooging van de som, waarvan men zal kunnen appelleren. Die verhooging, van *f* 400, zoo als nu bestaat, tot *f* 600, zal, z. i., ten gevolge hebben, dat een zeer groot aantal vonnissen uitgesloten zullen zijn van het appèl.

De MINISTER VAN JUSTITIE doet opmerken: 1°. dat de competentie van den kantonregter tot een maximum is gebragt van *f* 300, in plaats van *f* 200, zoo als nu bepaald is; 2°. dat alsnu de kosten van het appèl in den regel niet staan in verband met de waarde van het onderwerp; doch de Minister meent dat de grens, door den Heer Olivier afgebakend, te ruim is; hij zal afwachten het amendement, dat hieromtrent zal voorgeslagen worden.

De heer OLIVIER neemt het amendement over, dat de heer Heemskerk Azn. Zaturdag jl. had ingetrokken, om de appellabiliteit op *f* 400 te brengen. Hij zegt, dat, wat de kosten van het appèl aangaat, het aan hem, die appelleren wil, te beoordeelen staat, of de zaak die kosten waard is.

De MINISTER acht het verband van de competentie thans verbroken; hij laat de beslissing in deze aan de Kamer over.

De heer VAN DER LINDEN meent, dat het groote bezwaar ligt in de zegel- en registratiekosten; ook door de herziening van de Burgerlijke Regtsvorderdering kunnen de vormen vereenvoudigd worden. De Minister heeft eene andere herziening beloofd; dan zullen de kosten van zelve verminderen. Hij is voor het amendement.

Bij hoofdelijke omvraag wordt het amendement met 38 tegen 23 stemmen *verworpen*. Tegen, de Heeren: Idserda, Strens, Dirks, Reinders, Betz, Delprat, Hoynck van Papendrecht, Lijcklama, v. Bosse, Zijlker, Duymaer v. Twist, Oomen, Taets van Amerongen, Kien, v. Franck, Gevers, de Bieberstein, Kingma, de Poorter, van Eck, van Goltstein, Beens, Mensonides, Wijbenga, Nolthenius, Botz, van Lijnden, de Lom de Bergh, Luyben, Hoekwater, Meeussen, Wintershoven, Dullert en de Voorzitter.

Voor, de Heeren: van Nispen, van Asch van Wijck, Heemskerk Bzn., Olivier, v. d. Veen, Anemaet, Schimmelpenninck, Wintgens, Poortman, v. Hoëvell, Jespers, Mackay, Wichers, Thorbecke, Hugenholtz, Kerstens, Mijer, Meylink, van der Linden, de Brauw, Hofman, Begram en Eloutvan Soeterwoude.

Hierna wordt art. 56 onveranderd aangenomen.

Ook art. 57 wordt onveranderd, zonder beraadslaging, goedgekeurd. Het luidt aldus:

"Zij nemen kennis van het hooger beroep van alle daarvoor vatbare "vonnissen en beschikkingen op rekwest, door kantonregters, tot haar "regtsgebied behoorende, in burgerlijke zaken gewezen."

Art. 58 luidt als volgt:

"Het staat aan partijen, bevoegd tot het aangaan van dading of com-"promis, vrij, de geschillen, die daarvoor vatbaar zijn en tot de bevoegd-"heid van den kantonregter behooren, bij prorogatie te brengen ter kennis "van de arrondissements-regtbank, die geroepen zoude zijn daarover in "hooger beroep uitspraak te doen.

"Tegen de uitspraak is geen beroep toegelaten, tenzij partijen het zich "bij de opdragt hebben voorbehouden en het geschil overigens daarvoor "vatbaar is.

"Insgelijks kunnen partijen, tot die handeling bevoegd, in zaken, welke "voor dading of een compromis vatbaar zijn, afstand doen van het regt "van beroep van de vonnissen van arrondissements-regtbanken."

De MINISTER zegt, in antwoord op den heer VAN ECK, dat het woord *beroep* hier opgenomen, eene generieke benaming is voor *iedere* voorziening tegen een vonnis, en dus ook voor eene voorziening in cassatie; terwijl de Minister, in antwoord op eene vraag van den heer WINTGENS, te kennen geeft dat het beroep in cassatie van den procureur-Generaal *in het belang der wet* onafhankelijk is van de partijen en steeds vrijstaat.

Dit artikel wordt vervolgens aangenomen.

"Art. 59. De arrondissements-regtbanken vonnissen in eersten aanleg "over alle misdrijven, waarvan de kennisneming niet aan de kantonregters "of den Hoogen Raad is opgedragen.

"Overtredingen ter zake van rijks-belasting zijn aan de regtsmagt der "arrondissements-regtbanken onderworpen.

"Over de burgerlijke vordering tot vergoeding van kosten en schade, "mits zes honderd gulden niet te boven gaande, alsmede over elken an-"deren eisch tot betaling, ingesteld door de beleedigde partij, die zich in "het geding over de strafzaak gemengd heeft, doen de regtbanken gelijk-"tijdig met de strafzaak uitspraak.

"Hare vonnissen zijn niet aan hooger beroep onderworpen, wanneer "tegen het misdrijf geene andere straf bedreigd is dan eene geldboete van "niet meer dan twee honderd gulden, hetzij die straf al dan niet gepaard "gaat met gevangenisstraf, de geldboete vervangende, of wel met verbeurd-"verklaring of last tot vernietiging of onbruikbaarmaking van eenig voor-"werp, of met last tot slechting of opruimiug van tot stand gebragte of "aangevangen werken."

De heer VAN HEIDEN REINESTEIN zegt, dat hij zich altijd verklaard heeft tegen het appèl in strafzaken. In theorie moge er wel voor te zeggen zijn: de praktijk heeft getoond dat er veel bezwaren aan zijn verbonden. Hij heeft zich echter afgevraagd of er geen middel zou te vinden zijn om eindelijk iets tot stand te brengen, daar de bestaande organisatie niet meer houdbaar is. Het is daarom, dat bij hem en eenige zijner vrienden het denkbeeld is ontstaan om te trachten door het voorstellen eener wijziging aan de bezwaren te gemoet te komen. De mogelijkheid daartoe bestaat door het appèl toe te laten in belangrijke zaken, zoo als moord, brandstichting, vergiftiging, enz., bij de regtbanken in de hoofdplaatsen der provincien, met vermeerdering van het personeel dier regtbanken.

De vraag is echter bij hem opgekomen, of er, ter voorkoming van langdurige discussien, geen middel zou te vinden zijn om de groote kwestie uit te maken: of in alle zaken een tweede feitelijk onderzoek zal worden toegelaten. Hij onderwerpt die vraag aan de beslissing der Kamer. Wordt zij aangenomen dan hoopt hij dat de Minister het ontwerp zal wijzigen in den geest van het amendement door hem en anderen voor te stellen. De beslissing der door hem gestelde vraag zal van veel invloed zijn op zijne eindbeslissing over het geheele ontwerp.

De VOORZITTER merkt op, dat de voorgestelde motie van orde van den heer van Heiden Reinestein niet in overeenstemming is met het reglement van orde, maar daar zij is voorgesteld vraagt hij of de Vergadering zich er mede vereenigt?

De heer VAN NISPEN VAN SEVENAER zegt, dat die motie niet de juiste weg is om de groote kwestie te beslissen. Door de aanneming zal toch niet worden uitgemaakt, de meening der meerderheid over het appèl op den voet zooals dat door den Minister is voorgesteld. Er zal dus niets door worden beslist; hij verlangt dus dat de voorsteller zijne motie intrekke.

De MINISTER VAN JUSTITIE merkt op, dat het onmogelijk is eene zuivere stemming door deze motie te verkrijgen. De motie zoo als zij gesteld is, betreft het appèl in alle strafzaken en reeds is door de Kamer bij art 53 uitgemaakt, dat de strafvonnissen der kantonregters aan appèl zijn onderworpen. Daarenboven volgens art. 59 zelf is geen appèl van alle strafzaken toegelaten. De Minisler gelooft dat de discussie over het artikel met de daarop voor te stellen amendementen de meest geleidelijke weg is.

De heer VAN HEIDEN REINESTEIN kan de bedenkingen van den heer van Nispen en den Minister niet toegeven, maar om geene noodelooze discussie te doen ontstaan, trekt hij zijne motie in.

Hierop worden de discussien over art. 59 hervat.

De heer VAN GOLTSTEIN zegt, dat de vergadering thans genaderd is tot punten van gewigt, omdat zij bijkans eene algeheele omkeering van het bestaande betreffen. Al dadelijk wordt in al. 1 aan de Regtbanken de kennisneming opgedragen van *alle* misdrijven; de criminele jurisdictie gaat over van de provinciale hoven naar de regtbanken. Is dat noodig? Is het bestaande zoo gebrekkig? Heeft de Grondwetgever zoodanige hervormingen op het oog gehad? Verbetering en vereenvoudiging van omslag en kosten was de hoofdbedoeling, maar niet zoodanige radicale hervorming als thans is voorgeslagen. In het tegenwoordige strafgeding bezitten wij alle waarborgen, zoowel in het belang der beleedigde maatschappij als in dat van den beschuldigde. Men heeft toch eerst een grondig onderzoek en dan beoordeeling of de zaak ter openbare teregtzitting zal komen; men heeft voor dat geval alle middelen bijeengebragt om tot de kennis der waarheid te geraken. En wanneer er dan nog vormen geschonden zijn of wanneer er bestaat miskenning van de voorschriften der wet, dan is er nog beroep in cassatie. En nu volgens deze wet? Daar verdwijnt het voorloopig grondig onderzoek. Naauwelijks wordt de zaak onderworpen aan den criminelen regter, en dadelijk wordt zij ter openbare teregtzitting gebragt. En nu de regter die oordeelen zal? Die regter is onder de bestaande orde van zaken, ongeschikt geacht als crimineel regter op te treden, en om dat te vergoeden, geeft men een tweede onderzoek bij den hoogeren regter, maar die minder goed onderrigt is over de zaak. Hij is daarvan minder goed onderrigt door het langere tijdsverloop, het vergeten der omstandigheden door de getuigen, enz. Nu heeft men wel van de wenschelijkheid der invoering van de jury gewaagd, maar hij heeft niet vernomen, wat men daaronder begrijpt. Immers als men meent die op Fransche leest te schoeijen, dan zal men zich zeer bedriegen, want die is zeer ontaard van de oorspronkelijke instelling die goed was, en bovendien zou de overplanting van de jury hier niet gaan, omdat die instelling niet is ingedrongen in het bewustzijn en het gevoel onzer natie.

De heer VAN LIJNDEN heeft twee bezwaren: 1°. Het behoud van den Hoogen Raad als hof van cassatie, en 2°. het crimineel appèl. Wat het eerste punt betreft, dat is beslist, en aan die beslissing zal hij zich thans onderwerpen. Maar wat het tweede punt aangaat, hetwelk nu aan de orde is, daartegen heeft hij verschillende bedenkingen, die overeenkomen met de bezwaren van den vorigen spreker. Zij komen hierop neder, dat de vraag over schuld of onschuld in zoo kort mogelijken tijd ter beslissing moet worden gebragt, onder den nog verschen indruk van de omstandigheden zoowel bij getuigen als beschuldigde.

De heer OLIVIER zal niet spreken over het appèl in strafzaken; maar hij heeft bezwaar daartegen, dat de regtbanken over *alle* misdrijven vonnissen. Dat is een groot bezwaar; niet omdat die personen minder geschikt zijn, maar omdat het personeel der regtbanken te gering is; in den regel tellen zij toch ten hoogste vijf leden, waarvan vier ten criminele regt zullen spreken. Aan vier personen is dus de strafmagt over alle misdrijven opgedragen, en op dat getal kan welligt de invloed van één veel afdoen. — Een ander bezwaar heeft Spr. daarin dat de strafzaken onmogelijk te behandelen zijn zonder behoorlijken regtsbijstand en nu zijn er regtbanken waar die niet aanwezig is.

Men zal dien toch niet uit andere plaatsen halen; en dit bezwaar weegt te meer bij spr., omdat de zetels der arondissements-regtbanken eerst twee jaren na de invoering van de Regterlijke Organisatie zullen aangewezen worden. Die latere aanwijzing acht de Minister noodig, omdat hij de werking der wet wil zien, maar er moet toch onmiddellijk regt worden gesproken, en dat moet goed zijn.

De heer DE BRAUW merkt op, dat hij zich bij de algemeene beraadslagingen verklaard heeft voor het appèl in strafzaken, maar hij zou het afkeuren, als de regeling daarvan niet goed zoude zijn. Zijn groot bezwaar tegen dit art. is de beoordeeling van *alle* mogelijke strafzaken door de *tegenwoordige* regtbanken. De wenschelijkheid van het appèl wordt door spr. op onderscheidene gronden aangetoond. Men zegt, er wordt tegenwoordig toch goed regt gesproken. Maar de vraag is: wat is goed regt? en dat is: zoo goed als de regter dit naar den tegenwoordigen stand der zaken doen kan. De vraag is niet: wordt er goed regt gesproken, — maar, zijn alle regelen, alle formaliteiten daar, om de regtspraak zoo goed mogelijk te maken? De hoofdvraag is ook niet: is deze of gene beschuldigde teregt of ten onregte veroordeeld? Er is een hooger standpunt; namelijk of in de oogen van het volk, de regtspraak omkleed is met al die waarborgen, die eerbied voor het regtsgezag kunnen inboezemen. Dit doel nu kan niet bereikt worden, als men geen tweede onderzoek toelaat, want nu blijft nog altijd twijfel bestaan. Er zijn toch voorbeelden, dat beschuldigden door het Hof veroordeeld zijn, en dat eene enkele schrijffout aanleiding heeft gegeven tot vernietiging van dat arrest in cassatie en verwijzing der zaak naar een ander Hof, waar dezelfde beschuldigde werd vrijgesproken. Kan nu een zoodanige toestand blijven bestaan? Is het dus niet beter den beschuldigde de gelegenheid te geven om in hooger beroep zijne zaak nogmaals te doen onderzoeken?

De grondslag der bestrijding van het appèl is nergens anders in gelegen dan in het voorloopig onderzoek. Maar dat voorloopig onderzoek geeft aan den beklaagde geen waarborg hoegenaamd; het gaat geheel buiten hem om. Dat geheele voorloopig onderzoek, dat in het belang der waarheid plaats heeft, is voor den onschuldige hoogst bezwarend, want hij krijgt geen kennis van eenig onderzoek, van eenige verklaring der getuigen. Het voorloopig onderzoek, hoe noodzakelijk het is om den beschuldigde tot bekendtenis te brengen, is niet in het belang van den onschuldige. Dat voorloopig onderzoek levert dus voor spr. geen genoegzamen waarborg op. En als het dus niet die waarborgen oplevert, welke men verlangt, dan wenscht spr. eenen anderen waarborg, en die is gelegen in een tweede onderzoek; want hij, die bezwaard is met eene eerste veroordeeling, moet het middel hebben om een tweede onderzoek te provoceren, niet enkel omtrent het regtspunt, maar ook omtrent den geheelen omvang der zaak. Dan zal men kunnen zeggen: In Nederland bestaat volledige waarborg, ten minste zoo volledig, als die menschelijkerwijs is te geven. Zoo zal de overtuiging bij het volk wakker worden en blijven voortleven, dat de strafvervolgingen met al die waarborgen omkleed zijn, die de menschelijke maatschappij geven kan.

Spr. heeft verschillende bezwaren tegen het appèl hooren aanvoeren. Hij erkent dat er bezwaren bestaan, maar betwijfelt het toch of de zaken van langeren duur zullen worden dan tegenwoordig nu er geen appèl bestaat. Het is hem in zijne vroegere betrekking toch meermalen gebeurd, dat wat hij in drie weken had kunnen afdoen zoo hij de zaak bij de regtbank had kunnen brengen, drie maanden heeft moeten duren omdat de zaak bij het hof moest worden behandeld. Het is waar, er zal eenige vertraging ontstaan in de afdoening der zaken, maar die zal niet grooter worden dan thans. Men zegt: de getuigen zullen zich in appèl de zaken niet meer juist herinneren. Het is mogelijk, maar hij heeft nog nimmer gezien, dat dit van invloed is geweest op eenige zaak. Bovendien in gewigtige zaken zullen de getuigen in appèl zich wel degelijk de zaak herinneren. Ook zegt men dat er invloed op de getuigen kan worden uitgeoefend, maar Spr. gelooft dat die invloed niet van groote kracht kan zijn als de getuige staat voor een Hof en voor zich heeft eene beëedigde verklaring door hem bij de eerste behandeling afgelegd. — Men vreest voor ongelegenheden door ook aan het Openbaar Ministerie het appèl vrij te laten, maar waarom zal men dit niet toelaten? Als het Openb. Ministerie overtuigd is dat iemand schuldig is, die in eersten aanleg is vrijgesproken, dan moet het het regt hebben om, als vertegenwoordiger der Maatschappij in appèl te komen. Spr. wenschte dat hij hen, die hunne stem tegen het appèl in strafzaken willen uitbrengen, van de noodzakelijkheid er van kon overtuigen. Hij gelooft dat men daardoor een grooten stap voorwaarts zal doen in den tegenwoordigen stand der maatschappij. Hij gelooft ook dat, wanneer het appèl wordt ingevoerd, bij het volk de overtuiging zal ontstaan dat er al de waarborgen zijn die de maatschappij geven kan.

Maar als hij is voor het appèl, dan moet hij erkennen er zeer groote bezwaren tegen te hebben, om bij den tegenwoordigen toestand onzer regtscollegien de behandeling van alle regtszaken op te dragen aan iedere regtbank in het Rijk. Er zijn twee middelen om in dit bezwaar te gemoet te komen. In de eerste plaats: draagt de behandeling van zware zaken op aan de regtbanken in de hoofdplaatsen der provincien. Of wil men dit niet, wil men de behandeling aan de regtbanken overlaten, men verminderе dan het getal, men concentrere de regtbanken, betale ze beter en make daardoor betere collegien, aan wie men gerust de regtspraak over belangrijke zaken kan opdragen. Men zegt, dat de regtbank daardoor verwijderd wordt van de justiciabelen, maar daarin kan worden voorzien, door de verschillende werkzaamheden door het publiek bij de griffien der regtbanken te verrigten, aan de kantonregters op te dragen. De slotsom van sprekers betoog is dus: óf opdragt der zware strafzaken aan de regtbanken in de hoofdplaatsen der provincien, óf aan al de regtbanken, maar dan vermindering van het getal en vermeerdering van personeel. Blijft het artikel zoo als het nu luidt, dan zal hij zich er tegen verklaren.

De heer ELOUT VAN SOETERWOUDE zegt, dat er vele gewigtige punten in dit artikel zijn opgesloten. Hij verklaart vooralsnog tegenstander te zijn van het appèl in strafzaken, zoo als het bij dit ontwerp wordt voorgesteld, en zulks op dezelfde gronden als bereids door andere sprekers zijn aangevoerd. Hij heeft echter ook nog andere bedenkingen. Hij meent dat het getal regters te klein is voor de behandeling van kapitale misdrijven. Men zal voor die zaken moeten terugkomen tot het getal van zes regters, of ten minste tot eene regeling zoo als die door den heer de Brauw is voorgesteld. Spreker wenscht van den Minister inlichting te bekomen: èn omtrent de inrigting van het hooger beroep, èn omtrent 's Ministers denkbeelden nopens de herziening van het Wetboek van Strafregt. Spreker is het niet eens met den heer de Brauw in diens afkeuring van het voorloopig onderzoek; hij acht het integendeel van het hoogste gewigt om dit te behouden. Om aan de bezwaren te gemoet te komen, stelt spreker het volgende amendement voor: om in alinea 1 achter het woord "vonnissen" te lezen: "behoudens de bepaling van de laatste zinsnede van dit artikel;" de volgende alinea's te behouden, en als nieuwe alinea bij het artikel te voegen: "van misdrijven, bedreigd met de doodstraf, wegvoering naar een oord van ballingschap, verbanning of tuchthuisstraf of met straffen deze ingevolge latere wetten vervangende, neemt, met uitsluiting der andere regtbanken en behoudens de regeling omtrent de instructie bij het Wetboek van Strafvordering vastgesteld, de regtbank in de hoofdplaats der provincien en in Noord-Holland de regtbank in de hoofdstad des Rijks kennis. Daarbij behoort nog eene verandering in art. 62, volgens welke de arrondissements-regtbanken vonnissen in burgerlijke zaken met 3, in strafzaken bij de behandeling ter teregtzitting met 4, en over de misdrijven, vermeld in de laatste zinsnede van art. 59 (sprekers amendement), met zes leden."

De heer WINTGENS heeft tegen art. 59 en ook tegen het amendement van den heer Elout gewigtige bezwaren. Het geldt hier omkeering van het bestaande. Teregt is reeds gezegd, dat deze omkeering hierin bestaat, dat het eerste onderzoek wordt opgedragen aan min geschikte regters en het tweede aan kwalijk onderrigte regters. Spreker zal thans over dit punt niet uitweiden, hij heeft dit reeds behandeld in zijn in druk verschenen advies en zijne overtuiging is sedert versterkt door het oordeel van de meest bevoegde beoordeelaren en mannen van het vak, die deze regeling als eene ramp voor de regtspleging beschouwen. De opdragt der beregting van alle misdrijven aan de arrondissements-regtbanken wordt niet door de omstandigheden of het gebrekkige in het bestaande, gewettigd of geregtvaardigd. Het is alleen de theorie, die ons hier zou brengen op een weg, die tot groote teleurstelling zou leiden. Waar is het bewijs, dat de regtspraak in kapitale zaken niet deugt of verkeerd gewerkt heeft. In geen land ter wereld bestaat wat men ons thans hier voordraagt. Spreker waarschuwt tegen de toepassing van theoretische nieuwigheden, met het gezag van Macauly ten aanzien der Engelsche wetgeving en beroept zich ook op de brochuren van den heer Vaillant. Wat voert men aan of liever wat geeft men tegen die bezwaren? Opheffing of beperking, besnoeijing der voorloopige instructie, om het geliefkoosd ideaal van appèl in strafzaken door te zetten; ziedaar wat men geeft; maar dat geneesmiddel is ruim zoo erg als de kwaal, hetgeen reeds door andere sprekers is aangetoond. Dat er soms schuldigverklaarden zijn, die later, ten gevolge van verwijzing, door den Hoogen raad, worden vrijgesproken, bewijst niets, want dit is ook geschied met zaken waarvan wel appèl was. Spreker wederlegt ook het geringe gewigt dat door den heer de Brauw aan de voorloopige instructie wordt toegekend. De opheffing daarvan zal ook niet leiden tot bespoediging, want achter de eerste behandeling komt nu het beroep, waarvan in den regel geappelleerd zal worden. De getuigen in hooger beroep zijn op een geheel ander standpunt dan in eersten aanleg; zij zijn dan onder den eersten indruk van het gebeurde. En hoe zal het eerste onderzoek geconstateerd worden? Door processenverbaal door een griffier opgemaakt. En zal er dan geen tweestrijd komen tusschen den getuige onder den indruk van den loop van het proces en de letter van een meer of minder juist geredigeerd procesverbaal? — Wat het amendement van den heer Elout betreft, dit is eene transactie, een palliatief, maar over zulke gewigtige beginselen mag Spr. niet transigeren.

DE MINISTER VAN JUSTITIE begint met eene eenvoudige zaak, en zal daarna over het belangrijke punt handelen. — Alinea 2 bepaalt: "Overtredingen ter zake van Rijksbelasting zijn aan de regtsmagt der Arrondissements-Regtbanken onderworpen." Men zal zich de bedenking herinneren, deswege Zaturdag j. l. gemaakt; in verband ook met het toen door den heer van Bosse opgemerkte zal de alinea aldus aanvangen: "Alle overtredingen," enz. Daardoor zal alle twijfel wegvallen.

En nu het gewigtige punt; inderdaad is dit niet alleen de levenskwestie dezer wet, waar de levensvraag voor zekerheid van het regt. Er is hier geen omkeer van het bestaande, maar verbetering. Zijne voordragt is voortgevloeid uit twee beginselen: 1°. dat de Regtbank als gewone regter oordeelt in alle strafzaken, die niet aan een exceptionelen regter zijn opgedragen, en 2°. dat er voor alle strafzaken appèl is. Deze beide beginselen zijn weder het gevolg van een hoofdidée: vereenvoudiging in de behandeling van strafzaken. Ook dan als de eerste beregting zou moeten gegrond zijn op de onderscheiding der misdrijven, ook dan nog zou het appèl aller noodzakelijkst zijn. Al nam ik aan, zegt de Minister, de onderscheiding tusschen grootere en kleinere misdrijven, ook dan zou het niet opgaan geen appèl toe te laten.

Het 1e beginsel ontleent zijne geboorte aan de waardering van den tegenwoordigen toestand. Als men de geschiedenis van de strafregtspleging nagaat, dan vindt men dat de hoven vervingen de hoven van assises en deze vervingen op hunne beurt de Jury. Nu heeft men bij ons de Jury afgeschaft, maar de assises laten bestaan. De dwaling van 1813 is voortgezet bij de Regterlijke Organisatie. De onderscheiding zelve tusschen de misdrijven in het Code Pénal staat in verband tot de Jury. De Minister bestrijdt die onderscheiding uit het oogpunt der strafwetgeving en even-

[illegible] het gewigt der zaak, maar dat lost zich niet op in de mate van straf, die opgelegd kan worden, maar alleen in den aard van het feit, de omstandigheden, de schuld, die de toepassing der straf eischt, maar geenszins in de *mate* der straf. De Minister vraagt aan ieder die praktisch met strafregtspleging bekend is, of het misdrijf waarop de doodstraf of de straf naast den dood moet worden toegepast, niet dikwerf zeer eenvoudig is, terwijl veel mindere, ja correctionele zaken soms allermoeijelijkst zijn; men denke bij voorbeeld aan escrocquerie. Dus is de maatstaf van straf geen criterium voor het gewigt der zaak. — Als groote voordeelen van het aangenomen stelsel van eerste beregting bij den plaatselijken regter, wijst de Minister onder andere aan: dat de indruk verscher en juister is; het onderzoek gemakkelijker, de getuigen meer nabij zijn; de afdoening spoediger is en het bedrag der kosten geringer.

Nu zegt men wel dat er geene genoegzame waarborgen op die wijze gegeven zouden worden voor eene goede behandeling der criminele zaken; maar de Minister neemt niet aan, dat er voor die zaken meer waarborgen noodig zijn dan hier gegeven worden, of dat de kleinere regtbanken minder voor de beregting daarvan geschikt zijn dan die in de hoofdplaatsen, of de Hoven; want meestal worden de zwakste elementen in de regtbanken en de provinciale hoven gedesigneerd voor de beregting van strafzaken. Is het waar dat vier leden voor de beregting niet genoeg zouden zijn, dan is dit ook waar voor alle strafzaken, want het gewigt hangt niet af van de mate van straf. Men heeft ook bezwaar gevonden in het gemis van regtsbijstand. Bij zeer enkele regtbanken kan dit het geval zijn, bij de meeste echter niet, en zoo dit al zoo ware, dan kan daarin worden voorzien bij het wetboek van strafvordering.

Nu zeide wel de heer Wintgens, wiens litteratuur over de regtstudie zoo groot is, blijkens zijne Nota, men voert hier iets in wat nergens bestaat, maar die spreker vergat dat in Frankrijk, Belgie, een groot deel van Duitschland en Engeland, de jury bestaat en dat dus hier een beroep op het buitenland niet opgaat. Men heeft den Minister een voornemen toegedicht dat hij volstrekt niet heeft. Hij heeft toch hoegenaamd het voornemen niet om de instructie af te schaffen. Dat staat nergens te lezen. Z. i. vereischen alle zaken instructie, waar die noodig is in het belang der waarheid; maar de tegenwoordige verpligte instructie acht hij een onding, eene loutere formaliteit. Hij wil deze juist maken tot een waarborg, waar inderdaad instructie vereischt wordt, en dus niet verpligtend voor alle zaken, ook waar reeds a priori die kennis bestaat, welke men door de instructie tracht te verkrijgen. In het voorbijgaan merkt de Minister op, dat hij het denkbeeld door den heer de Brauw geopperd, niet zal kunnen beamen.

Het 2de beginsel van het art. is appèl in strafzaken. Daardoor wordt niet afgebroken wat bestaat, maar het bestaande wordt uitgebreid. Het correctioneel appèl bestaat toch. De Minister heeft rijpelijk nagedacht om het appèl ook in strafzaken aan te nemen, en hij moet zeggen dat hij er altijd een groot voorstander van geweest is. Die vraag is voor hem altijd geweest eene vraag van het gezond verstand en niet van spitsvindige regtskundige redeneringen of groote geleerdheid. Is eene regterlijke dwaling mogelijk? dat is de hoofdvraag. Zoo er geen appèl is dan beslist men die vraag; uitsluiting van het appèl berust op de magtspreuk dat er geene bezwaren tegen het vonnis van den eersten regter kunnen bestaan. Als men hier geen twijfel toelaat dan twijfelt men ook aan de feilbaarheid van den mensch, en dan vraagt de Minister in gemoede: is dat eene theorie? De Minister behoeft niet tot de oude regtspleging op te klimmen om voorbeelden als die van Jean Calas en andere bij te brengen. Maar men heeft ook tegenwoordig onder de verbeterde wetgevingen van Europa zoodanige voorbeelden! Het is nog zoo lang niet geleden dat in Belgie twee personen onschuldig ter dood werden veroordeeld, die later als eenige tegemoetkoming een gouvernements pensioen erlangden; personen die eerst na de verleende gratie onschuldig werden bevonden, waarna de schuldigen de doodstraf ondergingen. Ik heb zelf, zegt de Minister, in mijne betrekking als ambtenaar van het Openbaar Ministerie te Amsterdam, eene regterlijke dwaling moeten onderzoeken, en het gevolg is geweest dat bij revisie de onschuldige werd vrijgesproken en de schuldige getroffen, ter zake van diefstal. En men lette wel, eene regterlijke dwaling is niet alleen noodlottig voor den beklaagde, maar ook voor de maatschappij, want het vertrouwen op de regtsmagt wordt door regtsdwaling ondermijnd.

Bovendien het is niet alleen de vraag over schuld of onschuld, waarin de dwaling kan bestaan: maar veel meer nog over de waardering der elementen van strafschuldigheid en de omstandigheden, zoo ook ter zake van verkeerde, onmenschkundige toepassing van de straf in verband tot het misdrijf, en de voorbeelden van dit laatste zijn waarlijk niet zeldzaam. En dan ook zijn er zaken, die niet zelden door vooroordeelen beheerscht worden, bijv. de belastingzaken, de politieke misdrijven, de drukpers-delicten, zal men die allen aan één souvereinen regter opdragen, zonder hooger beroep? En waarom? Sedert vijftig jaren bestaat bij ons het appèl in correctionele zaken, en heeft dat dan zoo slecht gewerkt, dat men het zou afschaffen? Is het appèl door het volk zoozeer veroordeeld? en hij drukt op die vraag. Vraag eens aan het volk, zegt de Minister, wat het denken zou van de afschaffing van het appèl, en van een vonnis dat naderhand bleek een' onschuldige te hebben getroffen. Het volk zou zeggen dat dit onregt is; dat er onregtvaardige vonnissen worden gestreken; en het vertrouwen op de regtsmagt zou verloren zijn. Tegen zoodanige gevaarlijke proefnemingen moet de Minister waarschuwen.

Men zegt ook: de hoogere regter is niet in staat tot volledige kennisneming van de zaak. Ik ontken dit, merkt de Minister aan. Dit berust op eene miskenning van het karakter van het appèl. Dat is geen geheel nieuw onderzoek, ten minste meestal niet; bovendien moet het appèl zoodanig worden ingerigt, dat het allervolledigst onderzoek mogelijk wordt. Men hechtte weinig waarde aan het proces-verbaal der eerste behandeling. Het antwoord is, dat zoodanig proces-verbaal niet moet opgemaakt worden, dan onder den waarborg van het toezigt van het Hof of der regtbank. Of dit overal thans het geval is, is de vraag. Bovendien dat proces-verbaal is niet het eenige element van beoordeeling voor den hoogeren regter. Met vertrouwen, zegt de Minister dat de bezwaren, tegen het appèl aangevoerd, grootelijks overdreven zijn. Uit eigene twaalfjarige ondervinding bij een Hof kan hij die overdrijving constateren. Maar ook al waren er gegronde bezwaren tegen het appèl in alle strafzaken, zij worden onbeteekenend daar, waar het appèl de eenig mogelijke waarborg is tegen regterlijke dwaling. Waarhenen, vraagt de Minister, zal de niet-appellabiliteit leiden? Tot niets anders dan tot hetgeen men in Engeland ziet, namelijk dat het regt van gratie het appèl zal vervangen, gelijk nog niet lang geleden in de bekende zaak van Dr. Smethurst aldaar het geval is geweest. Het zal er toe leiden, dat de Koning zal treden in de plaats van den regter; en zal eene Nederlandsche Wetgevende Vergadering in de 19de eeuw het regt, om tegen mogelijke dwaling op te komen, aan het volk durven ontnemen? En de Minister zal, bij de beantwoording van die vraag, niet te rade gaan bij professoren, maar zijn zeggen is alleen gegrond op zijne vaste en innige overtuiging, die hij verkregen heeft door eene langdurige ondervinding die, voor zooverre het althans strafzaken betreft, eene andere is dan die van den Heer Wintgens, en daar veilig mag tegenovergesteld worden. Door de afstemming van art. 59 zou de Kamer zich juist schuldig maken aan ommekeer van het bestaande, en de Minister veroorlooft zich te zeggen, dat, indien de Kamer het appèl mogt afschaffen, zij een zwaren slag zou hebben toegebragt aan het vertrouwen van het volk op de regtvaardigheid der strafregtspleging.

De voortzetting der beraadslagingen is bepaald op morgen ochtend.

VERSLAG DER COMMISSIE uit de Tweede Kamer der Staten-Generaal, *omtrent de inlichtingen op drie adressen betrekkelijk de opheffing van het Koninklijk Collatieregt.*

Bij besluit van den 6den October jl. werd ten onderzoek in handen der ondergeteekenden gesteld eene missive van den heer Minister voor de Zaken der Hervormde Eeredienst, enz., dd. 1 October 1860, bevattende inlichtingen op drie adressen, betrekkelijk de opheffing van het Koninklijk collatieregt, welke adressen door deze Kamer, bij besluit van 28 Julij jl., ten vermelden einde aan genoemden heer Minister waren verzonden. Zij hebben de eer bij deze zich van de hun opgedragen taak te kwijten.

De Minister heeft, blijkens zijne missive, gemeend, dat het verzoek om inlichtingen, door deze Kamer gedaan, zich niet bepaalde tot de afschaffing van het Koninklijk collatieregt, maar zich ook uitstrekte tot de opheffing der collatieregten door particulieren uitgeoefend; en is dienvolgens in eene vrij breedvoerige beschouwing getreden over den oorsprong, de werking en de bezwaren van uitoefening van dat regt in het algemeen; en is geëindigd met de verklaring, dat de Regering zich genegen zou toonen, tot de opheffing van den band, die op sommige Hervormde gemeenten drukt, mede te werken, wanneer door het bestuur, hetwelk de Nederlandsche Hervormde Kerk vertegenwoordigt, daaromtrent billijke, nuttige en uitvoerbare maatregelen zullen worden voorgedragen.

Uwe Commissie, ofschoon toegevende dat de vraag, zoo als zij in de zitting van 28 Julij 1860 gesteld en aangenomen is, van de opheffing der collatieregten in het algemeen gewaagt, en derhalve aanleiding geeft om te onderstellen, dat het verlangen der Kamer zich niet alleen tot de Kon. collatieregten, maar ook tot de collatieregten in het algemeen uitstrekte, meent echter te moeten doen opmerken, dat de adressen, die tot het vragen van inlichtingen aanleiding hebben gegeven, uitsluitend het Koninklijk collatieregt op het oog hadden; en dat de Kamer derhalve, *die* adressen met verzoek om inlichtingen aan den Minister verzendende, bovenal heeft bedoeld, des Ministers gevoelen te kennen over de opheffing van *dat* collatieregt. Dit komt te meer uit, als men aanneemt, zoo als ook door den Minister én in zijne missive van 1 October 1860, én bij de discussien in deze Kamer van 6 December 1859 is aangevoerd, dat de collatieregten in het algemeen, zoo zij niet zijn ontstaan uit overeenkomsten, gelijk de Minister beweert, ten minste zamenhangen met eigendoms-kwestien, waarvan de regtsgeldigheid niet door de uitvoerende magt kan worden beslist, maar aan de uitspraak des regters is verbleven. Het Koninklijk collatieregt derhalve, voortgekomen uit de heerlijkheden, behoorende tot het domein van den Staat, is het onderwerp, omtrent hetwelk de Kamer geacht moet worden 's Ministers inlichtingen te hebben willen vernemen.

Op grond van het bovenstaande heeft uwe Commissie het overbodig geacht, de juistheid en aannemelijkheid der beweringen des Ministers over het collatieregt in het algemeen en deszelfs afschaffing na te gaan en te beoordeelen, maar vermeent zij zich te kunnen bepalen tot hetgeen door den Minister is in het midden gebragt ten opzigte der collatieregten, door het geëerbiedigd Hoofd van den Staat tot dusver uitgeoefend.

Het groote, zoo niet eenige argument, door den Minister tot behoud der Koninklijke collatieregten aangevoerd, is de nog niet geeindigde strijd op kerkelijk gebied over de wijze, waarop in de Hervormde gemeenten voortaan de predikanten beroepen en de kerkeraden zullen worden zamengesteld. De Minister herinnert hoe, nadat gedurende vele jaren door opgevolgde Synoden vergeefsche pogingen zijn aangewend om dat onderwerp, overeenkomstig het in art. 23 van het Algemeen Reglement der Hervormde Kerk aangenomen beginsel, op een vasten voet te regelen, die pogingen bij besluit der Synode van dit jaar zijn verdaagd, tot dat eene volgende Synode zich geroepen mogt vinden die weder op te vatten. Ten gevolge van welk besluit de zamenstelling der kerkeraden bij de Hervormden nog voortduurt volgens eene regeling, die slechts provisioneel in werking is, en er verschil van meening blijft bestaan omtrent de wijze waarop de verkiezing van predikanten behoort plaats te hebben.

Met het oog op dien strijd op kerkelijk gebied meent de Minister zwarigheid te moeten maken, den Koning voor te stellen, om, waar Zijne Majesteit als hoofd van den Staat aan een vorigen Souverein is opgevolgd in de collatieregten, voortgesproten uit de domeinen van den Staat, de bevoegdheid tot benoeming van predikanten te laten varen en aldus aan de kerkeraden te schenken.

Uwe Commissie heeft zich hier de vraag gedaan: welk regtstreeksch verband bestaat er tusschen dezen onloochenbaren strijd op kerkelijk gebied en de afschaffing der Koninklijke collatieregten?

Zij heeft zich dat regtstreeksch verband niet helder voor oogen kunnen stellen.

Er wordt hier geklaagd over de voortdurende uitoefening van een regt, dat, naar het gevoelen van de in dezen betrokken adressanten niet alleen, maar ook naar dat van velen in den lande, in strijd is zoowel met de grondwettige verhouding tusschen Kerk en Staat, als met het karakter en de belijdenis der Hervormde Kerk. Er wordt herinnerd hoe na de omwenteling van 1795, bij de afscheiding van Kerk en Staat, dat regt geheel is afgeschaft, en de gemeenten, in plaatsen met 's lands domein vereenigd, een volkomen vrij beroep hebben uitgeoefend tot omstreeks het jaar 1815. Er wordt gewezen op het besluit van den Souvereinen Vorst van 26 Maart 1814 (*Staatsblad* n°. 46), waarbij de collatien ten behoeve der voormalige eigenaren van heerlijkheden zijn hersteld, welke herstelling echter niet heeft plaats gevonden ten opzigte der met 's lands domein vereenigde plaatsen; en aangevoerd, dat, na de invoering van de Grondwet van 1814, afgekondigd 29 Maart 1814, bij besluit van den Souvereinen Vorst van 28 September 1814 (*Staatsblad* n°. 102) bepalingen zijn gemaakt omtrent de uitoefening van dat Koninklijk collatieregt, waardoor niet alleen het regt der gemeenten, toen twintig jaren lang ongestoord bezeten en uitgeoefend, maar zelfs alle initiatief of voordragt haar ontnomen en den Souverein werd toegekend, welk besluit — al was deszelfs geboorte ook aan geene bedenkingen onderhevig, en daargelaten de vraag, of na het in werking komen der Grondwet van 1814 voor de regeling van dit onderwerp, zoodanig als dit bij gezegd besluit is geschied, een besluit genoegzaam was, dan wel of daartoe eene wet werd vereischt — sedert de invoering der Grondwet van 1815, bij welke elke onmiddellijke band tusschen den Staat en de Hervormde Kerk verviel, had behooren op te houden van kracht te zijn.

De regtsgeldigheid van het besluit, hetwelk den eenigen grondslag der Koninklijke collatieregten uitmaakt, wordt mitsdien betwist, en wel op gronden, die door den Minister niet alleen niet worden wederlegd, maar slechts beantwoord met een argument, geput uit de gelijkstelling dezer regten met die door particulieren uitgeoefend, en het bezwaar om in den toestand der eerste eenige verandering te brengen, vóór dat de laatste door de Algemeene Synode, als daartoe bevoegde magt, doeltreffend zullen zijn geregeld.

Uwe Commissie kan op dien grond de stelling des Ministers niet als genoegzaam voldongen beschouwen.

De zaak zelve is herhaaldelijk in deze Kamer ter sprake gebragt, onder andere in de zittingen van 8 December 1858 en van 6 December 1859, bij de behandeling van het VIde hoofdstuk der Staatsbegrooting. In die discussien is er op gewezen dat het besluit van 26 Maart 1814, het eenig algemeen besluit vóór de invoering der Grondwet van 1814 op die materie verbindend, met geen woord van den Staat gewaagt, maar alleen spreekt van voormalige eigenaars van het collatieregt, en aan de gemeenten het regt geeft om op die plaatsen, waar door den Staat hulp wordt verleend, een tweetal aan te bieden.

Het eenig besluit, dat [illegible] is, het besluit van 28 September 1814, hetwelk, regtstreeks het besluit van 26 Maart 1814, tevens de invoering van hetzelve op den 1sten November van dat jaar vaststelt. In artt. 4 en 5 van dat besluit wordt bepaald, "dat in alle plaatsen, tot de domeinen van den Staat behoorende, en in alle andere, waar het regt van collatie bevorens is uitgeoefend, óf door den Souverein, óf door de voormalige heeren dier plaatsen, welke, na de vereeniging dier heerlijkheden met de landsdomeinen, door het Gouvernement in derzelver regten moeten geacht worden te zijn opgevolgd, het regt van collatie door den Souvereinen Vorst zal worden uitgeoefend; en dat de voordragt daartoe zal geschieden door den Secretaris van Staat, waarop door Hoogstdenzelve zoodanig zal worden gedisponeerd, als Hij zal oordeelen te behooren."

Nu moge al in de toepassing van dit besluit eenige wijziging gekomen zijn; de Minister moge, en niet zonder grond, zich beroepen op de milde wijze, waarop hetzelve ten uitvoer gelegd wordt, — dit neemt niet weg, dat het regt der gemeenten op de beroeping gekrenkt blijft, en dat de geheele zaak afhankelijk wordt gemaakt van de individuele zienswijze van den Minister, die daardoor, zoo al niet een *jus in sacra*, ten minste een onmiskenbaren invloed op de geestelijke belangen dier gemeenten moet uitoefenen; een invloed van veel gewigt, vooral in een tijd als de tegenwoordige, waarin de meest strijdige gevoelens omtrent de belijdenis en het wezen der Hervormde Kerk zich openbaren. Dit klemt te meer als men bedenkt, dat de Staat zich zelfs het regt schijnt te hebben voorbehouden, om bij de vestiging van elke nieuwe gemeente of vervulling eener nieuwe predikantsplaats de eerste benoeming te doen.

De regtsgeldigheid van het besluit van 28 September 1814, hetwelk den grondslag uitmaakt der Koninlijke collatien, komt uwer Commissie, na het boven aangevoerde, twijfelachtig voor. Met betrekking tot de bijzondere collatieregten is de niet-verbindbaarheid van het besluit van den Souvereine Vorst van 1 Februarij 1815, n°. 10 — hetwelk eene wijziging inhoudt van art. 2 van het besluit van 28 September 1814 betreffende de uitoefening van het regt van collatie door eigenaren van heerlijkheden en andere wettige collatoren, — bij arrest van het hof van Zuid-Holland van den 12den Mei 1847, bevestigd door den Hoogen Raad bij arrest van den 20sten April 1849, en alzoo in het hoogste ressort, uitgemaakt, op grond dat het was genomen *na* de invoering der Grondwet van 1814, en alzoo op bijzondere regten geene inbreuk maken of daarin verandering brengen kon. Het besluit van 28 September 1814 is evenzeer genomen *na* de invoering der Grondwet van dat jaar, en kon gewis aan den Staat geene regten geven of toekennen, die toch in elk geval maar uit eigendomsregten konden voortspruiten. Op het besluit van 28 September 1814 is, evenmin als op dat van 1 Februarij 1815, de Raad van State gehoord, niettegenstaande de Grondwet van 1814 in art. 32 uitdrukkelijk bepaalt, dat de Souvereine Vorst alle daden van de souvereine waardigheid pleegt, na de zaak in overweging gebragt te hebben bij den Raad van State, en alzoo dit stellig voorschrift der toen werkende Grondwet ten aanzien der beide genoemde besluiten is overtreden; waaruit volgt dat, indien uit hoofde van dat gebrek in den vorm geene verbindende kracht door den regter is toegekend aan het besluit van 1 Februarij 1815, aan het besluit van 28 September 1814 geene meerdere kracht kan worden toegewezen. Laatstgenoemd besluit maakt derhalve, zoo al een, dan toch een zeer onzekeren grondslag van het hier besproken koninklijk collatieregt uit. Hier toch is geene spraak van regten, die de Koning als bijzonder eigenaar van heerlijkheden uitoefent, maar van een regt, hetwelk de Staat zich heeft toegekend, en wel na de invoering der Grondwet van 1814, over ongeveer twee honderd gemeenten in het Rijk.

De opmerking des Ministers, dat bij de gemeenten nog weinig ernstige pogingen worden waargenomen om zich van den band van het collatieregt te bevrijden moge op zich zelve waar zijn, zij bewijst niets voor de bestendiging van een toestand, die zoowel met de grondwettige betrekking van Kerk en Staat, als met het wezen en de belijdenis de Hervormde Kerk hier te lande in strijd is. Zou zij niet met meer grond ten bewijze kunnen worden aangevoerd, eensdeels voor de welwillende en voorkomende wijze, waarop dit, uit zijn aard drukkend regt door de Regering wordt uitgeoefend; anderdeels daarvoor, dat de gewenschte belangstelling in deze zaak zich in vele gemeenten daardoor minder sterk openbaart?

De Minister bepaalt zich aan het einde zijner missive tot de verklaring van bereidwilligheid om mede te werken tot opheffing van den band, die op sommige Hervormde gemeenten drukt, wanneer door het bestuur, hetwelk de Nederlandsche Hervormde Kerk vertegenwoordigt, maatregelen worden voorgedragen, welke billijk, nuttig en uitvoerbaar zullen worden geacht.

Uwe Commissie vreest, dat dit verschiet, hoe wenschelijk overigens ook, onder de verst verwijderde behoort, aangezien dat bestuur, hetwelk de Nederlandsche Hervormde Kerk vertegenwoordigt, volgens 's Ministers eigen verklaring, de beslissing van dit gewigtig vraagstuk in de laatste jaren niet heeft kunnen tot stand brengen, en zelfs de laatste Synode hetzelve heeft verdaagd in termen, die haren twijfel aan eene eindelijke regeling dier zaak schijnen aan te duiden: tenzij de Minister een middel mogt kennen, billijk, nuttig en uitvoerbaar, om dat hooge kerkbestuur tot afdoening eener zaak te nopen, door de regtvaardigheid en het belang der gemeenten beiden gebiedend voorgeschreven.

Op grond van al het aangevoerde heeft uwe Commissie de eer aan de Kamer voor te stellen, 's Ministers missive voor kennisgeving aan te nemen, en te verklaren, dat de daarin ontwikkelde gronden haar niet zijn voorgekomen de instandhouding van het collatieregt, voor zooveel het van wege den Staat wordt uitgeoefend, te regtvaardigen, voorts dit Verslag te doen drukken en ronddeelen, en een afschrift daarvan aan den heer Minister voormeld toe te zenden.

Aldus vastgesteld bij de Commissie, den 15den November 1860.

VAN GOLTSTEIN.
VAN LYNDEN.
WINTGENS.
TER BRUGGEN HUGENHOLTZ.
HOEKWATER.

GEDRUKT TER DRUKKERIJ VAN HET ALGEMEEN HANDELSBLAD.